Ġurisdizzjoni

Il-liġi tal-Unjoni Ewropea tista’ tiddetermina liema qorti tittratta każ meta ż-żewġ partijiet f’tilwima jibdew proċedimenti f’pajjiżi differenti tal-UE.

Pereżempju, wara inċident tat-traffiku bejn żewġ persuni li jgħixu l-Ġermanja u Franza rispettivament, jista' jkun li jfittxu lil xulxin għad-danni fl-Istat Membru tad-domiċilju tagħhom.

Id-dritt tal-Unjoni Ewropea (UE) jiddetermina liema qrati ta' liema Stati Membri għandhom jieħdu konjizzjoni tal-kawża, sabiex jiġu evitati deċiżjonijiet kunfliġġenti. Ir-regola ġenerali hija li persuna għandha titfittex fl-Istat fejn hi domiċiljata. Barra minn hekk, regoli oħra dwar il-ġurisdizzjoni jistgħu jiġu invokati bħala alternattiva f’każijiet speċifiċi, pereżempju, il-persuna li tonqos milli teżegwixxi l-kuntratt tista' titfittex fuq il-post tal-prestazzjoni tal-obbligu inkwistjoni (eż., fil-post fejn il-prodotti mixtrija kellhom jiġu kkonsenjati). Jeżistu regoli speċjali biex jipproteġu gruppi bħalma huma l-konsumaturi, il-ħaddiema u l-persuni assigurati.

Fil-liġi tal-familja, jeżistu regoli tal-UE li jiddeterminaw fejn għandha tinstema' tilwima li tikkonċerna d-divorzju, ir-responsabbiltà tal-ġenituri jew il-manteniment.

Jekk jogħġbok agħżel il-bandiera tal-pajjiż rilevanti biex tikseb informazzjoni nazzjonali dettaljata.

Meta tiddetermina l-Istat Membru t-tajjeb abbażi tar-regoli tal-ġurisdizzjoni, imbagħad trid issib il-qorti kompetenti fil-prattika.

L-Atlas Ġudizzjarju Ewropew dwar kwistjonijiet ċivili fih l-ismijiet u l-indirizzi tal-qrati kollha fl-Istati Membri li huma kompetenti fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali (qrati tal-prim'istanza, qorti tal-appell, eċċ.) u ż-żoni ġeografiċi li fuqhom għandhom ġurisdizzjoni.

Din il-paġna hi amministrata mill-Kummissjoni Ewropea. L-informazzjoni f'din il-paġna ma tirriflettix neċessarjament il-pożizzjoni uffiċjali tal-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni ma taċċetta l-ebda responsabbiltà fir-rigward ta’ kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali fir-rigward tar-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-paġni Ewropej.

L-aħħar aġġornament: 08/10/2020

Ġurisdizzjoni - Belġju

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

- 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
  - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
  - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
  - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Ara hawn taħt.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?

Introduzzjoni

Għal raġunijiet ta’ ċarezza, fid-dawl tal-karatteristiċi speċifiċi tas-sistema legali Belġjana, il-mistoqsijiet 1 u 2.1 se jiġu indirizzati flimkien.

L-ewwel għandha ssir distinzjoni bejn il-ġurisdizzjoni minħabba s-suġġett (*compétence d’attribution*/*volstrekte bevoegdheid*, magħrufa wkoll bħala *compétence matérielle*/*materiële bevoegdheid*) u l-ġurisdizzjoni territorjali (*compétence territoriale*/*territoriale bevoegdheid*).

Kwalunkwe azzjoni tressaq pretensjoni, li spiss ikollha valur monetarju, u l-ambitu tal-ġurisdizzjoni tas-suġġett tal-qorti huwa ddeterminat minn leġiżlazzjoni li tispeċifika n-natura u l-valur tal-pretensjonijiet li tista’ tismagħhom il-qorti.

Din it-tweġiba għall-mistoqsijiet 1 u 2.1 tittratta l-ġurisdizzjoni tas-suġġett.

Il-qrati inferjuri ma għandhomx ġurisdizzjoni fuq il-Belġju kollu. Il-liġi taqsam il-pajjiż f’żoni separati (sottodistretti, distretti, eċċ.). Kull qorti għandha ġurisdizzjoni fiż-żona tagħha biss. Din hija magħrufa bħala ġurisdizzjoni territorjali, li hija deskritta fit-tweġiba għall-mistoqsija 2.2.

Ġurisdizzjoni mingħajr limiti: il-qorti tal-prim’istanza

Il-qorti tal-prim’istanza (*tribunal de première instance*/*rechtbank van eerste aanleg*) għandha “ġurisdizzjoni mingħajr limiti” (*plénitude de compétence*/*volheid van bevoegdheid*). Dan ifisser li l-qorti tal-prim’istanza, għall-kuntrarju tal-qrati l-oħra, tista’ tisma’ l-każijiet kollha, inklużi l-każijiet li jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni ta’ qrati oħra.

L-Artikolu 568 tal-Kodiċi Ġudizzjarju (*Code judiciaire*/*Gerechtelijk Wetboek*) jiddikjara li l-qorti tal-prim’istanza se tisma’ l-pretensjonijiet kollha ħlief dawk li għandhom jitressqu direttament quddiem il-qorti tal-appell (*cour d’appel*/*hof van beroep*) jew il-Qorti tal-Kassazzjoni (*Cour de cassation*/*Hof van Cassatie*). Il-ġurisdizzjoni mingħajr limiti tal-qorti tal-prim’istanza hija “kondizzjonali”, fis-sens li konvenut jista’ joġġezzjona li l-qorti ma għandhiex ġurisdizzjoni minħabba li qorti oħra għandha ġurisdizzjoni speċjali fuq is-suġġett. Il-qorti tal-prim’istanza għandha wkoll ġurisdizzjoni esklussiva fuq ċerti kwistjonijiet. Ċertu tip ta’ tilwim għandu jitressaq quddiem il-qorti tal-prim’istanza anke meta l-valur tal-pretensjoni jkun inqas minn EUR 2 500, pereżempju jkunu pretensjonijiet relatati mal-istatus personali.

Qrati oħra

Hawn taħt insibu lista tal-qrati l-oħra, flimkien ma’ deskrizzjoni fil-qosor dwar il-ġurisdizzjoni tas-suġġett tagħhom.

a) Il-qorti tal-paċi

Skont l-Artikolu 590 tal-Kodiċi Ġudizzjarju, il-qorti tal-paċi (*juge de paix*/*vrederechter*) għandha ġurisdizzjoni ġenerali fuq il-pretensjonijiet kollha b'valur inqas minn EUR 2 500, ħlief għal dawk li l-liġi tassenja espressament lil qorti oħra. Lil hinn minn din il-ġurisdizzjoni ġenerali, il-qorti tal-paċi għandha wkoll ġurisdizzjoni speċjali (ara l-Artikoli 591, 593 u 594 tal-Kodiċi Ġudizzjarju) jew ġurisdizzjoni esklussiva (l-Artikoli 595 u 597 tal-Kodiċi Ġudizzjarju) fuq ċerti kwistjonijiet irrispettivament mill-valur tal-pretensjoni. Eżempju ta' kwistjonijiet li jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni speċjali tal-qorti tal-paċi huwa tilwim marbut ma' kirjiet, proprjetà konġunta, drittijiet tal-passaġġ u servitujiet oħra, u ħlasijiet ta' manteniment. Il-qorti tal-paċi għandha ġurisdizzjoni biex tittratta karti ta' adozzjoni u r-rikonoxximenti tal-paternità. Esproprjazzjonijiet urġenti u t-tqegħid ta' siġilli fuq proprjetà jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni esklussiva tal-qorti tal-paċi.

b) Il-qorti tal-pulizija

Skont l-Artikolu 601 *bis* tal-Kodiċi Ġudizzjarju, il-qorti tal-pulizija (*tribunal de police*/*politierechtbank*) tisma' l-pretensjonijiet kollha għal kumpens li jirriżultaw minn inċidenti tat-traffiku fit-toroq, irrispettivament mill-ammont. Hawnhekk il-qorti tal-pulizija għandha ġurisdizzjoni esklussiva.

c) Il-qorti kummerċjali

Skont l-Artikolu 573 tal-Kodiċi Ġudizzjarju, il-qorti kummerċjali (*tribunal de commerce*/*rechtbank van koophandel*) tisma', fl-ewwel istanza, tilwim bejn negozji, jiġifieri tilwim bejn persuni jew kumpaniji involuti f'attività ekonomika fit-tul li huma relatati ma' atti mwettqa bħala parti minn dik l-attività u li ma jaqgħux taħt il-ġurisdizzjoni speċjali ta' qorti oħra.

Pretendent mhux tan-negozju li jkun qiegħed jistitwixxi proċedimenti kontra negozju jista' jagħżel li jressaq il-każ quddiem il-qorti kummerċjali. Il-qorti kummerċjali tisma' wkoll tilwim relatat ma' kambjali u noti promissorji.

Minbarra din il-ġurisdizzjoni ġenerali, il-qorti kummerċjali għandha ġurisdizzjoni speċjali u esklussiva f'ċerti każijiet. Il-kwistjonijiet li jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni speċjali tagħha huma elenkati fl-Artikolu 574 tal-Kodiċi Ġudizzjarju. Dawn jinkludu tilwim relatat ma' kumpaniji kummerċjali u kawżi relatati man-navigazzjoni marittima u interna. Skont l-Artikolu 574(2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju, il-qorti kummerċjali għandha ġurisdizzjoni esklussiva f'kawżi u tilwimiet li jirriżultaw direttament minn proċedimenti ta' falliment u ta' riorganizzazzjoni ġudizzjarja skont il-Liġi dwar il-Falliment tat-8 ta' Awwissu 1997 (*loi du 8 août 1997 sur les faillites*/*faillissementsw et van 8 augustus 1997*) u l-Liġi tal-31 ta' Jannar 2009 dwar il-kontinwità tan-negozji (*loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises*/*wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen*), fejn dawn huma rregolati mil-liġi partikolari applikabbli għal proċedimenti ta' falliment u ta' riorganizzazzjoni ġudizzjarja.

d) It-tribunal tax-xogħol

It-tribunal tax-xogħol (*tribunal du travail*/*arbeidsrechtbank*) huwa l-qorti speċjali ewlenija, u għandu ġurisdizzjoni essenzjalment fi kwistjonijiet assenjati lilu speċifikament. Dawn il-kwistjonijiet huma deskritti fl-Artikoli 578 *et seq.* tal-Kodiċi Ġudizzjarju u huma kif ġej:

- tilwim relatat ma' impjiegi;
- tilwim relatat ma' inċidenti fuq il-post tax-xogħol u mard marbut max-xogħol;
- tilwim relatat mas-sigurtà soċjali.

It-tribunal tax-xogħol għandu ġurisdizzjoni esklussiva fuq l-applikazzjoni ta' pieni amministrattivi stabbiliti bil-liġijiet u r-regolamenti msemmija fl-Artikoli 578 sa 582 u mil-Liġi dwar multi amministrattivi applikabbli fil-każ ta' ksur ta' ċerti liġijiet soċjali. (*loi relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales*/*wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten*), kif ukoll fuq pretensjonijiet relatati mal-ħlas kollettiv tad-djun.

e) Imħallfin li jippresjedu l-qrati inferjuri – proċedimenti interlokutorji

L-Artikoli 584 sa 589 tal-Kodiċi Ġudizzjarju jistipulaw li l-imħallfin li jippresjedu l-qorti tal-prim'istanza, il-qorti kummerċjali u t-tribunal tax-xogħol għandhom is-setgħa, fil-każijiet urġenti kollha, li jieħdu deċiżjonijiet *interim* fi kwistjonijiet li jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni tal-qorti tagħhom (proċedimenti interlokutorji (*référé*/*kort geding*)). Il-kundizzjoni hija li l-każ għandu jkun urġenti u d-deċiżjoni għandha tkun deċiżjoni *interim* biss, deċiżjoni li ma tippreġudikax il-każ innifsu. Per eżempju l-ordni ta' investigazzjoni esperta, l-ordni ta' smigħ ta' xhud, eċċ.

f) L-imħallef tas-sekwestri

L-imħallef tas-sekwestri (*juge des saisies*/*beslagrechter*, ara l-Artikolu 1395 tal-Kodiċi Ġudizzjarju) jittratta l-pretensjonijiet kollha li jikkonċernaw sekwestri preventivi (*saisies conservatoires*/*bewarende beslagen*), l-infurzar ta' sentenzi, u miżuri meħudin mill-Uffiċċju għal Pretensjonijiet ta' Manteniment imsemmija mil-Liġi tal-21 ta' Frar 2003 li tistabbilixxi Uffiċċju għal Pretensjonijiet ta'

Manteniment fi ħdan is-Servizz Pubbliku Federali għall-Finanzi (*loi du 21 février 2003 créant un Service des créances alimentaires au sein du SPF Finances*/*wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën*) .

g) Il-qorti tal-minorenni

Il-protezzjoni taż-żgħażagħ hija responsabbiltà tal-komunitajiet li jikkomponu l-istat federali Belġjan, iżda l-organizzazzjoni tal-qrati tal-minorenni tibqa' kwistjoni federali, u hija rregolata mil-Liġi federali tal-Protezzjoni taż-Żgħażagħ tat-8 ta' April 1965 (*loi relative à la protection de la jeunesse du 8 avril 1965*/*wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965*). Il-qorti tal-minorenni (*tribunal de la jeunesse*/*jeugdrechtbank*) hija diviżjoni tal-qorti tal-prim'istanza li tittratta miżuri għall-protezzjoni tal-minorenni.

h) Il-qorti tal-familja

Il-qorti tal-familja (*tribunal de la famille*/*familierechtbank*) għandha ġurisdizzjoni fit-tilwim kollu relatat mal-familja. B'mod partikolari (l-Artikolu 572 *bis* tal-Kodiċi Ġudizzjarju), għandha ġurisdizzjoni f'dawn li ġejjin:

- tilwim bejn konjuġi u bejn koabitanti legali;
- tilwim dwar l-awtorità tal-ġenituri;
- tilwim dwar obbligi ta' manteniment;
- tilwim relatat ma' arranġamenti ta' proprjetà matrimonjali.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Il-prinċipju bażiku fis-sistema legali Belġjana huwa li r-rikorrent għandu l-libertà tal-għażla. Il-prattika ġenerali hija prevista fl-Artikolu 624(1) tal-Kodiċi Ġudizzjarju. Ġeneralment, ir-rikorrent jippreżenta r-rikors quddiem il-qorti tal-post fejn il-konvenut jew wieħed mill-konvenuti jkollu l-indirizz tiegħu (*domicile*/*woonplaats*).

X'jiġri jekk il-konvenut ikun persuna ġuridika u mhux persuna fiżika? L-indirizz ta' persuna ġuridika huwa l-post tal-uffiċċju prinċipali tagħha (*siège*/*hoofdzetel*), jiġifieri l-post minn fejn hija ġestita.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Ir-rikorrent huwa intitolat li jressaq il-każ quddiem qorti differenti f'ċerti każijiet. Dawn l-opzjonijiet huma deskritti, b'mod partikolari, fl-Artikolu 624(2) sa (4) tal-Kodiċi Ġudizzjarju. Minbarra l-qorti tal-post fejn il-konvenut jew wieħed mill-konvenuti jkollu l-indirizz tiegħu, ir-rikorrent jista' jagħżel:

- il-qorti tal-post fejn oriġina wieħed, jew iktar minn wieħed, mill-obbligi tat-tilwima, jew fejn jitwettqu, kienu twettqu jew suppost twettqu l-obbligi;
- il-qorti ta' indirizz aċċettat għall-eżekuzzjoni tal-att in kwistjoni;
- l-qorti ta' post fejn marixxall (*huissier de justice*/*gerechtsdeurwaarder*) kellem lill-konvenut personalment, jekk il-konvenut jew il-konvenuti ma jkollhomx indirizz fil-Belġju jew barra mill-Belġju.

Hija wkoll ġurisprudenza stabbilita li fi proċedimenti interlokutorji l-ġurisdizzjoni territorjali hija tal-imħallef li jippresjedi l-post fejn għandha tiġi eżegwita s-sentenza.

Fir-rigward tal-ħlasijiet ta' manteniment, l-Artikolu 626 tal-Kodiċi Ġudizzjarju jiddikjara li pretensjonijiet relatati ma' manteniment konness mad-dritt għal assistenza ta' integrazzjoni soċjali jistgħu jitressqu quddiem il-qorti tal-indirizz tar-rikorrent (jiġifieri tal-membru tal-familja intitolat għall-manteniment).

Dawn ir-regoli, stabbiliti fl-Artikoli 624 u 626, huma regoli li japplikaw fin-nuqqas ta' xi dispożizzjoni għall-kuntrarju, u l-partijiet huma liberi li jiddevjaw minnhom. Il-partijiet jistgħu għalhekk jidħlu fi ftehim ta' għażla tal-qorti li jipprovdi li kwalunkwe tilwima għandha titressaq biss quddiem qrati speċifikati fl-ewwel istanza.

Madankollu, hemm xi eċċezzjonijiet għal dan il-prinċipju bażiku tal-libertà tal-għażla.

Il-leġiżlazzjoni tidentifika numru ta' każijiet fejn ir-rikorrent ma jkollux għażla. Dawn il-każijiet huma elenkati prinċipalment fl-Artikoli 627 sa 629 tal-Kodiċi Ġudizzjarju. Xi eżempji huma:

- f'tilwim relatat ma' kuntratti ta' impieg (l-Artikolu 627(9)): il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post fejn tkun allokata l-minjiera, il-fabbrika, il-workshop, il-ħanut, l-uffiċċju jew, b'mod ġenerali, il-bini użat biex jitwettaq in-negozju jew issir il-professjoni jew l-attività tal-kumpanija, l-assoċjazzjoni jew il-grupp;
- f'applikazzjonijiet għal divorzju jew separazzjoni legali fuq il-bażi ta' falliment irriversibbli (l-Artikolu 628(1)): il-ġurisdizzjoni tkun tal-qorti tal-post tal-aħħar residenza konjugali jew tal-indirizz tal-konvenut.

Anke f'dawn il-każijiet, xorta hemm xi libertà tal-għażla. L-Artikolu 630 tal-Kodiċi Ġudizzjarju jiddikjara li wara li tkun inħolqot tilwima, il-partijiet jistgħu jaqblu li jiddevjaw minn dawn id-dispożizzjonijiet legali. Madankollu, kull ftehim bħal dan magħmul qabel tkun inħolqot it-tilwima huwa null u bla effett.

2.2.2.2 *Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

F'ċerti każijiet, u b'mod partikolari dawk deskritti fl-Artikoli 631 sa 633 tal-Kodiċi Ġudizzjarju, qorti waħda għandha ġurisdizzjoni territorjali esklussiva. F'dak il-każ, ir-rikorrent ma jkollux għażla, u l-ebda ftehim dwar l-għażla tal-qorti ma jista' jsir la qabel u lanqas wara li tinħoloq it-tilwima. Dawn il-każijiet jinkludu dan li ġej:

- Falliment (l-Artikolu 631(1) tal-Kodiċi Ġudizzjarju): Il-qorti kummerċjali li jkollha ġurisdizzjoni biex tiddikjara falliment hija l-qorti tal-post fejn in-negozjant għandu l-post prinċipali tan-negozju tiegħu, jew, fil-każ ta' persuna ġuridika, fejn għandha l-uffiċċju prinċipali tagħha fid-data tal-petizzjoni jew tar-rikors għall-falliment lill-qrati. Falliment sekondarju: il-qorti kummerċjali tal-post fejn il-parti falluta jkollha l-post tan-negozju rilevanti. Meta jkun hemm diversi postijiet tan-negozju, il-qorti bil-ġurisdizzjoni hija l-ewwel qorti li jiġi ppreżentat r-rikors quddiemha.
- Riorganizzazzjoni ġudizzjarja (l-Artikolu 631(2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju): Il-qorti kummerċjali li għandha l-ġurisdizzjoni hija l-qorti tal-post fejn id-debitur għandu l-post prinċipali tan-negozju tiegħu, jew, fil-każ ta' persuna ġuridika, fejn ikollu l-uffiċċju prinċipali tiegħu fid-data meta jiġi ppreżentat ir-rikors.
- Tilwim relatat mal-applikazzjoni tal-liġi fiskali (l-Artikolu 632): Il-qorti li għandha l-ġurisdizzjoni hija l-qorti li tinsab fis-sede tal-qorti tal-appell tal-post fejn jinsab l-uffiċċju li permezz tiegħu kienet se tinġabar it-taxxa jew għandha tinġabar it-taxxa, jew, jekk it-tilwima ma tkunx relatata mal-ġbir tat-taxxa, il-post fejn hija stabbilita l-awtorità fiskali li ħadet id-deċiżjoni kkontestata. Madankollu, meta l-proċedimenti jsiru bil-Ġermaniż, il-qorti tal-prim'istanza ta' Eupen għandha ġurisdizzjoni unika.
- Pretensjonijiet li jikkonċernaw is-sekwestru preventiv u l-miżuri ta' infurzar (l-Artikolu 633): Il-qorti tal-post tas-sekwestru għandha ġurisdizzjoni, sakemm ma jkunx ipprovdut mod ieħor bil-liġi. Fil-każ ta' mandat ta' sekwestru (*saisie-arrêt*/*beslag onder derden*), il-qorti bil-'ġurisdizzjoni hija l-qorti tal-post fejn il-parti sekwestrata jkollha l-indirizz tagħha. Meta l-indirizz tal-parti ssekwestrata jkun barra l-Belġju jew ma jkunx magħruf, il-qorti bil-ġurisdizzjoni tkun il-qorti tal-post tal-infurzar tas-sekwestru (ara wkoll l-Artikolu 22(5) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 44/2001 tat-22 ta' Diċembru 2000 dwar ġurisdizzjoni u rikonoxximent u eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali).

2.2.2.3 *Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Kif diġà ġie ddikjarat hawn fuq, ir-regoli tal-Artikoli 624 u 626 japplikaw fin-nuqqas ta' xi dispożizzjoni għall-kuntrarju, u l-partijiet huma liberi li jiddevjaw minnhom. Il-partijiet jistgħu jidħlu fi ftehim ta' għażla tal-qorti li jipprovdi li kwalunkwe tilwima għandha titressaq biss quddiem qrati speċifikati fl-ewwel istanza.

Fil-każijiet imsemmijin fl-Artikoli 627 sa 629 tal-Kodiċi Ġudizzjarju, ma jistax isir ftehim dwar l-għażla tal-qorti qabel tinħoloq it-tilwima. Madankollu, skont l-Artikolu 630, tali ftehimiet huma permessi wara li tinħoloq it-tilwima.

Fil-każijiet deskritti fl-Artikoli 631 sa 633 tal-Kodiċi Ġudizzjarju, mhuwiex permess li jsir ftehim ta' għażla tal-qorti.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

It-tweġiba għal din il-mistoqsija tinsab fit-tweġiba għall-mistoqsijiet 1 u 2.

Links

Artikoli relevanti tal-Kodiċi Ġudizzjarju: Servizz Pubbliku Federali għall-Ġustizzja

- Ikklikkja fuq *Législation consolidée*/*Geconsolideerde wetgeving* (Leġiżlazzjoni konsolidata).
- Taħt *Nature juridique*/*Juridische aard* (Natura legali), agħżel *Code judiciaire*/*Gerechtelijk Wetboek* (Kodiċi Ġudizzjarju).
- Fil-qasam *Mot(s)*/*Woord(en)* (Kelma/Kelmiet), ikteb "624".
- Ikklikkja fuq *Recherche*/*Opzoeking* (Fittex).
- Ikklikkja fuq *Liste*/*Lijst* (Lista).

* Ikklikkja fuq *Justice de A à Z*/*Justitie van A tot Z* (L-A sa Ż tal-Ġustizzja).

* Agħżel: *Cours: compétence*/*Hoven: bevoegdheid* (Qrati: ġurisdizzjoni).

Għajnuna biex issib il-qorti b'ġurisdizzjoni territorjali: Servizz Pubbliku Federali għall-Ġustizzja

- Ikklikkja fuq *Compétence territoriale*/*Territoriale bevoegdheid* (Ġurisdizzjoni territorjali).

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 25/09/2019

Ġurisdizzjoni - Bulgarija

Please note that the original language version of this page bg has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.
Please note that the following languages: en have already been translated.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Skont il-Kostituzzjoni Bulgara, l-eżerċizzju tal-ġustizzja jsir mill-Qorti Suprema, il-Qorti Amministrattiva Suprema, il-qrati tal-appell, il-qrati provinċjali, il-qrati militari u l-qrati distrettwali. Jistgħu jiġu stabbiliti wkoll qrati speċjalizzati b'att leġiżlattiv. Mhumiex permessi qrati straordinarji. Skont l-Att dwar l-Awtorità Ġudizzjarja, il-qrati amministrattivi huma bbażati fl-istess lokalitajiet u għandhom l-istess ġuriżdizzjoni territorjali bħall-qrati provinċjali. Jekk tkun tixtieq li deċiżjoni ta' awtorità pubblika tiġi emendata, irtirata jew imħassra jew jekk trid li l-qorti tordna lil awtorità pubblika toħroġ deċiżjoni partikolari, jekk temmen li awtorità pubblika tkun ħadet azzjoni ħażina jew għamlet ħażin billi naqset milli tieħu azzjoni, trid tippreżenta r-rikors f'qorti amministrattiva, sakemm il-każ tiegħek ma jkunx taħt il-ġuriżdizzjoni tal-Qorti Amministrattiva Suprema. Ma hemm l-ebda qorti speċjalizzata oħra. Jekk tkun parti

f'tilwima ċivili, il-każ tiegħek jinstema' minn qorti ċivili ordinarja. Skont il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, japplikaw regoli proċedurali speċjali fi kwistjonijiet ta' urġenza speċjali, f'każijiet li jirrigwardaw żwieġ u l-istat ċivili, interdizzjoni, diviżjoni ġudizzjarja, protezzjoni u restituzzjoni tad-drittijiet ta' pussess fuq proprjetà, stipulazzjoni ta' atti pubbliċi u azzjonijiet kollettivi. Skont il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, japplikaw ukoll regoli proċedurali speċjali għal ċerti proċedimenti ta' ġuriżdizzjoni volontarja, bħal talbiet għal mandati eżekuttivi. Skont l-Att dwar il-Kummerċ, japplikaw ukoll regoli speċjali għall-proċedimenti ta' insolvenza mismugħa mis-sezzjonijiet kummerċjali jew mill-qrati provinċjali meta jkollhom ġuriżdizzjoni inizjali.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Skont il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Bulgaru, trid tippreżenta rikors fil-qorti distrettwali (*rayonen sad*), sakemm il-każ tiegħek ma jkunx ta' tip li jkollhom il-ġuriżdizzjoni inizjali għalih il-qrati provinċjali (*okrazhen sad*).

Trid tippreżenta rikors f'qorti provinċjali jekk il-każ tiegħek jikkonċerna: konstatazzjoni jew kontestazzjoni tar-rabta ta' filjazzjoni, ir-revoka ta' adozzjoni, it-tqegħid taħt interdizzjoni jew ir-revoka tagħha,

- is-sjieda ta' drittijiet *in rem* fuq proprjetà jekk il-valur tat-talba tkun taqbeż il-BGN 50 000,
- tilwima ċivili jew kummerċjali fuq somma ta' iktar minn BGN 25 000 (sakemm il-każ tiegħek ma jkunx dwar ħlasijiet ta' manteniment, talba skont il-liġi tax-xogħol jew l-irkupru ta' nfiq mhux awtorizzat),
- reġistrazzjoni ta' kumpanija inammissibbli, nulla jew skorretta li l-liġi tistipula li l-qrati provinċjali jkollhom il-ġuriżdizzjoni inizjali,
- tilwima suġġetta għall-eżami minn qorti provinċjali skont leġiżlazzjoni oħra,
- talbiet, irrispettivament mill-valur tagħhom, magħquda f'rikors wieħed fil-ġuriżdizzjoni ta' qorti provinċjali, jekk ikunu jridu jiġu eżaminati bl-istess proċedura.

Jekk tixtieq tiddefendi drittijietek bħala soċju ta' kumpanija, tikkontesta deċiżjoni tal-azzjonisti ta' kumpanija, tikseb il-kanċellazzjoni tal-inkorporazzjoni ta' kumpanija, tikseb l-għeluq ta' kumpanija jew tiftaħ proċedimenti ta' insolvenza, trid tippreżenta rikors fil-qorti provinċjali ta' fejn il-kumpanija jkollha l-post ta' kummerċ irreġistrat tagħha.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Trid tippreżenta r-rikors fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fid-distrett (*rayon*) fejn il-konvenut ikun residenti jew ikollu l-post ta' kummerċ irreġistrat jew l-uffiċċju prinċipali tiegħu.

Jekk it-tilwima tiegħek hija ma' istituzzjoni governattiva jew persuna ġuridika, trid tippreżenta r-rikors fil-qorti fejn ikollhom il-kwartieri ġenerali jew is-sede tagħhom. Jekk ikollok tilwima direttament ma' fergħa ta' kumpanija, tista' tippreżenta rikors fil-qrati ta' fejn tinsab dik il-fergħa.

Jekk tixtieq tiftaħ kawża ċivili kontra l-Istat Bulgaru trid tippreżenta rikors fil-qrati fid-distrett fejn inqalgħet il-kwistjoni, jew, jekk dan ma jkunx fil-Bulgarija, fil-qrati ta' Sofija.

Jekk tixtieq tiftaħ kawża ċivili kontra xi ħadd li ma għandux indirizz magħruf, trid tippreżenta rikors fil-qrati fid-distrett fejn ikun residenti l-avukat jew ir-rappreżentant legali tiegħu, jew, jekk dan ma jkunx possibbli, fil-qrati tal-post fejn tkun residenti int. Dan japplika wkoll f'każ li l-persuna ma tkunx residenti l-Bulgarija. Jekk lanqas int m'inti residenti l-Bulgarija, trid tippreżenta rikors fil-qrati ta' Sofija.

Jekk tixtieq tiftaħ kawża kontra minuri jew kontra xi ħadd mingħajr kapaċità ġuridika, trid tippreżenta rikors fil-qrati fejn ikun residenti r-rappreżentant legali tiegħu.

Jekk il-kawża tiegħek tkun dwar wirt, l-irtirar sħiħ jew parzjali ta' testment, il-qasma tal-wirt jew il-kanċellazzjoni ta' qasma volontarja, trid tippreżenta rikors fil-qrati fejn jiġi amministrat it-testment. Jekk il-mejjet ikun ċittadin Bulgaru, imma t-testment ikun amministrat f'pajjiż ieħor, trid tippreżenta rikors jew lill-qrati tal-aħħar post ta' residenza Bulgara tal-mejjet, jew tal-post fejn jinsab il-patrimonju.

Biex tikkontesta deċiżjoni maħruġa minna awtorità pubblika, trid tippreżenta rikors fil-Qorti Amministrattiva (*Administrativen sad*) għall-uffiċċju prinċipali tal-awtorità. Jekk dak ma jkunx fil-Bulgarija, il-kawża tiegħek taqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tal-Qorti Amministrattiva tal-Belt ta' Sofija (*Administrativen sad – grad Sofia*).

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Għal talbiet finanzjarji bbażati fuq kuntratt, tista' tippreżenta rikors fil-qrati fejn tirrisjedi attwalment il-parti l-oħra.

Jekk tixtieq titlob manteniment, tista' tippreżenta rikors ukoll fil-qrati tal-post ta' residenza permanenti tiegħek.

Jekk ikollok talba dwar il-protezzjoni tal-konsumatur, tista' tippreżenta rikors fil-qrati ta' fejn inti residenti bħalissa jew b'mod permanenti.

Il-ħaddiema jistgħu jiftħu kawża kontra min iħaddimhom fil-post abitwali tax-xogħol tagħhom.

Tilwim skont il-liġi tax-xogħol bejn barranin, kumpaniji jew impriżi konġunti li għandhom il-post ta' kummerċ irreġistrat tagħhom fil-Bulgarija minn naħa u impjegati barranin li jaħdmu magħhom fil-Bulgarija min-naħa l-oħra, huma taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qrati fil-post ta' kummerċ irreġistrat tal-impjegatur, sakemm il-partijiet ma jkunux qablu mod ieħor.

Tilwim dwar il-liġi tax-xogħol bejn impjegati b'ċittadinanza Bulgara li jaħdmu barra l-pajjiż għal impjegaturi Bulgari jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qrati ta' Sofija jekk il-kawża tinfetaħ kontra l-impjegatur, u tal-qrati tar-residenza Bulgara tal-impjegat jekk il-kawża tkun kontra l-impjegat.

Jekk ġarrabt dannu inġust, għandek l-għażla li tiftaħ il-kawża tiegħek quddiem il-qrati ta' fejn seħħ id-dannu.

Jekk trid tiftaħ kawża kontra partijiet li jinsabu f'distretti ġudizzjarji differenti jew jekk il-kawża tiegħek tikkonċerna proprjetà mifruxa f'iktar minn distrett ġudizzjarju wieħed, tista' tippreżenta r-rikors fil-qrati ta' wieħed minn dawk id-distretti.

Jekk inti jew l-organizzazzjoni tiegħek tridu titolbu kumpens għal danni ġejjin minn deċiżjoni maħruġa minn awtorità pubblika, tista' tippreżenta rikors fil-qrati fejn tkun residenti jew fejn ikollok il-post ta' kummerċ irreġistrat tiegħek, sakemm it-talba tiegħek ma tkunx magħquda ma' appell kontra d-deċiżjoni stess.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Jekk il-kawża tiegħek tkun dwar drittijiet *in rem*, id-diviżjoni ta' koproprjetà jew l-istituzzjoni ta' konfini jew il-protezzjoni u r-restituzzjoni tad-drittijiet ta' pussess fuq proprjetà immobbli, trid tippreżenta rikors fil-qrati ta' fejn tinsab il-proprjetà. Barra minn hekk, trid tippreżenta rikors fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-proprjetà jekk il-kawża tiegħek tkun dwar att pubbliku li jikkonferma d-drittijiet *in rem* f'dik il-proprjetà jew dwar ir-riżoluzzjoni, ix-xoljiment jew l-annullament ta' att ta' proprjetà immobbli.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Madankollu, il-partijiet f'tilwima ta' proprjetà jistgħu jaqblu li ma japplikawx ir-regoli ta' ġuriżdizzjoni territorjali billi jiffirmaw ftehim li jikkonferixxi l-ġuriżdizzjoni lil qorti partikolari. Madankollu, dan mhux possibbli meta l-kawża tiegħek tkun dwar drittijiet *in rem*, id-diviżjoni ta' koproprjetà, l-istituzzjoni ta' konfini jew il-protezzjoni u r-restituzzjoni tad-drittijiet ta' pussess fuq proprjetà immobbli, att pubbliku li jikkonferma drittijiet *in rem* fuq proprjetà jew dwar ir-riżoluzzjoni, ix-xoljiment jew l-annullament ta' att ta' proprjetà immobbli.

Jekk il-kawża tiegħek tkun dwar il-protezzjoni tal-konsumatur jew dwar il-liġi tax-xogħol u tkun qbilt ma' parti jew partijiet oħra dwar liema qorti jkun se jkollha l-ġuriżdizzjoni, dak il-ftehim ikun validu biss jekk ikun iffirmat wara li tinqala' t-tilwima.

Jekk għandek pretensjoni finanzjarja, inti u l-parti l-oħra tistgħu taqblu li ssolvu l-kwistjoni bl-arbitraġġ, sakemm ma tkunx tikkonċerna drittijiet *in rem* jew proprjetà immobbli, il-ħlasijiet ta' manteniment jew il-liġi tax-xogħol. Sabiex jinfetħu proċedimenti ta' arbitraġġ, il-partijiet involuti kollha jridu jikkonkludu ftehim proċedurali speċjali (*arbitrazhno sporazumenie* jew ftehim ta' arbitraġġ). Il-qorti tal-arbitraġġ tista' tuża kull sors rilevanti ta' dritt internazzjonali u sors Bulgaru speċifiku: l-Att dwar it-Tilwim Kummerċjali Internazzjonali (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh*). Skont din il-liġi, ftehim ta' arbitraġġ ifisser li l-partijiet kollha involuti jitolbu li qorti tal-arbitraġġ issolvi t-tilwim kollu li jista' jinqala' jew li nqala' bejniethom jew parti minnu f'relazzjoni kuntrattwali jew nonkuntrattwali. Il-ftehim jista' jieħu l-forma ta' klawżola ta' arbitraġġ f'kuntratt ieħor jew ta' ftehim separat. Ftehim ta' arbitraġġ irid ikun bil-miktub. Qorti tal-arbitraġġ tista' tkun istituzzjoni permanenti jew tinta' tinħoloq biex tiġi solvuta tilwima partikolari. Qorti tal-arbitraġġ jista' jkollha s-sede barra mill-Bulgarija jekk waħda mill-partijiet tkun normalment ibbażata barra mill-Bulgarija, ikollha l-post ta' kummerċ hemmhekk skont l-istatuti tagħha jew ikollha l-maniġment ċentrali tagħha hemmhekk.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

L-uniċi qrati speċjalizzati f'materji ċivili fil-Bulgarija huma l-qrati amministrattivi.

Il-ġuriżdizzjoni tal-kawżi amministrattivi kollha hija tal-qrati amministrattivi, ħlief dawk li huma taħt il-ġuriżdizzjoni tal-Qorti Amministrattiva Suprema. Il-Qorti Amministrattiva Suprema għandha ġuriżdizzjoni inizjali jekk tixtieq tikkontesta: regolament maħruġ minn awtorità pubblika li mhux kunsill muniċipali, regolament maħruġ mill-Kunsill tal-Ministri, mill-Prim Ministru, mill-Viċi Prim Ministru jew Ministru, deċiżjoni tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura, regolament maħruġ mill-Bank Nazzjonali Bulgaru jew kull regolament ieħor li l-liġi tistipula li l-ġuriżdizzjoni inizjali fuqhom hija tal-Qorti Amministrattiva Suprema.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 27/09/2018

Ġurisdizzjoni - Repubblika Ċeka

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Id-dritt ċivili Ċek ma għandux regoli proċedurali li jinnominaw qrati speċjalizzati sabiex jittrattaw tipi speċifiċi ta’ kawżi. F’kawżi ċivili, il-qorti ġenerali għandha, fil-prinċipju, il-ġuriżdizzjoni sabiex issolvi tilwim fil-materji kollha tad-dritt ċivili. Dawn huma definiti materjalment b’mod li fi proċeduri ġudizzjarji ċivili, il-qrati għandhom jisimgħu u jiddeċiedu dwar tilwim u kawżi legali oħra li joħorġu minn relazzjonijiet regolati mid-dritt privat (l-Artikolu 7(1) tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, kif emendat). Barra minn hekk, daħlet fis-seħħ liġi ġdida fir-Repubblika Ċeka mill-1.1. 2014, l-Att Nru 292/2013 Coll., dwar proċeduri ġudizzjarji speċjali. Skont dan l-Att, il-qrati jittrattaw u jiddeċiedu dwar il-materji legali stabbiliti f’dan l-Att.

F’ċerti każijiet, leġiżlazzjoni speċjali tagħti s-setgħa li jiddeċiedu dwar materji relatati mad-dritt ċivili lill-awtoritajiet amministrattivi. Madankollu, f’dan il-każ id-deċiżjoni mill-awtorità amministrattiva dejjem tista' tiġi rieżaminata suċċessivament minn qorti ċivili fi proċeduri skont il-Parti Ħamsa tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, kif emendat (l-Artikolu 244 et seq.).

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Fir-Repubblika Ċeka, il-qrati ċivili tal-prim'istanza huma l-qrati distrettwali u l-qrati reġjonali u, f'każijiet rari, il-Qorti Suprema tar-Repubblika Ċeka.

1. Il-qrati distrettwali għandhom ġuriżdizzjoni biex jisimgħu proċeduri fil-prim'istanza, sakemm il-liġi ma tipprovdix espliċitament li l-qrati reġjonali jew il-Qorti Suprema tar-Repubblika Ċeka jkollhom il-ġuriżdizzjoni.

2.

a) Skont l-Att Nru 99/1963 Coll., il-qrati reġjonali għandhom ġuriżdizzjoni fuq il-kawżi li ġejjin fil-prim'istanza:

- f'tilwim rigward is-saldu reċiproku ta' ħlasijiet żejda ta' allowance tal-assigurazzjoni għall-pensjoni, assigurazzjoni tal-mard, appoġġ soċjali mill-istat u assistenza għal ħtiġijiet materjali u f'tilwim fir-rigward tas-saldu reċiproku ta' kumpens eċċessiv imħallas b'riżultat tal-intitolament għal benefiċċji tal-assigurazzjoni tal-mard,
- f'tilwim rigward l-illegalità ta' strajk jew lockout,
- f'tilwim fir-rigward ta' stat barrani jew persuni li jgawdu immunitajiet u privileġġi diplomatiċi jekk dan it-tilwim jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qrati Ċeki,
- f'tilwim rigward l-annullament tad-deċiżjoni ta' arbitru dwar l-eżekuzzjoni tal-obbligi li joħorġu minn ftehim kollettiv,
- f'kawżi li jsegwu minn relazzjonijiet legali marbuta mal-istabbiliment ta' korporazzjonijiet kummerċjali, fondazzjonijiet, dotazzjonijiet u fondi ta' dotazzjoni u f'tilwim bejn korporazzjonijiet kummerċjali, is-sħab jew il-membri tagħhom kif ukoll f' tilwim bejn sħab u membri li jirriżulta mill-parteċipazzjoni tagħhom fil-korporazzjoni kummerċjali,
- f'tilwim bejn korporazzjonijiet tan-negozju, is-sħab jew il-membri tagħhom u membri tal-korpi statutorji tagħhom jew il-likwidaturi, jekk it-tilwim jirrigwarda l-eżerċizzju tal-uffiċċju ta' membri tal-korpi statutorji jew il-likwidazzjoni,
- f'tilwim li jirriżulta mil-liġi dwar id-drittijiet tal-awtur,
- f'tilwim li jirrigwarda l-protezzjoni ta' drittijiet miksura jew mhedda b'kompetizzjoni inġusta jew restrizzjonijiet illegali fuq il-kompetizzjoni,
- f'materji li jirrigwardaw il-protezzjoni tal-isem u r-reputazzjoni ta' persuna ġuridika,
- f'tilwim rigward is-sigurtà finanzjarja u tilwim relatat ma' kambjali, ċekkijiet u strumenti ta' investiment,
- f'tilwim li jirriżulta minn kummerċ tas-suq tal-materja prima,
- f'materji relatati mal-Assemblej Ġenerali tal-Assoċjazzjoni tas-Sidien u tilwim li jirriżulta minnhom,
- f'materji relatati mat-trasformazzjoni ta' kumpaniji u kooperattivi, inkluża kwalunkwe proċedura ta' kumpens, skont regolament ġuridiku speċjali,
- f'tilwim rigward ix-xiri ta' impjant, il-lokazzjoni ta' impjant jew ta' parti minnu,
- f'tilwim dwar kuntratti għal xogħol ta' bini li jkunu kuntratti pubbliċi 'l fuq mil-limitu, inklużi l-provvisti neċessarji sabiex jitwettqu dawk il-kuntratti.

b) Skont l-Att Nru 292/2013 Coll., il-qrati reġjonali għandhom ġuriżdizzjoni fuq il-kawżi li ġejjin fil-prim'istanza:

- rigward l-istatus tal-entitajiet ġuridiċi, inklużi x-xoljiment u l-likwidazzjoni tagħhom, il-ħatra u t-tneħħija tal-membri tal-korpi statutorji tagħhom jew il-likwidatur, it-trasformazzjoni tagħhom u kwistjonijiet li jirrigwardaw l-istatus ġeneralment ta' benefiċċju tagħhom,
- f'materji ta' kustodja tal-entitajiet ġuridiċi,
- rigward id-depożiti biex jiġu ssodisfati l-obbligi sabiex jiġu pprovduti konsiderazzjoni jew kumpens lil aktar minn persuna waħda abbażi ta' deċiżjoni tal-qorti skont l-Att dwar il-Korporazzjonijiet Kummerċjali jew l-Att dwar it-Trasformazzjoni tal-Kumpaniji u l-Kooperattivi (minn hawnhekk 'il quddiem id-"depożitu obbligatorju"),
- f'materji li jirrigwardaw is-suq kapitali,
- dwar il-kunsens preliminari sabiex jitwettqu investigazzjonijiet f'materji ta' protezzjoni tal-kompetizzjoni,
- dwar is-sostituzzjoni tal-kunsens ta' rappreżentant tal-Kamra tal-Avukati Ċeka jew tal-Kamra tal-Konsulenti tat-Taxxa għall-aċċess għall-kontenut tad-dokumenti.

3. Il-Qorti Suprema tar-Repubblika Ċeka għandha ġuriżdizzjoni fil-prima u l-unika istanza fi proċeduri sabiex tirrikonoxxi sentenzi barranin dwar divorzju, separazzjoni legali, annullament ta' żwieġ u tiddetermina jekk iż-żwieġ jeżistix jew le, jekk mill-anqas waħda mill-partijiet tkun ċittadina tar-Repubblika Ċeka, skont l-Artikolu 51 tal-Att Nru 91/2012 Coll., dwar id-dritt internazzjonali privat. Madankollu, din il-proċedura ma tiġix segwita fir-rikonoxximent ta' sentenzi minn Stati Membri oħra tal-UE f'kawżi fejn japplika r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 dwar il-ġuriżdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000, jew fejn japplika trattat bilaterali jew multilaterali li jipprevedi proċedura għajr il-liġi Ċeka.

Il-Qorti Suprema għandha ġuriżdizzjoni wkoll fuq kwistjonijiet li jirrigwardaw ir-rikonoxximent ta' sentenza barranija li tistabbilixxi jew tiċħad il-filjazzjoni, skont l-Artikolu 55 tal-Att Nru 91/2012 Coll., dwar id-dritt internazzjonali privat.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Iċ-ċirkustanzi li jkunu jeżistu fiż-żmien li jinbdew il-proċeduri huma determinanti sabiex tiġi stabbilita l-ġuriżdizzjoni *ratione materiae* (ara l-mistoqsija 2.1) u l-ġuriżdizzjoni territorjali. Kwalunkwe bidla sussegwenti f'dawn iċ-ċirkustanzi (eż. bidla fil-post tar-residenza tal-konvenut) tkun, bi ftit eċċezzjonijiet (trasferiment tal-ġuriżdizzjoni għal kawżi li jirrigwardaw il-kustodja ta' minorenni, il-kustodja u proċeduri dwar il-kapaċità legali), irrilevanti.

Skont l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 105 tal-Att Nru 99/1963, il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-qorti, bħala regola, tkun awtorizzata li teżamina l-ġuriżdizzjoni territorjali fil-bidu tal-proċeduri biss – sat-tmiem tal-proċeduri preparatorji, jew f'każ li ma jkunx hemm proċeduri preparatorji, qabel ma tibda tisma' l-merti tal-każ, jiġifieri sakemm issejjaħ lir-rikorrent biex iressaq rikors matul il-proċeduri inizjali, jew sakemm toħroġ deċiżjoni fil-każ li tiddeċiedi mingħajr smigħ. Sussegwentement, il-ġuriżdizzjoni territorjali tista' tiġi eżaminata biss jekk ma jkunux saru proċeduri preparatorji u parti tkun qajmet oġġezzjoni għall-ġuriżdizzjoni lokali fl-ewwel okkażjoni li kellha d-dritt li tagħmel dan. Huwa possibbli li, f'ċerti każijiet, għadd ta' qrati jkollhom il-ġuriżdizzjoni territorjali. Ir-rikorrent jista' jagħżel bejn il-qorti ġenerali u l-qrati nnominati fl-Artikolu 87 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (eż. skont il-post tax-xogħol, f'każijiet ta' kumpens skont il-post fejn tkun seħħet il-ħsara). Ir-rikorrent irid jagħżel sa mhux aktar tard minn meta jiġi ppreżentat ir-rikors – il-qorti fejn ikunu nbdew l-ewwel il-proċeduri jkollha l-ġuriżdizzjoni.

Għal materji legali speċifiċi, il-ġuriżdizzjoni territorjali tiġi determinata bl-Att Nru 292/2013 Coll., dwar proċeduri ġudizzjarji speċjali.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ir-regoli bażiċi tal-ġuriżdizzjoni territorjali huma stabbiliti fl-Artikoli 84 sa 86 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili u fl-Artikolu 4 tal-Att Nru 292/2013 Coll. Madankollu, wieħed għandu jiftakar li f'ċerti każijiet, il-ġuriżdizzjoni territorjali tista' tiġi rregolata b'liġi tal-UE li tapplika direttament, li tieħu preċedenza fuq il-leġiżlazzjoni nazzjonali (ara ċerti dispożizzjonijiet tar-Regolament Nru 44/2001, li ma jirregolax biss il-ġuriżdizzjoni internazzjonali, iżda wkoll il-ġuriżdizzjoni territorjali), li jfisser li r-regoli tal-ġuriżdizzjoni territorjali skont il-liġi Ċeka mhux dejjem japplikaw.

Ir-regola bażika fl-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili hija li l-qorti tal-ġuriżdizzjoni ġenerali hija l-qorti ġenerali tal-konvenut. Il-qorti ġenerali hija dejjem il-qorti distrettwali. Fejn qorti reġjonali jkollha ġuriżdizzjoni fil-prim'istanza (ara l-mistoqsija 2.1), il-qorti reġjonali li fid-distrett tagħha tkun tinsab il-qorti (distrettwali) ġenerali tal-parti, ikollha l-ġuriżdizzjoni territorjali. Fejn issir talba kontra diversi konvenuti, il-qorti ġenerali ta' kwalunkwe wieħed minnhom ikollha l-ġuriżdizzjoni territorjali.

Il-qorti ġenerali ta' persuna fiżika hija l-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha hija jkollha r-residenza tagħha u jekk il-parti ma jkollhiex, f'dak il-każ il-qorti tad-distrett fejn tkun qiegħda toqgħod. Residenza hija mifhuma li tfisser il-post fejn individwu jkun qiegħed jgħix bl-intenzjoni li jibqa' hemmhekk b'mod permanenti (huwa possibbli li jkun hemm għadd ta' postijiet bħal dawn, f'liema każ it-tali qrati kollha jkunu l-qorti ġenerali).

Il-qorti ġenerali ta' persuna fiżika involuta fin-negozju, għall-kawżi li jirriżultaw minn attivitajiet tan-negozju, hija l-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha hija jkollha l-post tan-negozju tagħha (il-post tan-negozju huwa l-indirizz imdaħħal fir-reġistru pubbliku); jekk hija ma jkollhiex post tan-negozju, il-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha hija jkollha r-residenza tagħha u jekk il-parti ma jkollhiex, il-qorti distrettwali tad-distrett fejn tkun qiegħda toqgħod.

Il-kriterju għall-istabbiliment tal-qorti ġenerali ta' entità legali huwa l-uffiċċju rreġistrat tagħha (ara l-Artikoli 136 – 137 tal-Att Nru 89 /2012 Coll., il-Kodiċi Ċivili).

Il-qorti ġenerali ta' trustee f'insolvenza matul it-twettiq tal-funzjonijiet tiegħu hija l-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha huwa jkollu uffiċċju rreġistrat.

Japplikaw regoli speċjali għall-qorti ġenerali tal-Istat (il-qorti tad-distrett fejn l-unità organizzattiva tal-istat b'ġuriżdizzjoni skont regolament ġuridiku speċjali jkollha l-uffiċċju rreġistrat tagħha, u, jekk il-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali ma tkunx tista' tiġi determinata b'dan il-mod, il-qorti li fid-distrett tagħha jkunu seħħew iċ-ċirkustanzi li wasslu għad-dritt mitlub), muniċipalità (il-qorti

tad-distrett fejn tkun tinsab il-muniċipalità) u unità awtonoma territorjali superjuri (il-qorti tad-distrett fejn il-korpi amministrattivi tagħha jkollhom l-uffiċċji rreġistrati tagħhom).

Jekk il-konvenut, li jkun ċittadin tar-Repubblika Ċeka, ma jkollux qorti ġenerali, jew ma jkollux qorti ġenerali fir-Repubblika Ċeka, il-qorti li fid-distrett tagħha huwa kellu l-aħħar residenza magħrufa fir-Repubblika Ċeka, ikollha l-ġuriżdizzjoni. Id-drittijiet ta' proprjetà jistgħu jiġu eżerċitati kontra xi ħadd li ma jkollux qorti kompetenti oħra fir-Repubblika Ċeka mill-qorti tad-distrett fejn ikunu jinsabu l-assi tiegħu.

Rikors (talba għall-bidu ta' proċeduri) kontra persuna barranija jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem qorti li l-impjant tagħha fir-Repubblika Ċeka jew unità organizzattiva tal-impjant tagħha jkunu jinsabu fid-distrett tagħha.

Id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 4 tal-Att Nru 292/2013 Coll., dwar proċeduri ġudizzjarji speċjali jgħidu li l-ġuriżdizzjoni għall-proċeduri hija tal-qorti ġenerali ta' persuni li l-proċeduri jkunu qegħdin isiru fl-interess tagħha, sakemm ma jkunx previst mod ieħor f' dak l-Att. Il-qorti ġenerali ta' minorenni li ma jkollux kapaċità legali sħiħa hija l-qorti li l-minorenni jkollu r-residenza tiegħu fid-distrett tagħha kif stabbilit bi ftehim bejn il-ġenituri jew b'deċiżjoni tal-qorti jew b'ċirkustanzi deċiżjonali oħra.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Minbarra l-ġuriżdizzjoni territorjali tal-qorti ġenerali tal-konvenut, teżisti ġuriżdizzjoni territorjali speċjali oħra, li hija (a) il-ġuriżdizzjoni territorjali speċjali b'għażla (ara l-mistoqsija 2.2.2.1 hawn taħt) u (b) il-ġuriżdizzjoni territorjali speċjali esklużiva (ara l-mistoqsija 2.2.2.2 hawn taħt). Huwa possibbli wkoll ftehim ta' proroga għal materji kummerċjali (ara l-mistoqsija 2.2.2.3 hawn taħt).

Barra minn hekk, skont l-Artikolu 5 tal-Att Nru 292/2013 Coll., dwar proċeduri ġudizzjarji speċjali, jekk iċ-ċirkustanzi li jiddeterminaw il-ġuriżdizzjoni jinbidlu fi proċeduri dwar il-kustodja ta' minorenni mill-qorti, f'materji ta' kustodja u fi proċeduri dwar il-kapaċità ġuridika il-qorti għandha d-dritt li tittrasferixxi l-ġuriżdizzjoni tagħha lil qorti oħra, jekk dan ikun fl-interess tal-minorenni, tat-tutur jew tal-persuna li tkun qiegħda tiġi deċiża l-kapaċità ġuridika tagħha. Madankollu, it-trasferiment tal-ġuriżdizzjoni skont dan il-paragrafu dejjem jiddependi fuq il-konsiderazzjoni tal-qorti.

2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?

Din hija l-hekk imsejħa "ġuriżdizzjoni territorjali speċjali b'għażla" li hija regolata mill-Artikolu 87 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Ir-rikorrent jista' jagħżel jekk jippreżentax rikors quddiem il-qorti ġenerali tal-konvenut jew f'qorti oħra b' ġuriżdizzjoni territorjali. Madankollu jridu jiġu rrispettati r-regoli tal-ġuriżdizzjoni territorjali – jekk qorti reġjonali jkollha l-ġuriżdizzjoni fil-prim'istanza, ir-rikorrent irid jippreżenta rikors fil-qorti reġjonali. Malli r-rikors ikun ġie ppreżentat lill-qorti, ir-rikorrent ma jistax jibdel l-għażla tiegħu. Jekk il-ġuriżdizzjoni territorjali tkun regolata b'regolament tal-UE li japplika direttament, li jkollu preċedenza fuq il-leġiżlazzjoni nazzjonali (ara ċerti dispożizzjonijiet tar-Regolament Nru 44/2001, li jirregola mhux biss il-ġuriżdizzjoni internazzjonali, iżda wkoll il-ġuriżdizzjoni territorjali), ma jistgħux jiġu applikati r-regoli dwar il-ġuriżdizzjoni territorjali bbażata fuq għażla skont il-liġi Ċeka.

Minflok il-qorti ġenerali tal-konvenut, ir-rikorrent jista' jagħżel qorti li fid-distrett tagħha:

- il-konvenut ikollu l-post tax-xogħol permanenti tiegħu;
- ikunu seħħew iċ-ċirkustanzi li jwasslu għad-dritt għal kumpens;
- tkun tinsab l-unità organizzattiva tal-impjant ta' persuna fiżika jew ġuridika, li tkun il-konvenut, jekk it-tilwima tkun tirrigwarda din l-unità;
- persuna li torganizza suq irregolat jew topera sistema kummerċjali multilaterali jkollha l-uffiċċju rreġistrat tagħha, fil-każ ta' tilwima kummerċjali

1. dwar suq irregolat organizzat minn din il-persuna, jew is-saldu ta' dak in-negozju, jew
2. f'sistema kummerċjali multilaterali operata minn din il-persuna, jew is-saldu ta' dak il-kummerċ,

- ikun jinstab il-post tal-pagament, meta jiġi eżerċitat dritt li joħroġ minn kambjala, nota promettenti jew titolu ieħor;
- ikun jinstab l-uffiċċju rreġistrat ta' suq tal-materja prima, fil-każ ta' tilwima li tirrigwarda kummerċ f'suq tal-materja prima.

2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?

Din hija l-hekk imsejħa "ġuriżdizzjoni territorjali speċjali esklużiva", li hija regolata mill-Artikolu 88 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, u ċerti dispożizzjonijiet tal-Att Nru 292/2013 Coll., dwar proċeduri ġudizzjarji speċjali. Jekk tkun ġiet imposta ġuriżdizzjoni territorjali esklużiva għal ċerti materji, il-ġuriżdizzjoni territorjali ma tistax tiġi determinata skont il-qorti ġenerali tal-konvenut jew skont il-qorti tal-għażla.

Jekk il-ġuriżdizzjoni territorjali tkun regolata b'regolament tal-UE li japplika direttament, li jkollu preċedenza fuq il-leġiżlazzjoni nazzjonali (ara ċerti dispożizzjonijiet tar-Regolament (KE) Nru 44/2001 dwar ġuriżdizzjoni u rikonoxximent u infurzar ta' sentenzi f' materji ċivili u kummerċjali, li jirregola mhux biss il-ġuriżdizzjoni internazzjonali, iżda wkoll il-ġuriżdizzjoni territorjali), ma jistgħux jiġu applikati r-regoli tal-ġuriżdizzjoni territorjali esklużiva skont il-liġi Ċeka.

Skont l-Artikolu 88 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-ġuriżdizzjoni territorjali esklużiva tiġi imposta prinċipalment għall-proċeduri li ġejjin:

- l-issetiljar tal-proprjetà komuni tal-konjuġi jew ta' assi oħra jew il-kanċellazzjoni ta' kirja konġunta ta' appartament wara divorzju – il-qorti li tkun iddeċidiet dwar id-divorzju jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali
- proċeduri dwar id-dritt għal proprjetà immobbli (il-proċeduri jridu jirrigwardaw direttament id-dritt għall-proprjetà – dan jirrigwarda prinċipalment id-drittijiet *in rem* jew id-drittijiet ta' kiri) – il-qorti li l-proprjetà tkun tinstab fid-distrett tagħha jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali, bil-kundizzjoni li dawn ma jkunux proċeduri sabiex tiġi ssetiljata l-proprjetà komuni tal-konjuġi jew assi oħra jew il-kanċellazzjoni ta' kirja konġunta ta' appartament wara divorzju (f'dawn il-kawżi, il-qorti li tkun iddeċidiet dwar id-divorzju jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali – ara hawn fuq)
- proċeduri sabiex tiġi deċiża tilwima relatata ma' proċeduri tas-suċċessjoni – il-qorti li fiha jkunu qegħdin isiru l-proċeduri tas-suċċessjoni jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali

L-Att Nru 292/2013 Coll., dwar proċeduri ġudizzjarji speċjali, jipprevedi ġuriżdizzjoni territorjali speċjali għall-proċeduri li ġejjin, b' mod partikolari:

- proċeduri ta' divorzju, proċeduri sabiex jiġi determinat jekk iż-żwieġ jeżistix jew le u dwar l-invalidità taż-żwieġ – skont l-Artikoli 373 u 383 din hija l-qorti li fid-distrett tagħha l-konjuġi kellhom l-aħħar post tar-residenza fir-Repubblika Ċeka, bil-kundizzjoni li mill-anqas wieħed mill-konjuġi jkun jgħix f'dak id-distrett; jekk ma tkunx teżisti qorti bħal din, il-qorti ġenerali tal-konjuġi li ma ppreżentax rikors sabiex jinbdew il-proċeduri jkollha l-ġuriżdizzjoni u jekk din il-qorti wkoll ma tkunx teżisti, il-qorti ġenerali tal-konjuġi li jkun ressaq rikors sabiex jinbdew il-proċeduri
- proċeduri tas-suċċessjoni – skont l-Artikolu 98, dan huwa l-post tar-residenza permanenti rreġistrata tal-mejjet, l-aħħar post tar-residenza tiegħu jew il-post fejn kien joqgħod, il-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli tal-mejjet jew fejn miet (dawn huma kriterji ġerarkiċi)
- *proċeduri f'materji ta' ħtif internazzjonali ta' minuri (ritorn ta' minuri)* – skont l-Artikolu 479, il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali hija dik li l-Uffiċċju għall-Protezzjoni Legali Internazzjonali tat-Tfal ikollu l-uffiċċju rreġistrat tiegħu fid-distrett tagħha – jiġifieri l-Qorti Muniċipali ta' Brno.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Il-partijiet għandhom l-opzjoni biss li jiftiehmu dwar ġuriżdizzjoni territorjali differenti għal dik prevista mil-liġi (hekk imsejjaħ ftehim ta' proroga) skont l-Artikolu 89a tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili f'materji li jirrigwardaw relazzjonijiet bejn intrapriżi li jirriżultaw minn attivitajiet kummerċjali u bil-kundizzjoni biss li ma tkun ġiet stabbilita l-ebda ġuriżdizzjoni territorjali esklużiva skont l-Artikolu 88 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, għall-kawża partikolari (ara hawn fuq). Ftehim ta' proroga jrid ikun bil-miktub. Jekk ir-rikorrent jippreżenta talba lill-qorti magħżula u jiġi invokat il-ftehim ta' proroga, il-ftehim (f' forma kredibbli – preferibbilment l-oriġinali jew kopja ċċertifikata) għandu jiġi mehmuż mat-talba, għalkemm din mhijiex prekundizzjoni skont il-leġiżlazzjoni attwali.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Ma hemmx qrati speċjalizzati fir-Repubblika Ċeka (ara t-tweġiba għall-mistoqsija 1).

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 16/09/2020

Ġurisdizzjoni - Estonja

Please note that the original language version of this page et has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.
Please note that the following languages: en have already been translated.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Il-kwistjonijiet ċivili jaqgħu fil-kompetenza tal-qrati tal-kontea (*maakohus*). Il-qrati tal-kontea, bħala qrati tal-prim'istanza, jisimgħu l-kwistjonijiet ċivili. Il-kwistjonijiet ċivili jkopru firxa wiesgħa ta' oqsma u jinvolvu tilwim ġej minn kuntratti u obbligi differenti, kwistjonijiet tal-familja u tas-suċċessjoni, tilwim dwar drittjiet reali, kwistjonijiet dwar l-attivitajiet u l-ġestjoni ta' kumpaniji u assoċjazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ, kwistjonijiet ta' falliment u dwar il-liġi tax-xogħol. Sabiex tinfetaħ kawża ċivili, irid jiġi ppreżentat rikors quddiem il-qorti tal-kontea. Ir-rikors li jrid jiġi ppreżentat lill-qorti jrid jindika l-persuna li kontriha qed issir it-talba, x'inhi t-talba, għalfejn qiegħda ssir (jiġifieri fuq liema bażi ġuridika) u l-provi ta' sostenn għat-talba.

Talba kontra persuna oħra għall-ħlas ta' somma fissa ta' flus ġejja minn relazzjoni ta' dritt privat tista' tinstemgħa wkoll fuq talba skont il-proċedura mħaffa ta' ordni għall-ħlas. Sabiex tinbeda l-proċedura mħaffa ta' ordni għall-ħlas fir-rigward ta' talba għal manteniment jew talba dwar dejn, is-sit elettroniku https://www.e-toimik.ee/ jista' jintuża biex jiġi kkuntattjat id-dipartiment ta' ordni għall-ħlas tal-qorti tal-kontea. Il-proċedura mħaffa ta' ordni għall-ħlas ma tapplikax għal talbiet li jaqbżu s-EUR 6 400 (talba dwar dejn); dan l-ammont ikopri kemm it-talba prinċipali u dik kollaterali. Bl-istess mod, il-proċedura mħaffa ma tapplikax jekk it-talba għall-manteniment taqbeż il-EUR 200 fix-xahar. Il-proċedura mħaffa ta' ordni għall-ħlas ma tapplikax jekk id-debitur mhux indikat fuq iċ-ċertifikat tat-twelid tat-tifel bħala ġenitur. Il-proċedura mħaffa ta' ordni għall-ħlas titmexxa mill-Haapsalu courthouse tal-Qorti tal-Kontea ta' Pärnu (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja).*

Ċertu tilwim jista' jitressaq quddiem kumitati ekstraġudizzjarji qabel ma jintuża d-dritt ta' rikors għall-qrati. Pereżempju, it-tilwim fil-post tax-xogħol jiġi deċiż minn kumitat dwar it-tilwim fil-post tax-xogħol (*töövaidluskomisjon*). Kumitat dwar il-tilwim fil-post tax-xogħol huwa korp indipendenti u ta' qabel il-proċess li jiddeċiedi dwar tilwim individwali fil-post tax-xogħol. Kemm l-impjegati u min iħaddem għandhom id-dritt jidhru quddiem kumitat u jkunu eżenti mit-tariffi tal-Gvern. Kumitat dwar it-tilwim fil-post tax-xogħol jisma wkoll kull tilwim ġej minn relazzjonijiet industrijali. Meta wieħed ikun qed jeżerċità d-dritt li jidher quddiem kumitat dwar it-tilwim fil-post tax-xogħol, huma importanti jiġi nnutat li l-kumitat jiddeċiedi talbiet li ma jaqbżux l-EUR 10 000. It-talbiet li jaqbżu l-EUR 10 000 jiġu deċiżi minn qorti. Ir-rikors ippreżentat lill-kumitat dwar it-tilwim fil-post tax-xogħol għandu jindika ċ-ċirkustanzi rilevanti għal dik it-tilwima. Pereżempju, meta tkun qed issir oġġezzjoni dwar il-kanċellament ta' kuntratt ta' impjieg, iridu jingħataw il-ħin u r-raġunijiet għal tali kanċellament. Trid tiġi deskritta n-natura tan-nuqqas ta' ftehim bejn il-partijiet, jiġifieri x'naqas li jagħmel

jew għamel illegalment l-impjegat jew min iħaddem. Id-dikjarazzjonijiet u t-talbiet jridu jiġu ppruvati, u għalhekk, għandha tiġi inkluża kull ċirkustanza li hija appoġġata minn provi bil-miktub (kuntratt tal-impjieg, ftehim reċiproku jew korrispondenza bejn l-impjegat u min iħaddem eċċ.) jew kull referenza għal xi provi oħra u xhieda. Dawn il-provi bil-miktub, li jappoġġaw it-talba tal-impjegat jew ta' min iħaddem, għandhom jiġu mehmuża mar-rikors meta jiġi ppreżentat. Jekk ir-rikorrent iqis li jkollu jiġi mistieden xhud għal-laqgħa, l-isem u l-indirizz tax-xhud għandhom jiġu nklużi fir-rikors.

Talbiet ġejjin minn kuntratt bejn konsumatur u negozjant jistgħu jiġu deċiżi minn kumitat għall-ilmenti tal-konsumaturi (*tarbijakaebus te komisjon*). Kumitat għall-ilmenti tal-konsumaturi għandu ġuriżdizzjoni biex jiddeċiedi tilwim dwar kuntratti bejn il-konsumaturi u n-negozjanti jekk il-partijiet ma wasslux biex isolvu t-tilwim tagħhom bi ftehim u jekk il-valur tal-oġġetti jew servizzi konċernati huwa tal-inqas ta' EUR 20. Talbiet minħabba mewt, ħsara fuq il-persuna jew ħsara fuq is-saħħa ma jiġux deċiżi minn kumitat iżda jridu jitressqu l-qorti.

Kumitat ma jistax jiddeċiedi tilwim relatat mal-forniment ta' servizzi tas-saħħa jew ġuridiċi jew it-trasferiment ta' proprjetà immobbli jew bini, jew tilwim li għalih il-proċedura għar-riżoluzzjoni hija stabbilita minn Atti oħra. Dak it-tilwim jiġi deċiż mill-istituzzjoni kompetenti jew mill-qorti. Pereżempju l-proċedura biex jiġi deċiż tilwim fuq il-lokazzjonijiet ġiet stabbilita fl-Att dwar ir-Riżoluzzjoni tat-Tilwim fuq il-Lokazzjonijiet (*üürivaidluse lahendamise seadus*).

Kumitat għall-ilmenti tal-konsumaturi għandu ġuriżdizzjoni biex jiddeċiedi kull ilment marbut ma' telf ikkawżat minn prodott b'difett, sakemm it-telf jista' jiġi determinat. Jekk ġie stabbilit li ġie kkawżat telf iżda l-ammont eżatt tat-telf ma jistax jiġi kkwantifikat, pereżempju f'każ ta' telf mhux fi flus jew telf li għad irid iseħħ, l-ammont ta' kumpens jiġi stabbilit minn qorti.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Sabiex jiġi stabbilit liema qorti hija kompetenti biex tisma' kwistjoni, huwa importanti li wieħed ikun jaf il-prinċipji tal-ġuriżdizzjoni. Il-ġuriżdizzjoni hija maqsum fi tliet oqsma: 1) ġuriżdizzjoni ġenerali, li tiddependi fuq il-post ta' residenza tal-persuna; 2) ġuriżdizzjoni b'għażla; 3) ġuriżdizzjoni esklussiva (ara t-Taqsima 2.2).

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Il-qrati tal-istanzi inferjuri u superjuri huma differenti, minħabba li s-sistema tal-qorti Estonjana għandha tliet istanzi.

Il-qrati tal-kontea (*maakohus*) bħala qrati tal-prim'istanza, jisimgħu l-kwistjonijiet ċivili. Att jista' jistabbilixxi li ċerti tipi ta' kwistjonijiet jistgħu jinstemgħu biss minn qorti tal-kontea partikolari jekk dan iħaffef il-proċess ta' smigħ tal-kwistjoni jew jekk il-proċess isir aktar effettiv.

Qorti tas-circuit jew qorti distrettwali (*ringkonnakohus*) teżamina deċiżjonijiet f'kwistjonijiet ċivili mill-qrati tal-kontea fil-ġuriżdizzjoni territorjali tagħhom, permezz ta' appelli kontra deċiżjonijiet u sentenzi. Qorti tas-circuit tiddeċiedi wkoll dwar kwistjonijiet oħra li l-liġi tqiegħed taħt il-ġuriżdizzjoni tagħha.

Il-Qorti Suprema (*Riigikohus*) teżamina deċiżjonijiet mogħtija rigward kwistjonijiet ċivili mill-qrati tas-circuit, permezz ta' appelli fil-kassazzjoni u appelli kontra sentenzi. Il-Qorti Suprema tiddeċiedi wkoll petizzjonijiet għar-rieżami tad-deċiżjonijiet tal-qorti fis-seħħ, fil-każijiet pprovduti bil-liġi, taħtar qorti bil-kompetenza xierqa biex tiddeċiedi dwar il-kwistjoni, u tiddeċiedi kwistjonijiet oħra li l-liġi tqiegħed taħt il-ġuriżdizzjoni tagħha.

Kwistjoni l-ewwel tiġi deċiża u tingħata sentenza dwarha mill-qorti tal-kontea bħala qorti tal-prim'istanza. Jekk persuna ma tkunx sodisfatta b'sentenza, għandha dritt ġuridiku li tappella quddiem qorti superjuri, jiġifieri l-qorti tas-circuit. Il-qrati tas-circuit huma qrati tat-tieni istanza u għalhekk jeżaminaw id-deċiżjonijiet mogħtijia mill-qrati tal-kontea u amministrattivi permezz ta' appelli u appelli kontra s-sentenzi. Qorti tas-circuit tiddeċiedi l-kwistjonijiet ċivili kolleġġjalment - appell jiġi deċiż minn bord ta' tliet imħallfin.

Il-Qorti Suprema hija l-qorti tal-ogħla istanza, u tiddeċiedi appelli fil-kassazzjoni u petizzjonijiet għar-rieżami tad-deċiżjonijiet tal-qorti. Il-kassazzjoni tirreferi għal appell kontra sentenza tal-qorti li għadha ma daħħlitx fis-seħħ fuq il-bażi ta' kwistjonijiet legali u r-rieżami ta' dik is-sentenza minn qorti ogħla mingħajr l-apprezzament mill-ġdid tal-fatti. Ir-rieżami tad-deċiżjonijiet tal-qorti jirreferi għar-rieżami ta' deċiżjonijiet u sentenzi li diġà daħħlu fis-seħħ, f'każijiet fejn seħħew ċirkostanzi ġodda u fuq il-bażi ta' rikors minn parti fil-kawża.

Appell fil-kassazzjoni jista' jitressaq quddiem il-Qorti Suprema minn kull parti fil-kawża li mhix sodisfatta bis-sentenza mogħtija mill-qorti inferjuri. Appell jista' jitressaq biss permezz ta' rappreżentant kwalifikat, mhux mill-parti nnifisha. Il-Qorti Suprema tilqa' appell fil-kassazzjoni jekk it-talbiet magħmula fl-appell iqajjmu l-kwistjoni dwar jekk il-qorti inferjuri applikatx il-liġi sostantiva b'mod

inkorrett jew jekk kienx hemm ksur materjali tal-liġi tal-proċedura, li setgħet wasslet għal sentenza inġusta. Barra minn hekk, il-Qorti Suprema tilqa' t-talba jekk il-fatt li tisma' l-appell fil-kassazzjoni jkun ta' importanza fundamentali fir-rispett tal-garanzija taċ-ċertezza legali u tagħti xejra unika lill-prattika ġudizzjarja, jew għall-iżvilupp kontinwu tal-liġi.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Il-ġuriżdizzjoni hija d-dritt u l-obbligu ta' persuna li teżerċita d-drittijiet proċedurali tagħha quddiem qorti speċifika. Il-ġuriżdizzjoni hija ġenerali, b'għażla jew esklussiva.

Il-ġuriżdizzjoni ġenerali tindika quddiem liema qorti għandha tinġieb kawża kontra persuna u fejn jistgħu jsiru aktar atti proċedurali rigward persuna sakemm il-liġi ma tiddikjarax li l-kawża tista' titressaq jew l-att jista' jsir quddiem qorti oħra.

Il-ġuriżdizzjoni b'għażla tindika l-qorti li quddiemha tista' tinġieb kawża kontra persuna u fejn jistgħu jsiru aktar atti proċedurali rigward persuna minbarra l-ġuriżdizzjoni ġenerali. Dan ifisser li kawża dwar proprjetà kontra persuna tista' titressaq ukoll quddiem il-qorti li l-ġuriżdizzjoni tagħha tkopri l-post ta' residenza aktar fil-tul tagħhom. Jekk persuna tgħix fi stat barrani, kawża dwar proprjetà tista' titressaq ukoll kontra tagħha quddiem il-qorti li tkopri l-post tal-proprjetà li għaliha nfetħet il-kawża, jew mal-qorti li għandha ġuriżdizzjoni li tkopri l-post ta' aktar proprjetajiet tal-istess persuna.

Il-ġuriżdizzjoni esklussiva tistabbilixxi l-unika qorti li tista' tiddeċiedi minn kwistjoni ċivili. Il-ġuriżdizzjoni f'kawżi dwar rikors hija esklussiva sakemm mhux provvdut mod ieħor bil-liġi. Il-ġuriżdizzjoni esklussiva tista' tiġi stabbilita, pereżempju, mill-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli, l-uffiċċju reġistrat tal-persuna ġuridika, eċċ.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Kawża kontra persuna fiżika tista' tinfetaħ quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post ta' residenza tagħha, u kawża kontra persuna ġuridika tista' tinfetaħ quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-kwartieri ġenerali tagħha. Jekk ir-residenza tal-persuna fiżika mhix magħrufa, tista' tinfetaħ kawża kontriha quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-aħħar residenza magħrufa tagħha.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Kawża kontra ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja li jgħix f'pajjiż barrani u li għalih tapplika l-*extra*-territorjalità jew kontra ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja li jaħdem f'pajjiż barrani li huwa impjegat mal-gvern tista' tinfetaħ quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni fuq l-aħħar residenza tal-persuna fl-Estonja. Jekk il-persuna qatt ma kellha residenza fl-Estonja, tista' tinfetaħ kawża quddiem il-Harju County Court (*Harju Maakohus*). Kawża tista' tinfetaħ kontra korp tar-Repubblika tal-Estonja jew gvern lokali quddiem il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni fuq l-uffiċċju reġistrat tal-korp tal-gvern tal-istat jew lokali konċernat. Jekk il-korp tal-istat ma jistax jiġi determinat, il-kawża tinfetaħ quddiem il-Harju County Court. Jekk il-korp tal-gvern lokali ma jistax jiġi determinat, il-kawża tinfetaħ quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni fuq is-sede tal-muniċipalità rurali jew il-gvern tal-belt.

Kawża tista' tinfetaħ kontra korp tar-Repubblika tal-Estonja jew gvern lokali quddiem il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni fuq l-uffiċċju reġistrat tal-istat jew tal-korp tal-gvern lokali konċernat.

Jekk il-korp tal-istat ma jistax jiġi determinat, il-kawża tinfetaħ quddiem il-Harju County Court. Jekk il-korp tal-gvern lokali ma jistax jiġi determinat, il-kawża tinfetaħ quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni fuq is-sede tal-muniċipalità rurali jew il-gvern tal-belt. Rikorrent jista' jiftaħ kawża wkoll quddiem il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni fil-post ta' residenza tiegħu stess.

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Fil-każijiet stabbiliti bil-liġi, persuna tista' tagħżel qorti li quddiemha tista' tiftaħ kawża kontra persuna oħra u atti proċedurali oħra li jistgħu jsiru kontra persuna flimkien mal-ġuriżdizzjoni ġenerali.

- Azzjoni li tinvolvi pretensjoni dwar il-proprjetà tista' tinġieb kontra persuna fiżika wkoll quddiem il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni fuq il-post ta' residenza tiegħu jekk dik il-persuna ilha toqgħod hemm għal perjodu itwal minħabba raġunijet ta' xogħol jew servizz, studji jew għal xi raġunijiet oħra.
- Il-ġuriżdizzjoni bbażata fuq il-post tan-negozju- tista' tinfetaħ kawża marbuta mal-attivitajiet ekonomiċi jew professjonali tal-konvenut quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni fuq il-post tan-negozju.
- Il-ġuriżdizzjoni bbażata fuq l-uffiċċju reġistrat ta' persuna ġuridika - persuna ġuridika bbażata fuq is-sħubija, inkluż kumpanija, jew membru, sħab jew azzjonist għalhekk jistgħu jiftħu kawża ġejja mill-isħubija jew parteċipazzjoni tagħhom kontra membru, sħab jew azzjonist tal-persuna ġuridika wkoll quddiem il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni fuq l-uffiċċju reġistrat tal-persuna ġuridika.
- Il-ġuriżdizzjoni bbażata fuq il-post fejn tinsab il-proprjetà- jekk persuna tgħix jew għandha uffiċċju reġistrat fi stat barrani, kawża dwar proprjetà tista' titressaq ukoll kontra tagħha quddiem il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-proprjetà li

għaliha nfetħet il-kawża, jew mal-qorti li għandha ġuriżdizzjoni li tkopri l-post ta' aktar proprjetajiet tal-istess persuna. Jekk il-proprjetà hija mniżżla f'reġistru pubbliku, il-kawża tista' titressaq quddiem il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tar-reġistru fejn hija rreġistrata l-proprjetà. Jekk il-proprjetà hija pretensjoni skont il-liġi tal-obbligazzjonijiet, il-kawża tista' titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza jew l-uffiċċju reġistrat tad-debitur. Jekk il-pretensjoni hija garantita permezz ta' ass, il-kawża tista' titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-ass.

- Il-ġuriżdizzjoni fuq kawża dwar pretensjoni garantita permezz ta' ipoteka jew li għandha piż reali reġistrat fuqha - tista' tinfetaħ kawża sabiex titħallas pretensjoni garantita minn ipoteka jew li għandha piż reali reġistrat fuqha jew kawża oħra b'pretensjoni simili quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-propżjetà immobbli, sakemm id-debitur huwa sid il-proprjetà immobbli reġistrata u garantita permezz ta' ipoteka jew b'piż reali reġistrat fuqha.
- Il-ġuriżdizzjoni dwar kawża minħabba sjieda ta' appartament - kawża kontra membru ta' assoċjazzjoni tal-kondominji jew assoċjazzjoni oħra tal-kondominji li ġejja mis-sjieda komuni tal-membri jew mill-amministrazzjoni tal-oġġett ta' sjieda konġunta jew li hija bbażata fuq is-sehem fiżiku fis-sjieda tal-appartament tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-proprjetà immobbli reġistrata li għandha fuqha l-piż ta' sjieda tal-appartament.
- Il-ġuriżdizzjoni bbażata fuq il-post ta' twettiq ta' kuntratt - kawża ġejja minn kuntratt jew kawża sabiex tiġi verifikata n-nullità ta' kuntratt tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post fejn kellu jitwettaq l-obbligu kuntrattwali kontestat. F'każ ta' kuntratt ta' bejgħ ta' proprjetà mobbli, il-post fejn il-proprjetà mobbli ġiet konsenjata jew kellha tiġi konsenjata lix-xerrej u, f'każ ta' kuntratt għal forniment ta' servizz, il-post fejn ingħata s-servizz jew kellu jingħata huwa l-post meqjus bħala l-post ta' twettiq tal-obbligu. F'każijiet oħra, il-post tan-negozju jew, fin-nuqqas, tar-residenza jew l-uffiċċju reġistrat tad-debitur huwa meqjus il-post ta' twettiq tal-obbligu. Dawn id-dispożizzjonijiet japplikaw sakemm il-partijiet ma jkunux ftehmu mod ieħor.
- Il-ġuriżdizzjoni bbażata fuq il-post ta' residenza ta' konsumatur - kawża ġejja minn kuntratt jew relazzjoni speċifika fl-Artikoli 35, 46, 52, 208(4), 379, 402, 635(4), 709, 734 jew 866 tal-Att dwar il-Liġi tal-Obbligazzjonijiet (*võlaõigusseadus*) jew kawża minħabba kuntratt ieħor konkluż ma' impriża li għandha l-uffiċċju reġistrat jew post tan-negozju fl-Estonja tista' tinfetaħ ukoll minn konsumatur quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza tal-konsumatur. Dan li għadu kif intqal ma japplikax għal kawżi dwar kuntratti ta' trasport.
- Il-ġuriżdizzjoni minħabba kawża dwar kuntratt tal-assigurazzjoni - id-detentur ta' polza, il-benefiċjarju jew persuni oħra li għandhom dritt jitolbu t-twettiq mill-assiguratur fuq il-bażi ta' kuntratt ta' assigurazzjoni jistgħu jiftħu kawża dwar kuntratt ta' assigurazzjoni kontra l-assiguratur quddiemil-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post ta' residenza jew tal-uffiċċju reġistrat tal-persuna. F'każ ta' assigurazzjoni fuq ir-responsabbiltà jew assigurazzjoni fuq il-bini, il-proprjetà immobbli, jew proprjetà mobbli flimkien ma' kostruzzjoni jew proprjetà immobbli, tista' tinfetaħ ukoll kawża kontra l-assiguratur quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-azzjoni jew l-avveniment li kkawża l-ħsara, jew il-post fejn ġiet ikkaġunata l-ħsara.
- Il-ġuriżdizzjoni bbażata fuq ir-residenza jew il-post tax-xogħol ta' impjegat - impjegat jista' jiftaħ kawża dwar il-kuntratt tax-xogħol tiegħu quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post ta' residenza tiegħu jew il-post tax-xogħol.
- Il-ġuriżdizzjoni minħabba kawża dwar kambjala jew ċekk - kawża dwar kambjala jew ċekk tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-pagament għall-kambjala jew ċekk.
- Il-ġuriżdizzjoni minħabba kawża dwar ħsara kriminali - kawża għal kumpens minħabba ħsara kriminali tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-att jew avveniment li kkaġuna l-ħsara, jew il-post fejn ġiet ikkaġunata l-ħsara.
- Il-ġuriżdizzjoni għal kawża minħabba pretensjoni marittima, xogħol ta' salvataġġ jew kuntratt ta' salvataġġ - kawża minħabba pretensjoni marittima jew aktar speċifikati fl-Att dwar il-Liġġi tal-Proprjetà Marittima (*laeva asjaõigusseadus*) tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-bastiment tal-konvenut jew il-port oriġinali tal-bastiment. Kawża minħabba xogħlijiet ta' salvataġġ jew kuntratt ta' salvataġġ tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post fejn saru x-xogħlijiet ta' salvataġġ.
- Il-ġuriżdizzjoni fuq kawża minħabba d-diviżjoni ta' patrimonju - kawża bl-għan li tistabbilixxi d-dritt ta' suċċessjoni, id-dritt tal-eredi kontra l-possessur tal-patrimonju, talba minħabba legat jew testment, jew talba għas-sehem riservat jew għad-diviżjoni ta' wirt tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post ta' residenza tad-*decujus* meta miet. Jekk id-*decujus* kien ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja iżda meta miet ma kienx jirrisjedi l-Estonja, il-kawża tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-aħħar residenza tad-*decujus*. Jekk id-*decujus* ma kellux residenza fl-Estonja, tista' tinfetaħ kawża quddiem il-Harju County Court (*Harju Maakohus*).
- Kawża kontra l-konvenuti u diversi kawżi kontra konvenut wieħed - kawża kontra diversi konvenuti tista' tinfetaħ quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza jew l-uffiċċju reġistrat ta' wieħed mill-konvenuti li jagħżel ir-rikorrent. Jekk se jinfetħu diversi kawżi kontra konvenut wieħed minħabba l-istess fatt, il-kawżi kollha jistgħu jitressqu quddiem il-qorti li quddiemha kawża relatata ma' talba minnhom jew uħud minnhom ġejjin kollha mill-istess fatt setgħet tiġi preżentata.

- Il-ġuriżdizzjoni dwar kontrotalba u kawża minn terza persuna b'talba indipendenti - il-kontrotalba tista' tiġi ppreżentata quddiem il-qorti li lilha tressqet il-kawża oriġinali sakemm jiġu sodisfati l-kundizzjonijiet għall-preżentata ta' kontrotalba u sakemm din tal-aħħar ma taqax taħt ġuriżdizzjoni esklussiva. Dan li ntqal japplika wkoll f'każijiet fejn, skont id-dispożizzjonijiet ġenerali, il-kontrotalba trid tiġi ppreżentata quddiem qorti barranija.
- Parti terza b'talba indipendenti tista' tiftaħ kawża quddiem il-qorti li qed tisma' l-kawża prinċipali.
- Il-ġuriżdizzjoni fi proċedimenti ta' falliment - kawża dwar proċedimenti ta' falliment jew proċeduri ta' falliment ta' patrimonju kontra persuna falluta, fiduċjarju f'falliment jew membru tal-kumitat tal-falliment, inkluża kawża għall-esklużjoni tal-proprjetà mill-patrimonju fallut, tista' tinfetaħ quddiem il-qorti li ddikjarat il-falliment. Kawża għall-aċċettazzjoni ta' talba tista' tinfetaħ ukoll quddiem il-qorti li ddikjarat il-falliment. Persuna falluta tista' tiftaħ kawża wkoll dwar il-patrimonju fallut, inkluża kawża għall-irkupru, quddiem il-qorti li ddikjarat il-falliment.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Fil-każijiet stabbiliti bil-liġi, il-ġuriżdizzjoni hija esklussiva. Il-ġuriżdizzjoni esklussiva tistabbilixxi l-unika qorti li tista' tiddeċiedi minn kwistjoni ċivili. Il-ġuriżdizzjoni f'kawżi dwar rikors hija esklussiva sakemm mhux provvdut mod ieħor bil-liġi.

1) *Il-ġuriżdizzjoni skont il-post tal-proprjetà immobbli* – kawża bl-għanijiet li ġejjin tinġieb quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkorpi l-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli:

- talbiet relatati mar-rikonoxximent tal-eżistenza ta' dritt ta' proprjetà, dritt reali limitat jew piż fuq dritt reali ieħor li jikkonċerna l-proprjetà mobbli, jew ir-rikonoxximent tan-nuqqas ta' dawn id-drittijiet jew piżijiet, jew talbiet relatati ma' drittijiet oħra fuq proprjetà immobbli;
- id-determinazzjoni tal-konfini jew id-diviżjoni tal-proprjetà immobbli;
- il-protezzjoni tal-pussess tal-proprjetà immobbli;
- talbiet rigward dritt reali ġej mis-sjieda ta' appartament;
- talbiet relatati mal-eżekuzzjoni obbligatorja ta' proprjetà immobbli;
- talbiet rigward kuntratt ta' kera jew kuntratt ta' kera kummerċjali ta' proprjetà immobbli jew kuntratt ieħor għall-użu ta' proprjetà immobbli skont il-liġi tal-obbligi, jew mill-validità ta' dawn il-kuntratti.

Kawża dwar servitu reali, piż reali jew il-jedd ta' prelazzjoni titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tal-proprjetà immobbli servjenti jew b'piż irreġistrat fuqha.

2) *Talba għat-terminazzjoni tal-applikazzjoni ta' klawżoli standard* – kawża għat-terminazzjoni tal-applikazzjoni ta' klawżola standard inġusta, jew għat-terminazzjoni u tneħħija ta' termini mill-persuna li tkun qed tirrakmanda l-applikazzjoni ta' dak it-terminu (l-Artikolu 45 tal-Att dwar il-Liġi tal-Obbligi (*võlaõigusseadus*)) titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-post tan-negozju tal-konvenut jew, fin-nuqqas, quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza jew l-uffiċċju reġistrat tal-konvenut. Jekk il-konvenut ma għandux post tan-negozju, residenza jew uffiċċju reġistrat fl-Estonja, il-kawża titressaq quddiem il-qorti li taħt il-ġuriżdizzjoni territorjali tagħha ġiet applikata l-klawżola standard.

3) *Ġuriżdizzjoni għal kwistjoni fejn tiġi revokata deċiżjoni ta' korp ta' persuna ġuridika, jew tiġi ddikjarata nulla*– kawża għar-revoka ta' deċiżjoni ta' korp ta' persuna ġuridika, jew għal dikjarazzjoni ta' nullità titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri l-uffiċċju reġistrat ta' dik il-persuna ġuridika.

4) *Ġuriżdizzjoni fi kwistjonijiet matrimonjali*

Il-kwistjonijiet matrimonjali huma meqjusa kwistjonijiet ċivili fejn il-kawżi jiġu deċiżi fejn is-suġġett huwa:

- id-divorzju;
- l-annullament taż-żwieġ;
- l-istabbiliment tal-eżistenza jew nullità taż-żwieġ;
- id-diviżjoni tal-proprjetà konġunta jew talbiet oħra minħabba l-proprjetà ta' bejn il-konjuġi;
- talbiet oħra ġejjin minn relazzjoni matrimonjali mressqa minn konjuġi kontra l-ieħor.

Qorti Estonjana hija kompetenti biex tiddeċiedi kwistjoni matrimonjali jekk:

- mill-inqas wieħed mill-konjuġi huwa ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja jew kien ċittadin meta ġie ċċelebrat iż-żwieġ;
- iż-żewġ konjuġi jgħixu l-Estonja;

- wieħed mill-konjuġi jgħix l-Estonja, sakemm ma jkunx ċar li s-sentenza li se tingħata mhix se tiġi rikonoxxuta fil-pajjiżi nazzjonali ta' xi ħadd mill-konjuġi.

Fi kwistjoni matrimonjali li trid tiġi deċiża minn qorti Estonjana, il-kawża titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza konġunta tal-konjuġi jew, fin-nuqqas, quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza tal-konvenut. Jekk ir-residenza tal-konvenut mhix fl-Estonja, il-kawża titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza ta' wild komuni tal-partijiet li għadu minuri u, fin-nuqqas ta' wild minuri, quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza tar-rikorrent.

Jekk ġiet stabbilita l-kustodja ta' proprjetà ta' persuna assenti minħabba li l-persuna għebet jew jekk inħatar kuratur għal persuna minħabba kapaċità ġuridika attiva limitata, jew jekk xi ħadd ġie kkundannat il-ħabs, kawża ta' divorzju kontra din il-persuna tista' titressaq ukoll quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza tar-rikorrent.

5) *Ġuriżdizzjoni fi kwistjonijiet ta' filjazzjoni u manteniment* – kwistjoni ta' manteniment hija kwistjoni ċivili fejn tinqata' kawża li għandha l-għan li tistabbilixxi l-filjazzjoni jew l-oppożizzjoni għal entrata dwar ġenitur fiċ-ċertifikat tat-twelid ta' wild jew fir-reġistru tal-popolazzjoni. Qorti Estonjana tista' tiddeċiedi dwar kwistjoni ta' filjazzjoni jekk tal-inqas waħda mill-partijiet tkun ċittadin tar-Repubblika tal-Estonja jew għandha r-residenza tagħha l-Estonja. Fi kwistjoni ta' filjazzjoni li trid tiddeċiedi qorti Estonjana, il-kawża titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza tal-wild. Jekk ir-residenza tal-wild mhix fl-Estonja, il-kawża titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza tal-konvenut. Jekk ir-residenza tal-konvenut mhix fl-Estonja, il-kawża titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza tar-rikorrent.

Dawn id-dispożizzjonijiet jgħoddu wkoll għal kwistjonijiet ta' manteniment. Kwistjoni ta' manteniment hija kwistjoni ċivili li tiddeċiedi talba dwar:

- twettiq ta' obbligu ta' manteniment ta' ġenitur skont il-liġi rigward wild minuri;
- it-twettiq ta' obbligu ta' manteniment bejn il-ġenituri;
- it-twettiq ta' obbligu ta' manteniment bejn il-konjuġi;
- it-twettiq ta' obbligu ta' manteniment ieħor stabbilit mil-liġi.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Jekk il-kwistjoni taqa' taħt il-ġuriżdizzjoni ta' diversi qrati Estonjana simultanjament, ir-rikorrent għandu d-dritt tal-għażla tal-qorti. F'dawn il-każijiet, il-kawża tiġi deċiża mill-qorti li l-ewwel irċeviet ir-rikors.

Jekk il-kawża titressaq quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni li tkopri r-residenza jew l-uffiċċju reġistrat tal-konvenut jew quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni esklussiva, il-kawża tinstema' fil-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali inkluża r-residenza tal-konvenut jew l-uffiċċju reġistrat, jew il-post li jiġi ddeterminat mill-ġuriżdizzjoni esklussiva. Jekk il-postijiet multipli użati għad-determinazzjoni tal-ġuriżdizzjoni jibqgħu fil-ġuriżdizzjoni territorjali ta' qorti waħda tal-kontea, iżda fiż-żona ta' ħidma ta' diversi qrati, ir-rikorrent jagħżel il-qorti li se tisma' l-kawża. Jekk ir-rikorrent ma jagħżilx, il-qorti tiddeċiedi jekk għandhiex tisma' l-każ.

Kwistjonijiet dwar rikors jinstemgħu fil-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali inkluż il-post użat biex tiġi determinata l-ġuriżdizzjoni. Jekk il-postijiet multipli użati għad-determinazzjoni tal-ġuriżdizzjoni jibqgħu fil-ġuriżdizzjoni territorjali ta' qorti waħda tal-kontea, iżda fiż-żona ta' ħidma ta' diversi qrati, il-qorti tiddeċiedi fejn għandu jinstema' l-każ.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-proċedura mħaffa ta' ordni għall-ħlas titmexxa mill-Haapsalu courthouse tal-Qorti tal-Kontea Pärnu (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja).* Kwistjonijiet ċivili oħra huma soġġetti għall-prinċipji ta' ġuriżdizzjoni hawnhekk spjegati.

Ħoloq relatati

Is-sistema tal-qrati

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 29/10/2018

Ġurisdizzjoni - Irlanda

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Il-qrati ċivili fl-Irlanda għandhom ġuriżdizzjoni biex jisimgħu kawżi li jinvolvu tilwim bejn individwi, organizzazzjonijiet jew l-Istat. Dan it-tilwim jista' jirrigwarda kwalunkwe ħaġa minn korriment ikkawżat f'inċident bil-karozza sa akkwiżizzjoni korporattiva kkontestata. F'kawżi ċivili, ir-rikorrent ifittex lill-konvenut għal kumpens għad-dannu kkawżat. Il-kumpens ġeneralment ikun fil-forma ta' aġġudikazzjoni monetarja tad-danni.

Il-Qorti Distrettwali, il-Qorti taċ-Ċirkwit u l-Qorti Superjuri huma kollha qrati tal-prim'istanza. Il-Qorti Suprema għandha ġuriżdizzjoni għall-appelli biss, ħlief f'ċerti materji relatati mal-Kostituzzjoni. Il-Qorti tal-Appell għandha ġuriżdizzjoni għall-appelli biss.

Il-qrati Distrettwali u taċ-Ċirkwit huma qrati ta' ġuriżdizzjoni lokali u limitata, jiġifieri jistgħu jittrattaw biss kawżi li l-valur tagħhom ma jaqbżix ċertu limitu u fejn il-partijiet ikunu residenti jew ikollhom il-post tan-negozju rreġistrat tagħhom f'ċertu post ġeografiku, jew fejn il-kuntratt ikun sar f'ċertu post ġeografiku. L-appelli mill-Qorti Distrettwali jinstemgħu fil-Qorti taċ-Ċirkwit, u l-appelli mill-Qorti taċ-Ċirkwit jinstemgħu fil-Qorti Superjuri.

Il-Qorti għal Talbiet Żgħar hija parti mill-Qorti Distrettwali li tittratta kawżi relatati mal-konsumatur fejn l-ammont mitlub ma jaqbiżx l-EUR 2 000. Din il-proċedura tista' tintuża wkoll minn negozju kontra ieħor.

Il-Qorti Distrettwali tisma' kawżi li jinvolvu talbiet li ma jaqbżux il-EUR 15 000 fil-valur. Il-Qorti taċ-Ċirkwit tittratta talbiet li ma jaqbżux il-EUR 75 000 (EUR 60 000 f'rikors dwar danni personali). Hija għandha ġuriżdizzjoni wkoll fi proċeduri relatati mal-liġi tal-familja, inkluż id-divorzju, is-separazzjoni ġudizzjarja, u l-annullament. Il-Qorti Superjuri tittratta talbiet li jaqbżu l-EUR 75 000 (EUR 60 000 f'rikorsi dwar danni personali).

Talbiet fir-rigward tal-liġi tax-xogħol jiġu ttrattati mit-Tribunal tal-Appelli dwar l-Impjiegi li huwa korp indipendenti. Huwa jisma' firxa wiesgħa ta' tilwim dwar id-drittijiet tal-impjieg. F'ċerti każijiet, kull parti tista' tappella quddiem il-Qorti taċ-Ċirkwit fi żmien sitt ġimgħat mid-deċiżjoni tat-Tribunal. Jekk ma jiġi ppreżentat l-ebda appell quddiem il-Qorti taċ-Ċirkwit u l-impjegatur ma jimplimentax id-deċiżjoni, il-Ministru għax-Xogħol, l-Intrapriża u l-Innovazzjoni jista' jressaq proċeduri fil-Qorti taċ-Ċirkwit f'isem l-impjegat. Deċiżjoni meħuda mit-Tribunal tista' tiġi appellata quddiem il-Qorti Superjuri minn kull parti iżda fuq punt legali biss.

Il-Qorti Kummerċjali, stabbilita fl-2004, hija diviżjoni speċjalizzata tal-Qorti Superjuri u hija regolata b'mod partikolari mill-Ordni 63A tar-Regoli tal-Qrati Superjuri. Hija tittratta tilwim kummerċjali fejn il-valur tat-talba jkun mill-anqas EUR 1 miljun, tilwim dwar proprjetà intellettwali u appelli minn jew rikorsi għal stħarriġ ġudizzjarju ta' deċiżjonijiet regolatorji. Hija tittratta wkoll kawżi oħra li l-Imħallef iqis xierqa. Ma hemm l-ebda dritt ta' dħul awtomatiku fil-Lista Kummerċjali tal-Qorti Superjuri. Dan huwa fid-diskrezzjoni ta'

mħallef tal-Qorti Kummerċjali. Il-Qorti tuża sistema dettaljata ta' ġestjoni tal-kawżi li hija mfassla sabiex tissimplifika l-preparazzjoni għall-kawża, tneħħi l-ispejjeż mhux meħtieġa u t-tattiċi ta' dewmien, u tassigura divulgazzjoni sħiħa qabel il-kawża.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Il-qorti xierqa li fiha għandu jiġi ppreżentat rikors fil-prim'istanza tiġi determinata min-natura tiegħu (kuntratt, delitt, eċċ.) u l-valur (ara hawn fuq).

Għall-iskop tal-Qorti Distrettwali, il-pajjiż huwa maqsum f'24 distrett li għal kull wieħed minnhom huwa assenjat imħallef wieħed jew aktar b'mod permanenti. Fil-każ tal-akbar żewġt ibliet, Dublin u Cork, il-volum tax-xogħol jirrikjedi l-assenjazzjoni permanenti ta' għadd ta' mħallfin. Il-pajjiż huwa maqsum fi tmien ċirkwiti għall-iskopijiet tal-Qorti taċ-Ċirkwit. Huwa assenjat Imħallef ta' Qorti taċ-Ċirkwit wieħed għal kull ċirkwit ħlief fil-każ tal-Qrati taċ-Ċirkwit ta' Dublin u ta' Cork, fejn hemm għadd akbar ta' mħallfin minħabba l-volum tax-xogħol. Il-Qorti Superjuri tisma' rikorsi oriġinali f'Dublin. Hija tisma' wkoll rikorsi dwar dannu personali u korrimenti fatali f' diversi postijiet provinċjali fi żminijiet speċifikati matul is-sena. Barra minn hekk, il-Qorti Superjuri tiltaqa' f'postijiet provinċjali biex tisma' appelli mill-Qorti taċ-Ċirkwit f'materji ċivili u f'materji relatati mal-liġi tal-familja.

Il-Qorti Distrettwali għandha ġuriżdizzjoni biex tisma' kawżi dwar kuntratti, ċerti delitti, kawżi dwar ftehimiet ta' lokazzjoni b'opzjoni ta' xiri u ta' bejgħ bi kreditu, kawżi dwar kera bħat-tkeċċija għan-nuqqas ta' pagament tal-kera, u rikorsi għaż-żamma illegali ta' oġġetti meta l-valur tat-talba jkun fi ħdan il-limitu tagħha ta' EUR 15 000. Il-Qorti Distrettwali għandha wkoll firxa ta' setgħat fir-rigward tal-eżekuzzjoni ta' sentenzi ta' kwalunkwe qorti għal dejn, l-għoti ta' liċenzji bħal-liċenzji għall-bejgħ ta' likuri intossikanti, u l-kustodja u l-manteniment tat-tfal.

Il-Qorti taċ-Ċirkwit għandha ġuriżdizzjoni f'kuntratti u delitti, f'materji ta' suċċessjoni u kawżi għall-amministrazzjoni tal-patrimonju, f' kawżi dwar ekwità, f'rikorsi dwar tkeċċija jew rikorsi għal kirjiet ġodda f'azzjonijiet ibbażati fuq ftehimiet ta' lokazzjoni b'opzjoni ta' xiri u ftehimiet ta' xiri bi kreditu, fejn il-valur tat-talba jkun fi ħdan il-limitu tagħha ta' EUR 75 000 (EUR 60 000 f'rikorsi dwar danni personali). Il-Qorti taċ-Ċirkwit għandha ġuriżdizzjoni fi proċeduri relatati mal-liġi tal-familja, (inklużi s-separazzjoni ġudizzjarja, id-divorzju, l-annullament u l-appelli mill-Qorti Distrettwali) u għandha ġuriżdizzjoni għall-appelli mid-deċiżjonijiet tal-arbitri f'tilwim dwar ċens skont il-leġiżlazzjoni dwar sid il-kera u l-kerrej.

Il-kawżi ċivili quddiem il-Qorti taċ-Ċirkwit jinstemgħu minn imħallef li jippresjedi mingħajr ġurija. L-appelli mill-Qorti Distrettwali jieħdu l-forma ta' smigħ mill-ġdid u d-deċiżjoni tal-Qorti taċ-Ċirkwit hija finali u ma tistax tiġi appellata aktar.

Skont il-Kostituzzjoni, il-Qorti Superjuri għandha ġuriżdizzjoni oriġinali sħiħa f'kull materja ta' fatt jew liġi. Dan ifisser li hija għandha l-ġuriżdizzjoni biex tittratta l-kawżi ċivili kollha meta l-konvenut ikun residenti fil-pajjiż, meta l-allegat kuntratt ikun sar fil-pajjiż, meta l-allegat delitt ikun twettaq fil-pajjiż jew meta l-proprjetà immobbli li tkun is-suġġett tal-proċeduri tkun tinsab fil-pajjiż. Il-Qorti Superjuri tisma' appelli mill-Qorti taċ-Ċirkwit u teżerċita ġuriżdizzjoni superviżorja fuq il-Qorti Distrettwali u tribunali inferjuri oħra. L-appelli mill-Qorti Superjuri jinstemgħu mill-Qorti tal-Appell u mill-Qorti Suprema fejn ikun iċċertifikat mill-Qorti Suprema li tkun materja ta' importanza pubblika ġenerali jew fl-interessi tal-ġustizzja. Appell jista' jiġi ppreżentat mill-Qorti tal-Appell lill-Qorti Suprema meta jkun iċċertifikat mill-Qorti Suprema li tkun materja ta' importanza pubblika ġenerali jew fl-interessi tal-ġustizzja. L-appell bl-ebda mod ma huwa smigħ mill-ġdid iżda huwa bbażat fuq traskrizzjoni tal-evidenza fil-prim'istanza u l-argument legali.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Id-Distrett jew iċ-Ċirkwit xieraq li fih għandha tiġi ppreżentata talba ċivili jiġi determinat mill-post fejn il-konvenut jew wieħed mill-konvenuti normalment ikollu r-residenza jew iwettaq kwalunkwe professjoni, negozju jew mestier. Fil-biċċa l-kbira tal-kawżi dwar kuntratti, id-Distrett jew iċ-Ċirkwit xieraq huwa dak fejn allegatament ikun sar il-kuntratt, fil-kawżi dwar delitt, fejn allegatament ikun twettaq id-delitt, fil-proċeduri tal-familja, dak fejn ikun residenti r-rikorrent u, f'kawżi relatati ma' kera jew titolu għal proprjetà immobbli, dak fejn ikunu jinsabu l-bini jew l-art li jkunu s-suġġett ta' dawk il-proċeduri.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

M/A

2.2.2.2 *Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

M/A

2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?

M/A

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Is-sit elettroniku tal- Courts Service of Ireland jipprovdi spjegazzjoni komprensiva tal-istruttura tal-qrati f'dan il-pajjiż. Huwa jippubblika wkoll ktejjeb bit-titlu *Explaining the Courts* għall-informazzjoni tal-pubbliku. Aktar dettalji dwar is-sistema tal-qrati huma disponibbli wkoll mis-Citizens Information Board, korp statutorju li jappoġġa l-għoti ta' informazzjoni, pariri u promozzjoni dwar firxa wiesgħa ta' servizzi pubbliċi u soċjali. Citizens Information jipprovdi sit elettroniku, linja tat-telefon u diversi ċentri ta' akkoljenza madwar il-pajjiż.

Ħoloq relatati

Courts Service - Ireland

http://www.citizensinformation.ie/

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 17/12/2020

Ġurisdizzjoni - Greċja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Il-qrati ċivili ordinarji għandhom ġuriżdizzjoni biex jisimgħu l-maġġoranza tal-kawżi ċivili u kummerċjali fil-Greċja. Bħala eċċezzjoni, ġew stabbiliti awli speċjalizzati b'liġi speċjali fi ħdan il-qafas tal-qrati ċivili fil-bliet il-kbar, li għandhom ġuriżdizzjoni esklużiva biex jisimgħu kawżi speċifiċi, skont il-qasam legali. Dawn l-awli huma: l-awli kompetenti sabiex jisimgħu kawżi relatati mat-trademark Komunitarja f'Ateni u Salonka, u l-awla kompetenti biex tisma' kawżi relatati mal-liġi marittima f'Piraeus.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Fil-maġġoranza tal-każijiet, il-ġuriżdizzjoni tal-qorti tiġi determinata mill-valur tas-suġġett inkwistjoni. Biex jiġi stmat il-valur tas-suġġett inkwistjoni, tiġi kkunsidrata t-talba ppreżentata fir-rikors, mingħajr ma titqies l-ebda talba anċillari. Fejn diversi talbiet ikunu koperti mill-istess rikors, dawn jiġu aggregati.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Il-kawżi li jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qrati ċivili jinstemgħu fil-prim'istanza minn qrati ċivili distrettwali magħrufin ukoll bħala qrati għal talbiet żgħar *(Irinodikia)*, qrati tal-prim'istanza bi mħallef wieħed *(Monomeli Protodikia)* u qrati tal-prim'istanza b'iktar minn imħallef wieħed *(Polymeli Protodikia)*.

Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati għal talbiet żgħar tkopri prinċipalment (a) it-tilwim kollu li jista' jiġi valutat f'termini monetarji fejn il-valur inkwistjoni ma jaqbiżx l-għoxrin elf euro (EUR 20 000), (b) it-tilwim kollu, prinċipali jew konsegwenzjali, taħt kuntratt ta' lokazzjoni, bil-kundizzjoni li fil-każijiet kollha, il-kera maqbula ta' kull xahar ma taqbiżx is-sitt mitt euro (EUR 600).

Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati għal talbiet żgħar tkopri wkoll, irrispettivament mill-valur inkwistjoni, il-biċċa l-kbira tat-tilwim relatat mal-biedja, il-bejgħ ta' annimali, it-tilwim dwar proprjetà mal-ġirien, it-tilwim li jirriżulta minn kuntratti ma' operaturi tal-lukandi u tat-trasport, it-talbiet magħmula minn assoċjazzjonijiet u kooperattivi kontra l-membri tagħhom u, viċi versa, it-talbiet magħmula minn avukati għas-servizzi tagħhom fil-qrati tal-prim'istanza u fil-qrati tal-pulizija *(Ptaismatodikia)*, kif ukoll id-drittijiet, il-kumpens jew l-ispejjeż tax-xhieda, l-interpreti, is-sekwestraturi jew il-gwardji li jkunu xehdu quddiem jew ġew maħtura minn kwalunkwe qorti.

Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati tal-prim'istanza bi mħallef wieħed tkopri t-tilwim kollu li jista' jiġi valutat f'termini monetarji meta l-valur tal-kawża jaqbeż l-għoxrin elf euro (EUR 20 000) iżda ma jaqbiżx il-mitejn u ħamsin elf euro (EUR 250 000).

Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati tal-prim'istanza bi mħallef wieħed tkopri wkoll it-tilwim li ġej, anki jekk il-valur tiegħu jaqbeż il-mitejn u ħamsin elf euro (EUR 250 000): tilwim li jirriżulta minn ftehimiet ta' lokazzjoni jew kera; tilwim industrijali li jirrigwarda l-impjegati, jew li jirrigwarda x-xogħol jew l-oġġetti mmanifatturati minn professjonisti jew nies tas-sengħa; tilwim taħt ftehimiet kollettivi tal-ħaddiema bejn l-organizzazzjonijiet tas-sigurtà soċjali u l-persuni assigurati; tilwim rigward tariffi, kumpens u spejjeż tal-avukati, għajr dawk imsemmija aktar 'il fuq li jinstemgħu fil-qrati għal talbiet żgħar; tilwim li jirrigwarda 'l dawk impjegati f'kapaċità legali, medika jew paramedika, jew bħala inġiniera, spiżjara jew sensara/aġenti, u ta' dawk maħtura minn awtorità ġudizzjarja, bħal esperti, arbitri esperti, assessuri, arbitri, eżekuturi testamentarji, likwidaturi; tilwim relatat ma' kull tip ta' talba għall-kumpens li tirriżulta minn ħsara kkawżata minn vettura, inklużi t-talbiet taħt kuntratti ta' assigurazzjoni tal-vetturi, u tilwim fir-rigward ta' kontestazzjonijiet għall-pussess jew l-okkupazzjoni ta' proprjetà mobbli jew immobbli.

Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati tal-prim'istanza bi mħallef wieħed tkopri dejjem, irrispettivament mill-valur: tilwim relatat mad-divorzju; l-annullament taż-żwieġ; ir-rikonoxximent tal-eżistenza jew tan-nuqqas ta' eżistenza taż-żwieġ; ir-relazzjonijiet matrimonjali waqt iż-żwieġ u li jirriżultaw minnu, inkluż l-ikkontestar tal-paternità, ir-rikonoxximent ta' jekk hemmx filjazzjoni jew le jew responsabbiltà tal-ġenituri; ir-rikonoxximent tal-paternità ta' tfal imwielda barra miż-żwieġ; ir-rikonoxximent ta' jekk hemmx rikonoxximent volontarju jew le ta' tfal imwielda barra miż-żwieġ, ta' jekk dak ir-rikonoxximent huwiex invalidu, jew jekk tali tfal igawdux l-istess status bħal xi ħadd imwieled fiż-żwieġ fid-dawl taż-żwieġ imminenti tal-ġenituri tagħhom, u inkluż ukoll l-ikkontestar tar-rikonoxximent volontarju; ir-rikonoxximent ta' jekk ikunx hemm adozzjoni jew ix-xoljiment tagħha, jew jekk ikunx hemm tutela jew le. Barra minn hekk, tilwim dwar manteniment fuq bażi ta' żwieġ, divorzju jew parentela; l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri; in-nuqqas ta' qbil bejn il-ġenituri fl-eżerċizzju konġunt tagħhom tal-awtorità tal-ġenituri, kif ukoll il-komunikazzjoni tal-ġenituri u qraba oħra f'linja axxendenti mat-tfal; ir-regolamentazzjoni tal-użu tad-dar matrimonjali u tad-distribuzzjoni tal-assi mobbli bejn il-konjuġi, kif ukoll dawk relatati mad-dar matrimonjali u d-distribuzzjoni tal-assi mobbli bejn il-konjuġi fil-każ ta' waqfien tal-koabitazzjoni; tilwim relatat mas-sjieda ta' sulari f'bini u tilwim relatat mal-annullament ta' deċiżjonijiet mgħoddija mill-assemblej ġenerali ta' assoċjazzjonijiet jew kooperattivi.

Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati tal-prim'istanza b'iktar minn imħallef wieħed tkopri t-tilwim kollu li l-qrati għal talbiet żgħar u l-qrati tal-prim' istanza bi mħallef wieħed ma għandhomx ġuriżdizzjoni fuqu.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Il-qorti li fir-reġjun tagħha l-konvenut ikollu d-domiċilju tiegħu jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali.

Jekk il-konvenut la jkollu d-domiċilju tiegħu fil-Greċja u lanqas f'pajjiż ieħor, il-qorti li fir-reġjun tagħha jkollu r-residenza tiegħu jkollha l-ġuriżdizzjoni. Jekk il-post tar-residenza tal-konvenut ma jkunx magħruf, il-ġuriżdizzjoni tkun tal-qorti tar-reġjun fejn kellu l-aħħar domiċilju tiegħu fil-Greċja, jew, fin-nuqqas ta' domiċilju, fejn kellu l-aħħar residenza tiegħu.

L-Istat jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti fir-reġjun fejn ikollha s-sede l-awtorità partikolari li tkun imsejħa bil-liġi sabiex tirrappreżenta lill-Istat fil-qorti.

Persuni ġuridiċi bil-kapaċità li jkunu partijiet f'kawża legali jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti li l-uffiċċju rreġistrat jew il-fergħa tagħhom ikunu jinsabu fir-reġjun tagħha, meta t-tilwima tkun tikkonċerna l-operat tagħha.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Meta jkollha ġuriżdizzjoni aktar minn qorti waħda, ir-rikorrent għandu d-dritt li jagħżel. Il-prijorità bejniethom tiġi determinata fuq il-bażi tad-data meta jkun ġie ppreżentat ir-rikors.

Jekk il-qorti ma jkollhiex ġuriżdizzjoni *ratione materiae* jew *ratione loci*, il-qorti nnifisha tiddeċiedi dwar dan *ex officio* u tispeċifika liema qorti jkollha l-ġuriżdizzjoni, u tirrinvija wkoll il-kawża lil dik il-qorti. Il-konsegwenzi legali tar-rikors ippreżentat għandhom jinżammu.

Tilwim kuntrattwali

Tilwim relatat mal-eżistenza jew il-validità ta' att legali mwettaq matul il-ħajja ta' persuna u d-drittijiet kollha li joħorġu minnu, jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem il-qorti jew fir-reġjun fejn ikun tfassal l-att legali jew fir-reġjun fejn għandha sseħħ l-eżekuzzjoni. Tilwim relatat ma' danni kkawżati mid-dipendenza fuq ħaddieħor (interess negattiv) u ma' kumpens minħabba nuqqas matul in-negozjati, jista' jitressaq ukoll quddiem l-istess qorti.

Delitt

Tilwim li jirriżulta minn att dannuż jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem il-qorti tal-post fejn seħħ l-avveniment li wassal għad-dannu, jew li wasal biex iseħħ.

Rikors ċivili

Rikors ċivili għad-danni u restituzzjoni għal reat kif ukoll għall-kumpens għal danni mhux materjali jew għat-tbatija mentali jista' jiġi ppreżentat fil-qorti kriminali li tkun qiegħda tittratta l-kawża.

Materji relatati ma' manteniment, divorzju u responsabbiltà tal-ġenituri

Tilwim matrimonjali (tilwim relatat mal-manteniment fuq bażi ta' żwieġ, divorzju jew parentela; l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri; in-nuqqas ta' qbil bejn il-ġenituri fl-eżerċizzju konġunt tagħhom tal-awtorità tal-ġenituri, kif ukoll il-komunikazzjoni tal-ġenituri u qraba oħra f'linja axxendenti mat-tfal u r-regolamentazzjoni tal-użu tad-dar matrimonjali u tad-distribuzzjoni tal-assi mobbli bejn il-konjuġi, kif ukoll dawk relatati mad-dar matrimonjali u d-distribuzzjoni tal-assi mobbli bejn il-konjuġi fil-każ ta' waqfien tal-koabitazzjoni) jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem il-qorti li fir-reġjun tagħha tinsab l-aħħar residenza komuni tal-konjuġi.

Tilwim relatat ma' talbiet għal manteniment jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem il-qorti tal-post fejn il-benefiċjarju tal-pensjoni tal-manteniment ikollu d-domiċilju jew ir-residenza tiegħu.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Tilwim relatat ma' drittijiet *in rem* fuq proprjetà immobbli u tilwim li jirriżulta mil-lokazzjoni ta' proprjetà immobbli jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti fir-reġjun fejn tkun tinstab il-proprjetà immobbli.

(Jekk il-proprjetà immobbli tkun tinstab f'reġjun li jkollu aktar minn qorti waħda, ir-rikorrent għandu d-dritt li jagħżel.)

Tilwim relatat ma' amministrazzjoni mwettqa b'ordni tal-qorti jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti li tkun ħarġet l-ordni.

Tilwim relatat mas-suċċessjoni jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti li fir-reġjun tagħha l-mejjet kellu d-domiċilju tiegħu jew, fin-nuqqas ta' domiċilju, ir-residenza tiegħu fiż-żmien tal-mewt.

Jekk kawża konsegwenzjali tkun marbuta ma' waħda prinċipali, inkluż, b'mod partikolari, it-talbiet inċidentali jew it-talbiet għal garanzija, tali interventi u talbiet simili oħra jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti li tkun qiegħda tisma' l-kawża prinċipali.

Kawżi prinċipali li jkunu relatati jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti li kienet involuta l-ewwel.

Il-ġuriżdizzjoni tal-qorti tal-prim'istanza b'iktar minn imħallef wieħed li tkun qiegħda tisma' l-kawża prinċipali tkopri kwalunkwe kawża konsegwenzjali li taqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti tal-prim'istanza bi mħallef wieħed u tal-qorti distrettwali, u l-ġuriżdizzjoni tal-qorti tal-prim'istanza bi mħallef wieħed li tkun qiegħda tisma' l-kawża prinċipali tkopri kwalunkwe kawża konsegwenzjali li taqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti ċivili distrettwali.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Qorti ordinarja tal-prim'istanza li ma jkollhiex ġuriżdizzjoni territorjali tista', bi ftehim espliċitu jew taċitu tal-partijiet fil-kawża, issir kompetenti sakemm it-tilwim ikkonċernat ma jkunx dwar proprjetà. Irid jintlaħaq ftehim espliċitu fil-każ ta' tilwim li ma jkun hemm l-ebda ġuriżdizzjoni esklużiva fuqu.

Jiġi preżunt ftehim taċitu jekk il-konvenut jattendi għas-smigħ pubbliku u ma joġġezzjonax abbażi tan-nuqqas ta' ġuriżdizzjoni fil-ħin.

Il-ftehim bejn il-partijiet, li permezz tiegħu qorti ordinarja ssir kompetenti għal tilwim ġejjieni, ikun validu biss jekk ikun bil-miktub u jirreferi għal relazzjoni legali speċifika li minnha se jirriżulta t-tilwim.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Rigward l-awli speċjali kompetenti għat-trademark Komunitarja u l-liġi marittima: Il-ġuriżdizzjoni *ratione marteriae* tiġi determinata skont ir-regoli dwar il-qrati ċivili ordinarji. Rigward il-ġuriżdizzjoni territorjali, (a) l-awla kompetenti għat-trademark Komunitarja f' Ateni tkopri r-reġjuni tal-Qrati tal-Appell ta' Ateni, l-Eġew, id-Dodecanese, Korfù, Kreta, Lamia, Nafplion, Patras u Piraeus, (b) l-awla kompetenti għat-trademark Komunitarja f'Salonka tkopri r-reġjuni tal-Qrati tal-Appell ta' Salonka, il-Maċedonja tal-Punent, Thrace, Ioannina u Larissa, u (c) l-awla kompetenti għal-liġi marittima f'Piraeus tkopri l-Prefettura sħiħa ta' Attica.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 05/06/2018

Ġurisdizzjoni - Spanja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Il-prinċipju li fuqu hija bbażata l-organizzazzjoni tal-qrati fi Spanja huwa dak tal-unità tal-ġurisdizzjoni. L-uniċi eċċezzjonijiet huma l-ġurisdizzjoni militari fi żminijiet ta' gwerra u ta' stati ta' assedju, u l-Qorti Kostituzzjonali (*Tribunal Constitucional*) bħala l-garanti finali tad-drittijiet fundamentali u l-libertajiet pubbliċi permezz ta' rikors għall-infurzar tad-drittijiet u l-libertajiet fundamentali (*recurso de amparo*).

Madankollu, il-ġurisdizzjoni hija maqsuma bejn erba' tipi ta' qrati: il-qrati ċivili, il-qrati kriminali, il-qrati għal proċeduri amministrattivi kontenzjużi, u l-qrati soċjali.

Il-bażi tal-qrati ċivili hija l-Qorti tal-Prim'Istanza (*Juzgado de Primera Instancia*), li tisma' tilwim ċivili fil-prim'istanza u proċeduri mhux assenjati espliċitament lil qorti oħra. Il-Qorti tal-Prim'Istanza għalhekk tista' tiġi deskritta bħala l-qorti ordinarja jew normali.

Id-diviżjoni ċivili tinkludi l-Qrati tal-Familja (*Juzgados de Familia*), li huma Qrati tal-Prim'Istanza. Fejn ikunu disponibbli Qrati tal-Familja (ġeneralment fiċ-ċentri b'popolazzjonijiet akbar), dawn huma responsabbli biex jisimgħu tilwim tal-liġi tal-familja fir-rigward ta' annullament taż-żwieġ, separazzjoni u divorzju, relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal u l-protezzjoni ta' persuni b'kapaċità limitata. Meta jitressqu proċeduri kriminali kontra waħda mill-partijiet f'Qorti li tittratta l-Vjolenza Kontra n-Nisa (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), dik il-qorti jkollha ġurisdizzjoni wkoll fuq dawn il-proċeduri ċivili.

Id-diviżjoni ċivili tinkludi wkoll il-Qrati Kummerċjali speċjalizzati (*Juzgados de lo Mercantil*) u l-Qrati għat-Trademark tal-UE (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Il-Qrati Soċjali (*Juzgados de lo Social*) huma responsabbli sabiex jisimgħu kawżi li jittrattaw il-liġi tax-xogħol. Dawn jinkludu tilwim individwali bejn impjegati u impjegaturi dwar kuntratti ta' impjieg, tilwim dwar negozjar kollettiv, talbiet tas-Sigurtà Soċjali, u talbiet kontra l-Istat fir-rigward tar-responsabbiltajiet tiegħu dwar il-liġi tax-xogħol.

Il-qrati kriminali huma responsabbli biex jisimgħu kawżi kriminali.

Karatteristika tal-liġi Spanjola hija li proċeduri ċivili li jirriżultaw minn reati kriminali jistgħu jiġu magħquda mal-proċeduri kriminali. F' dawn il-kawżi, il-qorti kriminali tiddeċiedi dwar l-ammont tad-danni pagabbli b'rabta mar-reat. Meta rikors ċivili ma jiġix ippreżentat mill-parti danneġġjata, dan jiġi ppreżentat mill-Prosekutur Pubbliku f'isimha, sakemm il-parti danneġġjata ma tkunx irrinunzjat espressament għad-dritt li tressaq rikors fil-kawża kriminali.

Fl-aħħar nett, il-qrati amministrattivi kontenzjużi jissorveljaw il-legalità tal-azzjonijiet meħuda mill-awtoritajiet pubbliċi u jisimgħu talbiet finanzjarji kontrihom.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Ara t-tweġibiet mogħtija hawn taħt.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Fi Spanja, ma ssir l-ebda distinzjoni bejn id-diversi qrati tal-prim'istanza f'termini tal-ammont tat-talbiet jew tal-gravità tal-kawżi li jistgħu jittrattaw, u l-ebda qorti tal-prim'istanza ma tisma' appelli dwar deċiżjonijiet minn qrati oħra tal-prim'istanza. L-appelli fi proċeduri ċivili dejjem jinstemgħu fil-Qrati Provinċjali (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Għall-finijiet ta' qrati, Spanja hija maqsuma ġeografikament f'muniċipalitajiet, distretti, provinċji u Komunitajiet Awtonomi. Distrett huwa unità territorjali li tinkludi muniċipalità kontigwa waħda jew aktar fi ħdan l-istess provinċja. Huwa l-aktar diviżjoni territorjali importanti, minħabba li huwa ż-żona li fiha Qorti tal-Prim'Istanza għandha ġurisdizzjoni. (Id-dettalji jistgħu jinstabu fis-sit elettroniku tal-Ministeru tal-Ġustizzja fuq mjusticia.gob.es.)

Fejn ikun meħtieġ sabiex ilaħħqu mal-volum ta' kawżi, hemm aktar minn qorti waħda tal-istess tip. Dan issa huwa l-każ fil-biċċa l-kbira tal-ibliet. Il-qrati huma nnumerati b'mod konsekuttiv skont meta ġew stabbiliti.

Fil-prinċipju, dawn il-qrati kollha għandhom l-istess ġurisdizzjoni, u x-xogħol jitqassam bejniethom skont ir-regoli interni tal-allokazzjoni mill-gvern. Madankollu, f'xi ċirkustanzi, ir-regoli tal-allokazzjoni jistgħu jintużaw sabiex jiġu assenjati tipi differenti ta' kawżi lil qrati differenti fi ħdan l-istess distrett.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Fin-nuqqas ta' kwalunkwe ftehim jew regola obbligatorja, ir-regola bażika hija li l-ġurisdizzjoni hija f'idejn il-Qorti tal-Prim'Istanza tad-distrett fejn il-konvenut ikollu d-domiċilju tiegħu jew, fin-nuqqas ta' dan, ir-residenza tiegħu. Jekk il-konvenut la jkun domiċiljat u lanqas residenti fi Spanja, il-qorti kompetenti tkun il-Qorti tal-Prim'Istanza għad-distrett fejn il-konvenut ikun preżenti jew kien residenti l-aħħar. Meta ma japplika l-ebda wieħed minn dawn il-kriterji, ir-rikorrent jista' jippreżenta t-talba lill-Qorti tal-Prim'Istanza għad-distrett tad-domiċilju tiegħu.

Għal dawn l-għanijiet:

- Talbiet kontra sidien ta' negozji u nies professjonisti ppreżentati b'rabta mal-attivitajiet tan-negozju jew professjonali tagħhom jistgħu jiġu ppreżentati wkoll fi kwalunkwe wieħed mill-postijiet fejn huma jwettqu l-attivitajiet tagħhom, skont l-għażla tar-rikorrent.
- Talbiet kontra entitajiet legali jistgħu jiġu ppreżentati wkoll fil-post fejn tkun seħħet jew se jkollha effett is-sitwazzjoni jew ir-relazzjoni legali li tkun is-suġġett tat-talba, bil-kundizzjoni li l-entità legali jkollha stabbiliment jew rappreżentant hemmhekk.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Is-sistema proċedurali Spanjola attwali għandha tendenza li ma tħallix l-għażla tal-ġurisdizzjoni territorjali lir-rikorrent. Din tiġri biss fil-kawżi li ġejjin:

- Rikorsi *in rem* fuq proprjetà immobbli li tinvolvi jew diversi proprjetajiet jew proprjetà waħda li tinsab f'diversi distretti differenti. F' dawn il-kawżi, ir-rikorrenti jistgħu jagħżlu li jippreżentaw ir-rikors fi kwalunkwe wieħed mid-distretti b'ġurisdizzjoni.

- Rikorsi sabiex tkun meħtieġa l-preżentazzjoni u l-approvazzjoni tal-kontijiet minn dawk responsabbli għall-ġestjoni tal-assi ta' parti oħra, jekk il-post fejn għandhom jiġu ppreżentati l-kontijiet ma jkunx ġie determinat. F'dawn il-kawżi, ir-rikorrenti jistgħu jagħżlu bejn id-domiċilju tal-konvenut u l-post fejn jiġu mmaniġġjati l-assi.

- Tilwim dwar wirt: ir-rikorrenti jistgħu jagħżlu bejn il-qrati tal-aħħar domiċilju tal-mejjet fi Spanja u l-qrati ta' fejn tkun tinstab il-maġġoranza tal-patrimonju.

- Rikorsi dwar proprjetà intellettwali: ir-rikorrenti jistgħu jagħżlu bejn il-postijiet li ġejjin: il-post fejn ikun seħħ il-ksur; il-post fejn ikun hemm evidenza prima facie li seħħ il-ksur; jew il-post fejn ikun hemm kopji illegali.

- Kawżi dwar kompetizzjoni inġusta fejn il-konvenut ma jkollu l-ebda stabbiliment, domiċilju jew residenza fi Spanja. F'dawn il-kawżi, ir-rikorrenti jistgħu jagħżlu jew il-post fejn tkun seħħet il-kompetizzjoni inġusta jew il-post fejn jinħassu l-effetti tagħha.

- Talbiet li jirrigwardaw biss il-kustodja ta' minorenni jew talbiet għall-manteniment ippreżentati minn ġenitur wieħed kontra l-ieħor f' isem il-minorenni, meta t-tnejn ikunu residenti f'distretti tal-qrati differenti. F'dawn il-kawżi, ir-rikorrenti jistgħu jagħżlu jew il-qorti tal-post fejn il-konvenut ikollu d-domiċilju jew il-qorti tal-post fejn ikunu residenti t-tifel/tifla.

- B'mod ġenerali, ir-rikorsi li jinvolvu l-eżerċizzju tad-drittijiet individwali tal-konsumatur jew tal-utent jistgħu jinstemgħu mill-qorti tad-domiċilju tal-konsumatur, utent jew konvenut, skont l-għażla tal-konsumatur.

2.2.2.2 *Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Fil-kawżi li ġejjin, hemm regoli obbligatorji li jirrikjedu li r-rikorrent jippreżenta r-rikors lil qorti għajr dik tad-domiċilju tal-konvenut. F' dawn il-kawżi, il-partijiet ma jistgħux jagħżlu li jissottomettu għall-ġurisdizzjoni ta' qorti partikolari, la espressament u lanqas impliċitament:

- Drittijiet *in rem* jew drittijiet ta' riċeviment tal-kera fir-rigward ta' proprjetà immobbli u kwistjonijiet relatati ma' proprjetà commonhold (*propiedad horizontal*): il-qrati tad-distrett fejn tkun tinsab il-proprjetà jkollhom il-ġurisdizzjoni.

- Kwistjonijiet dwar wirt: il-ġurisdizzjoni tiġi determinata jew skont fejn il-mejjet kien domiċiljat l-aħħar fi Spanja jew skont fejn tkun tinsab il-parti l-kbira tal-patrimonju, skont l-għażla tar-rikorrent.

- Kawżi li jinvolvu assistenza għal jew rappreżentanza ta' persuni mingħajr kapaċità: dawn jinstemgħu mill-qorti tal-post fejn tkun qiegħda tgħix il-persuna inkwistjoni.

- Protezzjoni tad-drittijiet fundamentali permezz tal-qrati ċivili: dawn il-kawżi jinstemgħu mill-qorti tad-domiċilju tar-rikorrent jew, meta r-rikorrent ma jkollu l-ebda domiċilju fi Spanja, mill-qorti tal-post fejn ikun seħħ l-att li kiser id-dritt inkwistjoni.

- Talbiet għall-kumpens għall-ħsara fir-rigward tal-użu ta' vetturi bil-mutur: il-qorti tal-post fejn tkun seħħet il-ħsara jkollha l-ġurisdizzjoni.

- Rikużi għar-riżoluzzjonijiet ta' kumpaniji: il-ġurisdizzjoni territorjali tiġi determinata skont il-post tal-uffiċċju rreġistrat tal-kumpanija.

- Rikorsi għal dikjarazzjoni li ċerti termini u kundizzjonijiet ġenerali tal-kuntratt ma jiffurmawx parti minn kuntratt jew li klawsola hija nulla u bla effett: il-qorti tal-post tad-domiċilju tar-rikorrent ikollha l-ġurisdizzjoni.

- Rikorsi dikjarattivi għat-terminazzjoni jew l-irtirat ta' termini kuntrattwali standard meta l-konvenut ma jkollux stabbiliment jew domiċilju fi Spanja: f'dawn il-kawżi, il-qorti tal-post fejn ikun ġie konkluż il-kuntratt standard ikollha l-ġurisdizzjoni.

- Rikorsi għat-terminazzjoni ta' termini kuntrattwali standard biex jiġu difiżi l-interessi kollettivi jew komuni tal-konsumaturi jew tal-utenti meta l-konvenut ma jkollux stabbiliment jew domiċilju fi Spanja: f'dawn il-kawżi, il-qorti tad-domiċilju tar-rikorrent ikollha l-ġurisdizzjoni.

- Rikorsi biex jiġi rikjest li kwalunkwe waħda mill-persuni li ġejjin tikkonforma mal-obbligi tagħha: kumpanija tal-assigurazzjoni; xi ħadd li jkun biegħ proprjetà personali lil persuna oħra bi ħlasijiet parzjali, jew iffinanzja x-xiri ta' dik il-proprjetà; xi ħadd li jkun għamel offerta pubblika ta' proprjetà jew servizzi personali li persuna oħra tkun aċċettat. F'dawn il-kawżi, il-qorti tal-post tad-domiċilju tar-rikorrent ikollha l-ġurisdizzjoni.

- Rikorsi minn partijiet terzi sabiex jikkontestaw il-qbid ta' proprjetà: il-qorti tal-post tad-domiċilju tal-entità li tkun ordnat il-qbid ikollha l-ġurisdizzjoni.

- Rikorsi għal separazzjoni, nullità jew divorzju: il-ġurisdizzjoni hija f'idejn il-Qorti tal-Familja – jew fejn ma jkunx hemm Qorti tal-Familja, il-Qorti tal-Prim'Istanza tal-post tad-dar matrimonjali. Fejn ma jkunx hemm dar matrimonjali, il-ġurisdizzjoni tkun f'idejn il-qorti tal-post jew tal-aħħar dar matrimonjali jew tar-residenza tal-konjuġi l-ieħor/l-oħra. Fejn ma tkun teżisti l-ebda waħda minn dawn, il-qorti tal-post fejn l-individwu jkollu d-domiċilju jkollha l-ġurisdizzjoni. Fejn rikors isir bi qbil reċiproku, il-ġurisdizzjoni tkun f' idejn il-qorti tal-post tal-aħħar dar kondiviża jew tad-domiċilju ta' wieħed mill-konjuġi.

- Talbiet li jirrigwardaw biss il-kustodja ta' minorenni jew talbiet għal manteniment ippreżentati minn ġenitur wieħed kontra l-ieħor f' isem minorenni: f'dawn il-kawżi, il-qorti tal-post tal-aħħar dar kondiviża tal-ġenituri jkollha l-ġurisdizzjoni. Fejn il-ġenituri jkunu jgħixu f'distretti ġudizzjarji differenti, ir-rikorrent jista' jagħżel bejn il-qorti tal-post fejn il-konvenut ikollu d-domiċilju jew il-qorti tal-post fejn ikunu residenti t-tifel/tifla.

2.2.2.3 ***Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?***

Bħala regola ġenerali, il-ġurisdizzjoni territorjali tista' tinbidel fi Spanja, li jfisser li l-partijiet f'tilwima jistgħu jissottomettu, espliċitament jew taċitament, għall-qrati ta' distrett partikolari, bil-kundizzjoni li l-qrati inkwistjoni jkollhom ġurisdizzjoni fuq il-materja.

Sottomissjoni espliċita sseħħ meta l-partijiet interessati jikkonkludu ftehim espliċitu fejn jgħidu għall-qrati ta' liema distrett se jissottomettu.

Sottomissjoni taċita sseħħ fiċ-ċirkustanzi li ġejjin:

- Fil-każ tar-rikorrent, bis-sempliċi fatt li jmur quddiem il-qrati ta' distrett partikolari u jippreżenta talba jew jagħmel rikors jew talba li trid tiġi ppreżentata quddiem il-qorti li jkollha ġurisdizzjoni biex tisma' t-talba.

- Fil-każ tal-konvenut, meta huwa jkun deher u sussegwentement iwettaq kwalunkwe pass proċedurali għajr jippreżenta rikors fiż-żmien u l-forma dovuti sabiex jikkontesta l-ġurisdizzjoni tal-qorti.

Kwalunkwe tibdil fid-domiċilji tal-partijiet, fil-post tal-oġġett fit-tilwima jew fl-għan tal-proċeduri, li jseħħ wara li jkunu bdew il-proċeduri, ma jwassalx għal bidla fil-ġurisdizzjoni, li tiġi determinata skont is-sitwazzjoni kif ikkonfermata fil-bidu tal-proċeduri (*Perpetuatio Iurisdictionis*).

Madankollu**:**

Mhix permessa sottomissjoni espliċita f'kuntratti ta' forma standard, kuntratti fejn it-termini u l-kundizzjonijiet ikunu ġew imposti minn waħda mill-partijiet, jew kuntratti konklużi minn konsumaturi/utenti. Madankollu, f'dawn il-każijiet hija possibbli sottomissjoni taċita.

Ma hija possibbli l-ebda forma ta' sottomissjoni meta l-liġi tistabbilixxi regoli obbligatorji dwar il-ġurisdizzjoni territorjali.

Ma hija possibbli l-ebda forma ta' sottomissjoni fi proċeduri rapidi, proċeduri ta' ordni ta' ħlas jew proċeduri ta' infurzar tad-dejn.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-qrati speċjalizzati fi Spanja jinkludu l-qrati elenkati hawn taħt.

Il-Qrati tal-Familja, li huma Qrati tal-Prim'Istanza. Fejn ikun hemm disponibbli Qrati tal-Familja (ġeneralment fiċ-ċentri b' popolazzjonijiet akbar), dawn ikollhom il-ġurisdizzjoni esklużiva fuq materji tal-familja. B'mod speċifiku huma jisimgħu kawżi li jirrigwardaw:

- separazzjoni, annullament u divorzju; u
- l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri fuq il-minorenni.

Ir-regoli dwar il-ġurisdizzjoni territorjali huma l-istess bħar-regoli li japplikaw għall-Qrati tal-Prim'Istanza li jisimgħu materji tal-liġi tal-familja fin-nuqqas ta' Qorti tal-Familja speċjalizzata fid-distrett inkwistjoni.

Il-Qrati Soċjali jisimgħu talbiet li jirrigwardaw il-liġi tax-xogħol. Dawn jinkludu tilwim individwali bejn impjegati u impjegaturi dwar kuntratti ta' impjieg, tilwim dwar negozjar kollettiv, talbiet tas-Sigurtà Soċjali u talbiet kontra l-Istat fir-rigward tar-responsabbiltajiet tiegħu dwar il-liġi tax-xogħol.

Ir-regola ġenerali hija li l-ġurisdizzjoni territorjali hija f'idejn il-qorti fil-post fejn il-ħaddiem jipprovdu s-servizzi tiegħu jew fejn il-konvenut ikollu d-domiċilju, skont l-għażla tar-rikorrent.

Il-Qrati Kummerċjali joperaw f'livell provinċjali u jittrattaw litigazzjoni kummerċjali.

Dawn il-qrati jisimgħu kawżi li jinvolvu kwalunkwe kwistjoni relatata ma' insolvenza, ħlief fejn l-insolvenza tinvolvi individwu għajr persuna tan-negozju: f'dawk il-kawżi, il-Qrati tal-Prim'Istanza mhux speċjalizzati jkollhom il-ġurisdizzjoni.

Huma jisimgħu wkoll kawżi relatati li jinvolvu l-kwistjonijiet li ġejjin:

- Talbiet finanzjarji ċivili kontra l-assi tal-persuna insolventi, ħlief talbiet fi proċeduri dwar kapaċità, filjazzjoni, żwieġ u minorenni.

- Rikorsi korporattivi sabiex tinkiseb it-terminazzjoni, l-emenda jew is-sospensjoni kollettiva ta' kuntratti ta' impjieg meta l-impjegatur ikun il-parti insolventi, jew rikorsi sabiex jiġu sospiżi jew terminati l-kuntratti tal-maniġment superjuri.

- Kwalunkwe azzjoni ta' infurzar jew miżura proviżorja kontra l-assi u d-drittijiet ekonomiċi tal-parti insolventi, irrispettivament minn liema qorti tkun għamlet l-ordni.

- Rikorsi ta' responsabbiltà ċivili kontra diretturi, awdituri jew likwidaturi ta' kumpaniji dwar id-dannu jew telf sofrut mill-parti insolventi matul il-proċedura tal-insolvenza.

- Talbiet relatati ma':

  - kompetizzjoni inġusta,
  - il-proprjetà intellettwali u r-reklamar,
  - il-liġi tal-kumpaniji u l-liġi li tirregola s-soċjetajiet kooperattivi,
  - it-trasport nazzjonali jew internazzjonali,
  - il-liġi marittima,
  - it-termini u l-kundizzjonijiet ġenerali ta' kuntratt,
  - l-applikazzjoni tar-regoli tal-arbitraġġ għall-kwistjonijiet elenkati hawn fuq.

Il-ġurisdizzjoni biex tiftaħ u tisma' proċeduri ta' insolvenza hija f'idejn il-Qorti Kummerċjali tat-territorju fejn id-debitur ikollu ċ-ċentru tal-interessi prinċipali tiegħu. Jekk id-debitur ikun domiċiljat ukoll fi Spanja u d-domiċilju u ċ-ċentru tal-interessi ewlenin ikunu f' postijiet differenti, il-Qorti Kummerċjali tad-domiċilju tad-debitur tkun ukoll kompetenti biex tisma' l-kawża, skont l-għażla tal-kreditur li jagħmel ir-rikors.

Meta d-debitur ikun entità legali, is-suppożizzjoni hija li l-uffiċċju rreġistrat tiegħu jkun iċ-ċentru tal-interessi prinċipali tiegħu. Għal dawn l-għanijiet, kwalunkwe bidla fl-uffiċċju rreġistrat li sseħħ fi żmien sitt xhur qabel ir-rikors għall-ftuħ ta' proċeduri ta' insolvenza ma tiġix ikkunsidrata.

Il-Qrati Kummerċjali f'Alicante joperaw bħala l-Qrati tat-Trademark tal-UE meta jeżerċitaw il-ġurisdizzjoni esklużiva tagħhom sabiex jisimgħu fil-prim'istanza kwalunkwe litigazzjoni li titressaq quddiemhom skont ir-Regolament tal-Kunsill Nru 40/94 tal-20 ta' Diċembru 1993 dwar it-trade mark Komunitarja u r-Regolament tal-Kunsill Nru 6/2002 tat-12 ta' Diċembru 2001 dwar id-disinji Komunitarji.

Fl-eżerċizzju tal-ġurisdizzjoni tagħhom fuq dawn il-materji, il-Qrati tat-Trademark għandhom ġurisdizzjoni fit-territorju nazzjonali kollu.

Minbarra dawn il-qrati speċjalizzati, bil-liġi l-Kunsill Ġenerali għall-Ġudikatura (*Consejo General del Poder Judicial*) jista' jiddeċiedi li, fejn ikun hemm diversi qrati tal-istess tip, waħda jew aktar minnhom għandu jkollha ġurisdizzjoni esklużiva biex tisma' ċerti kategoriji ta' kawżi jew biex tissorvelja l-infurzar fil-qasam tal-liġi kkonċernat.

Din is-setgħa diġà ġiet eżerċitata f'diversi postijiet, b'mod partikolari fir-rigward tal-inkapaċità u l-istituzzjonalizzazzjoni furzata minħabba mard mentali, fejn il-ġurisdizzjoni ġeneralment ġiet assenjata lill-Qrati tal-Familja.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 05/06/2020

Ġurisdizzjoni - Franza

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

L-istruttura legali Franċiża tinvolvi l-koeżistenza ta' żewġ tipi ta' qrati: amministrattivi u ġudizzjarji.

Kull kategorija hija komposta minn struttura fi tliet livelli.

Fl-ewwel kategorija, il-qrati ordinarji li jagħtu s-sentenzi huma l-qrati amministrattivi (*tribunaux administratifs*), kif ukoll diversi qrati amministrattivi speċjalizzati. Dawn id-deċiżjonijiet jistgħu jiġu kkontestati quddiem qrati amministrattivi tal-appell (*cours administratives d'appel*). Fl-aħħar nett, dawk id-deċiżjonijiet huma soġġetti għal rieżami mill-Kunsill tal-Istat (*Conseil d'Etat*).

Fit-tieni kategorija, il-qrati ordinarji li jagħtu deċiżjonijiet fil-prim'istanza huma l-qrati reġjonali (*tribunaux de grande instance*), flimkien ma' sensiela ta' qrati oħra li l-ġurisdizzjoni tagħhom kienet stabbilita b'leġiżlazzjoni. Dawn id-deċiżjonijiet jistgħu jiġu kkontestati quddiem il-qrati tal-appell (*cours d'appel*), li huma magħmula minn diversi awli (ċivili (*civile*), soċjali (*sociale*), kummerċjali (*commerciale*) u kriminali (*criminelle*)). Id-deċiżjonijiet meħuda mill-qrati tal-appell jistgħu jwasslu għal appell quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni (*Cour de cassation*) (li hija nnifisha hija magħmula minn diversi awli strutturati madwar l-oqsma elenkati għall-qrati tal-appell).

It-tqassim tal-kategoriji tal-qrati huwa kif ġej:

Qrati amministrattivi:

- Kunsill tal-Istat (1)
- Qrati amministrattivi tal-appell (8)
- Qrati amministrattivi (42)

Qrati ġudizzjarji:

- Qorti tal-Kassazzjoni (1)
- Qrati tal-appell (36)
- Qorti Suprema tal-Appell (*Tribunal supérieur d'appel*) (1)
- Qrati reġjonali (164) [li 16 minnhom għandhom ġurisdizzjoni kummerċjali]
- Qrati tal-prim'istanza (*Tribunaux de première instance*) (4) [li 2 minnhom għandhom ġurisdizzjoni kummerċjali]
- Qrati tal-minorenni (*Tribunaux pour enfants*) (155)
- Tribunali tas-sigurtà soċjali (*Tribunaux des affaires de sécurité sociale*) (114)
- Qrati distrettwali (*Tribunaux d'instance*) (307)
- Tribunali industrijali (*Conseils de prud'hommes*) (210)
- Qrati industrijali (*Tribunaux du travail*) (6)
- Qrati kummerċjali (*Tribunaux de commerce*) (134)

L-ispeċjalizzazzjonijiet għall-qrati ġudizzjarji huma:

- Il-qrati distrettwali jiġġudikaw l-aktar tilwim komuni. Bħala regola huma jiġġudikaw it-talbiet kollha li jirrigwardaw ammonti sa EUR 10 000. Huma għandhom ġurisdizzjoni wkoll biex jiddeċiedu dwar ċertu tilwim speċifiku (kera mhux imħallsa, sekwestru tal-qligħ, elezzjonijiet fil-livell tal-post tax-xogħol, kreditu f'materji tal-liġi tal-konsumatur).
- Il-qrati kummerċjali għandhom ġurisdizzjoni għat-tilwim bejn kummerċjanti, bejn l-istabbilimenti ta' kreditu jew bejn dawk iż-żewġ tipi ta' negozju, tilwim relatat ma' kumpaniji kummerċjali, kif ukoll tilwim fir-rigward ta' tranżazzjonijiet kummerċjali bejn kwalunkwe persuna u dwar id-diffikultajiet finanzjarji ta' kumpaniji kummerċjali (likwidazzjoni u riċevitura, eċċ.),
- It-tribunali tal-artijiet agrikoli (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) għandhom ġurisdizzjoni sabiex jisimgħu tilwim bejn l-inkwilini u s-sidien tal-kera ta' art agrikola (agrikoltura minn gabillott, mezzadrija, eċċ.),
- It-tribunali industrijali jittrattaw tilwim bejn impjegati u impjegaturi koperti b'kuntratti ta' impjieg individwali regolati bil-liġi privata.
- Sa data stabbilita b'digriet u sa mhux aktar tard mill-1 ta' Jannar 2019, it-tribunali tas-sigurtà soċjali (*tribunaux des affaires de sécurité sociale*) għandhom ġurisdizzjoni fuq tilwim li għalih japplikaw leġiżlazzjoni u regolamenti tas-sigurtà soċjali u tal-assigurazzjoni reċiproka agrikola; minn data stabbilita b'digriet u sa mhux aktar tard mill-1 ta' Jannar 2019, dan it-tilwim għandu jaqa' taħt il-ġurisdizzjoni ta' qrati reġjonali maħtura apposta.
- Sa data stabbilita b'digriet u sa mhux aktar tard mill-1 ta' Jannar 2019, il-qrati għall-inkapaċità (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) jisimgħu tilwim relatat ma' diżabilità jew gradi differenti ta' diżabilità, inkapaċità permanenti u inkapaċità għax-

xogħol; minn data stabbilita b'digriet u sa mhux aktar tard mill-1 ta' Jannar 2019, dan it-tilwim għandu jaqa' taħt il-ġurisdizzjoni ta' qrati reġjonali maħtura apposta.

- Il-qrati għall-pensjonijiet militari jisimgħu tilwim relatat mal-pensjonijiet militari.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Id-distribuzzjoni tal-ġurisdizzjoni bejn il-qrati reġjonali, il-qrati distrettwali u l-qrati lokali (*juridictions de proximité*) hija speċifikata hawn fuq. Għandu jiġi nnotat li, fin-nuqqas ta' ġurisdizzjoni li tingħata speċifikament lil qrati oħra, il-qrati reġjonali huma l-qrati ordinarji kompetenti.

- Il-qrati distrettwali għandhom ġurisdizzjoni biex jiddeċiedu dwar tilwim sa u inkluż EUR 10 000 u ta' valur mingħajr limitu f' tilwim dwar ċerti materji bħal-liġi tal-konsumatur, it-tutela ta' persuni adulti u l-lokazzjonijiet residenzjali.
- Il-qrati reġjonali għandhom ġurisdizzjoni għat-tilwim ċivili l-ieħor kollu li ma jaqax taħt dik ta' qrati oħra, b'mod partikolari fir-rigward ta' kwistjonijiet tal-familja.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Bħala regola, il-qorti tal-post tar-residenza tal-konvenut ikollha l-ġurisdizzjoni. L-għan ta' din ir-regola huwa li tagħti grad ta' protezzjoni lill-konvenuti, billi jkun aktar faċli għalihom li jiddefendu ruħhom fil-qorti li tkun l-eqreb ta' darhom.

Għalhekk, jekk il-konvenut ikun persuna fiżika, il-ġurisdizzjoni tkun f'idejn il-qorti tal-post fejn dan ikollu d-domiċilju jew ir-residenza. Għal persuna ġuridika (kumpanija, assoċjazzjoni), dan huwa l-post fejn tkun stabbilita, b'mod ġenerali fejn ikun jinsab l-indirizz irreġistrat tagħha. F'xi każijiet, l-istabbiliment magħruf prinċipali jkun differenti mill-indirizz irreġistrat. F'każijiet bħal dawn, huwa possibbli li wieħed jagħmel rikors lill-qorti fil-post tal-istabbiliment prinċipali. Fil-każ ta' kumpaniji kbar b'diversi fergħat, il-qorti li jsir ir-rikors quddiemha tista' tkun fil-post ta' waħda mill-fergħat.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?

- Kuntratti: ir-rikorrenti jistgħu jressqu rikors jew fil-post fejn ikun residenti r-rikorrent jew, skont in-natura tal-kuntratt, fil-post fejn ikunu jridu jiġu kkonsenjati l-prodotti jew fejn ikunu jridu jitwettqu s-servizzi.
- F'kawżi ta' responsabbiltà għal att dannuż (delitt) u fi proċeduri ċivili marbuta ma' prosekuzzjoni kriminali, it-talba tista' titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn ikun jgħix il-konvenut jew il-qorti tal-post fejn ikun iġġarrab id-dannu jew ikun seħħ l-att dannuż.
- F'materji ta' proprjetà immobbli: ir-rikorrent jista' jressaq il-materja quddiem il-qorti tal-post fejn tkun tinsab il-proprjetà.
- F'materji ta' manteniment jew kontribuzzjonijiet għall-ispejjeż ta' żwieġ: ir-rikorrent għandu l-għażla bejn il-qorti tal-post fejn jgħix il-konvenut jew dik tal-post fejn jgħix il-kreditur, jiġifieri l-qorti tal-post fejn jgħix ir-rikorrent.
- F'tilwim li jinvolvi l-konsumaturi: il-konsumaturi jistgħu jagħżlu li jagħmlu r-rikors quddiem il-qorti tal-post fejn kienu qegħdin jgħixu meta ġie konkluż il-kuntratt jew meta seħħ l-att dannuż.

2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?

- F'tilwim rigward pensjonijiet tal-manteniment jew pagamenti ta' kumpens: il-ġurisdizzjoni hija f'idejn il-qorti tal-post tar-residenza tal-konjuġi kreditur jew tal-ġenitur li jkun il-persuna prinċipali li tieħu ħsieb it-tfal, anki jekk ikunu adulti.
- Divorzju: il-qorti tal-post fejn tgħix il-familja jkollha l-ġurisdizzjoni. Jekk il-konjuġi jgħixu separati, il-qorti tal-post fejn jgħixu t-tfal ikollha l-ġurisdizzjoni. Jekk il-konjuġi ma jkollhomx tfal, il-qorti tal-post fejn jgħix il-konvenut ikollha l-ġurisdizzjoni.
- Suċċessjoni: il-qorti tal-post fejn il-persuna mejta tkun għexet l-aħħar ikollha l-ġurisdizzjoni.
- F'materji ta' proprjetà immobbli: il-qorti tal-post fejn tkun tinsab il-proprjetà jkollha l-ġurisdizzjoni.
- Lokazzjonijiet ta' proprjetà: il-qorti tal-post fejn tkun tinsab il-proprjetà jkollha l-ġurisdizzjoni.

2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?

Il-qorti speċjalizzati kollha għandhom ġurisdizzjoni esklużiva u oġġezzjoni għall-ġurisdizzjoni trid titqajjem awtomatikament mill-qorti. L-unika possibbiltà ta' rikors quddiem qorti li normalment ma jkollhiex ġurisdizzjoni tinsab fl-għażla bejn il-qrati reġjonali u l-qrati distrettwali għal materji li fihom ma jkollhomx ġurisdizzjoni esklużiva.

Bħala regola, kwalunkwe klawsola ta' kuntratt li tmur kontra r-regoli tal-ġurisdizzjoni u l-allokazzjoni territorji hija nulla u bla effett, ħlief f'kuntratti magħmula bejn żewġ kummerċjanti, bil-kundizzjoni li l-klawsola tkun speċifikata b'mod ċar ħafna.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

- Qrati kummerċjali: bħala regola, il-qorti tal-post fejn jgħix il-konvenut ikollha l-ġurisdizzjoni. F'kawżi ta' responsabbiltà għal att dannuż, il-ġurisdizzjoni tkun f'idejn il-qorti tal-post fejn ikun seħħ l-att dannuż jew li fil-ġurisdizzjoni tagħha tkun iġġarrbet il-ħsara.
- Tribunali għal artijiet agrikoli: il-qorti tal-post fejn tkun tinsab il-proprjetà jkollha l-ġurisdizzjoni.
- Tribunali industrijali: l-impjegati jistgħu jagħmlu rikors quddiem tribunali industrijali fil-post tal-istabbiliment li jaħdmu fih, il-post fejn ikun ġie konkluż il-kuntratt jew il-post tal-indirizz irreġistrat tal-kumpanija li timpjegahom. Jekk ix-xogħol ikun sar 'il barra minn kwalunkwe stabbiliment, il-kawża trid titressaq quddiem it-tribunal industrijali fil-post fejn ikun residenti l-impjegat.
- Qrati għall-affarijiet soċjali (sa data stabbilita b'digriet u sa mhux aktar tard mill-1 ta' Jannar 2019): bħala regola, il-ġurisdizzjoni hija f'idejn il-qorti tal-post tar-residenza tal-benefiċjarju jew tal-impjegatur ikkonċernat jew tal-indirizz irreġistrat tal-organizzazzjoni konvenuta fil-każ ta' tilwima bejn organizzazzjonijiet b'indirizzi rreġistrati f'ġurisdizzjonijiet differenti.

Ħoloq relatati

Is-sit elettroniku tal-Ministeru tal-Ġustizzja

Is-sit elettroniku ta' Legifrance

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 23/07/2018

Ġurisdizzjoni - il-Kroazja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Rikors jiġi ppreżentat lill-qorti li jkollha l-ġurisdizzjoni territorjali jew ratione materiae biex tisma' l-kawża inkwistjoni u, fil-każ ta' tilwima speċifika, lil qorti speċjalizzata. Madankollu, il-Belt ta' Zagreb (*Grad Zagreb*) biss għandha qorti ċivili muniċipali (*Općinski građanski sud*) u tribunal industrijali muniċipali (*Općinski radni sud*) bħala qrati speċjalizzati għal dawn il-materji, filwaqt li f'postijiet oħra l-qrati muniċipali (*Općinski sudovi*) ġeneralment ikollhom il-ġurisdizzjoni.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Ir-regoli dwar liema qorti jkollha l-ġurisdizzjoni jinsabu fl-Att dwar il-Proċedura Ċivili.

Biex inkunu aktar preċiżi, rikors jiġi ppreżentat lill-qorti li jkollha ġurisdizzjoni territorjali ġenerali għall-konvenut, jiġifieri ġurisdizzjoni territorjali ġenerali bbażata fuq ir-residenza temporanja jew permanenti jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut, jekk il-konvenut ikun entità legali. Jekk tiġi ppreżentata tilwima kontra kontea, il-Belt ta' Zagreb, bliet u muniċipalitajiet, il-qorti li jkollha l-ġurisdizzjoni territorjali ġenerali tiġi definita skont fejn ikun jinsab il-korp rappreżentattiv tagħhom.

Madankollu, fil-każ ta' tilwim kontra r-Repubblika tal-Kroazja, il-qorti li jkollha l-ġurisdizzjoni territorjali ġenerali tiġi definita skont fejn ir-rikorrent ikollu r-residenza permanenti jew l-uffiċċju rreġistrat tiegħu fil-Kroazja. Jekk ir-rikorrent ma jkollux residenza permanenti jew uffiċċju rreġistrat fil-Kroazja, il-qorti li jkollha l-ġurisdizzjoni territorjali ġenerali f'tilwim kontra r-Repubblika tal-Kroazja tkun il-qorti li jkollha ġurisdizzjoni fuq iż-żona fejn ikun jinsab il-Parlament Kroat (*Hrvatski Sabor*)

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Hemm distinzjoni bejn qrati inferjuri u qrati superjuri. Il-qrati muniċipali (*Općinski sudovi*) u l-qrati kummerċjali (*Trgovački sudovi*) huma qrati tal-prim'istanza, u l-qrati tal-kontej (*Županijski sudovi*) u l-Qorti Kummerċjali Superjuri tar-Repubblika tal-Kroazja (*Visoki trgovački sud RH*) huma qrati tal-appell. Biex inkunu preċiżi, il-qrati tal-kontej jiddeċiedu dwar appelli kontra deċiżjonijiet meħuda mill-qrati muniċipali u l-Qorti Kummerċjali Superjuri tar-Repubblika tal-Kroazja tiddeċiedi dwar appelli kontra deċiżjonijiet meħuda mill-qrati kummerċjali.

Il-qrati tal-kontej u l-Qorti Kummerċjali Superjuri tar-Repubblika tal-Kroazja jistgħu jkunu qrati tal-prim'istanza biss f'kawżi speċifikament previsti, f'liema każ id-deċiżjonijiet tagħhom jistgħu jiġu appellati fil-Qorti Suprema tar-Repubblika tal-Kroazja (*Vrhovni sud RH*).

Għalhekk, il-qrati superjuri huma kompetenti biss għall-appelli f'każijiet eċċezzjonali, meta l-qrati inferjuri jiddikjaraw li ma għandhomx ġurisdizzjoni u jirrinvijaw il-kawża għal aktar konsiderazzjoni.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

L-istabbiliment ta' liema qorti tkun kompetenti għal kawża speċifika jiddependi minn diversi ċirkustanzi, madankollu, bħala regola, il-qorti li jkollha ġurisdizzjoni territorjali ġenerali li tkopri l-konvenut tkun il-qorti kompetenti.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ir-regola bażika tal-ġurisdizzjoni territorjali hija r-residenza permanenti jew temporanja tal-konvenut jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut għall-entitajiet legali.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

2.2.2.2 *Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

2.2.2.3 *Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

B'deroga mir-regola bażika tal-ġurisdizzjoni territorjali ġenerali, l-Att dwar il-Proċedura Ċivili (fl-artikoli 50 - 66) jipprevedi każijiet ta' ġurisdizzjoni territorjali speċjali li japplikaw għal kolitiganti, tilwim dwar il-manteniment statutorju, tilwim dwar danni, tilwim matrimonjali, tilwim dwar l-istabbiliment jew iċ-ċaħda tal-paternità jew tal-maternità, tilwim dwar proprjetà immobbli u f'tilwim dwar dħul mhux awtorizzat fil-proprjetà ta' ħaddieħor, tilwim dwar inġenji tal-ajru u bastimenti, l-istabbiliment tal-ġurisdizzjoni fuq persuni li ma jkun hemm l-ebda ġurisdizzjoni territorjali ġenerali fir-Repubblika tal-Kroazja għalihom, ġurisdizzjoni skont il-post fejn tkun tinsab il-fergħa ta' persuna ġuridika, ġurisdizzjoni skont il-post fejn ikun jinsab l-uffiċċju rappreżentattiv ta' persuna barranija fir-Repubblika tal-Kroazja, ġurisdizzjoni f'tilwim li jirriżulta mir-relazzjonijiet ma' unitajiet organizzattivi tal-forzi armati tar-Repubblika tal-Kroazja, ġurisdizzjoni f'tilwim li jirriżulta minn relazzjonijiet tal-liġi tal-wirt, ġurisdizzjoni għal tilwim fi proċeduri ta' eżekuzzjoni u falliment, ġurisdizzjoni skont il-post tal-pagament, ġurisdizzjoni f'tilwim relatat mal-impjieg u ġurisdizzjoni reċiproka għal ilmenti kontra ċittadini barranin.

Fil-kawżi imsemmija hawn fuq, ir-rikorrent dejjem jista', iżda qatt ma huwa meħtieġ, jagħżel qorti differenti minn dik tal-post fejn jgħix il-konvenut li tkun ġiet determinata bl-applikazzjoni tar-regola bażika.

Fl-aħħar nett, skont l-Artikolu 70 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili, il-partijiet jistgħu jiftiehmu dwar il-ġurisdizzjoni territorjali ta' qorti oħra li jkollha ġurisdizzjoni ratione materiae, iżda dan biss jekk ma tkunx qorti b'ġurisdizzjoni esklużiva.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Skont jekk tkunx tilwima ċivili jew kummerċjali, rikors jista' jiġi ppreżentat quddiem qorti muniċipali (*Općinski sud)* jew qorti kummerċjali (*Trgovački sud*), u fil-Belt ta' Zagreb jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem it-tribunal industrijali muniċipali *(Općinski radni sud*) fil-każ ta' tilwim industrijali.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 13/01/2020

Ġurisdizzjoni - Italja

The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.
Please note that the following languages: en it have already been translated.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Ċertu tilwim ċivili jrid jitressaq quddiem qrati speċjalizzati, għaliex pereżempju t-tilwim dwar kwistjonijiet agrikoli jinstema' minn taqsimiet speċjalizzati tal-qrati ordinarji, u t-tilwim dwar kwistjonijiet ta' negozju u kumpaniji jinstema' mill-qorti tal-kummerċ. Qrati speċjalizzati oħra huma l-qorti tal-minuri u l-qorti li tittratta kwistjonijiet tal-ilmijiet pubbliċi. Fil-każijiet l-oħra, il-kawżi ċivili jinstemgħu mill-qrati ordinarji li madankollu jistgħu jsegwu proċeduri speċjali, pereżempju fit-tilwim industrijali u tilwim dwar lokazzjonijiet.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Il-qorti kompetenti hija dik li jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali (il-forum ġenerali tal-persuni fiżiċi jkun dak tar-residenza tal-konvenut), jew fuq il-bażi tal-valur tal-pretensjoni (skont liema t-tilwima tinstema' jew mill-Kummissarju tal-Ġustizzja jew minn tribunal) jew skont is-suġġett ikkonċernat (ċerti suġġetti jinstemgħu minn qrati partikolari minkejja l-valur tagħhom, pereżempju l-kawżi ta' annullament taż-żwieġ jinstemgħu minn qorti ġenerali ffurmata minn kulleġġ ta' ġudikanti).

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Ma hemmx relazzjoni ġerarkika bejn il-qrati iżda biss qrati b'ġuriżdizzjonijiet differenti. Fl-ewwel istanza, skont il-valur tal-kawża, għandu ġuriżdizzjoni l-Kummissarju tal-Ġustizzja, fi kliem ieħor qorti ġenerali. Il-qorti ġenerali ffurmata minn ġudikant uniku u dik iffurmata minn kulleġġ ta' ġudikanti għandhom ġuriżdizzjoni skont is-suġġett. Il-Qorti tal-Appell ġeneralment għandha ġuriżdizzjoni fl-appell, madankollu kultant il-proċedimenti jridu jibdew quddiem il-Qorti tal-Appell (ġuriżdizzjoni funzjonali, pereżempju għal rikorsi għall-annullament ta' deċiżjoni ta' arbitraġġ). Bħala regola ġenerali kawża tinstema' mill-qorti tal-prim'istanza tal-post ta' residenza tal-konvenut.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Biex jiġi stabbilit liema qorti tal-prim'istanza għandha ġuriżdizzjoni trid tivverifika liema hija l-belt ta' residenza jew domiċilju tal-konvenut (forum ġenerali tal-persuni fiżiċi), jew tidentifika l-qorti ta' post ieħor fejn il-qrati jkollhom ġuriżdizzjoni alternattiva għal dak it-tip ta' każ partikolari, pereżempju għal tilwim minħabba obbligi kuntrattwali, għandha ġuriżdizzjoni l-qorti fejn nibtu dawk l-obbligi.

Madankollu, għal ċertu tilwim jeżistu qrati speċjali b'ġuriżdizzjoni esklussiva. F'kawżi tal-konsumaturi, il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni hija l-qorti tal-post fejn joqgħod jew għandu d-domiċilju l-konsumatur, u f'kawżi dwar drittijiet fuq proprjetà immobbli hija l-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà (*locus rei sitae*).

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Għal persuni fiżiċi normalment il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni hija dik tal-post ta' residenza, tad-domiċilju jew jekk it-tnejn mhumiex magħrufa, tal-post fejn jgħix il-konvenut. Jekk il-konvenut ma għandux residenza, domiċilju jew ma jgħix fir-Repubblika Taljana jew jekk mhux magħruf fejn jgħix, il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni hija dik tal-post ta' residenza tar-rikorrent.

Għal persuni ġuridiċi, il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni hija dik tal-post fejn jinsab l-uffiċċju prinċipali jew (bl-għażla tar-rikorrent) tal-istabbiliment u r-rappreżentant awtorizzat li jidher il-qorti f'isimha; l-uffiċċju prinċipali tal-kumpaniji li ma għandhomx personalità ġuridika, l-assoċjazzjonijiet u l-kumitati huwa dak fejn huma jmexxu l-attivitajiet tagħhom b'mod kontinwu

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

L-eċċezzjonijiet għar-regola tal-forum ġenerali huma l-qrati li għandhom ġuriżdizzjoni esklussiva, fejn il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni hija dik tal-post ta' residenza tal-konsumatur.

2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?

F'ċerti każijiet hemm il-possibiltà ta' għażla bejn il-qorti ġenerali u waħda alternattiva. Pereżempju minbarra l-forum ġenerali għal persuna fiżika jew ta' persuna ġuridika, ir-rikorrent jista' jagħżel li jressaq il-kawża tiegħu quddiem qorti oħra prevista

alternattivament f'każijiet li jinvolvu drittijiet kontra persuni speċifiċi (diritti di obbligazione). F'dawn il-każijiet ir-rikorrent jista' jagħżel il-qorti ġenerali jew li jidher quddiem il-qorti tal-post fejn seħħet l-obbligazzjoni (l-avveniment jista' jkun kuntrattwali jew mhux kuntrattwali) jew inkella l-qorti fejn trid iseħħ l-obbligazzjoni (l-Artikolu 20 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). Iż-żewġ qrati speċjali alternattivi previsti mill-Artikolu 20 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili huma ndaqs bejniethom u mal-qorti ġenerali.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Meta l-qorti jkollha ġuriżdizzjoni esklussiva. Fil-każ ta' żgumbrament jew tilwim dwar drittijiet fuq il-proprjetà fejn il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni hija dik tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli, eżempju ieħor huma l-kawżi tal-konsumaturi, fejn il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni hija dejjem dik tal-post ta' residenza tal-konsumatur.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Sakemm ma jkunx hemm ġuriżdizzjoni obbligatorja, (pereżempju ġuriżdizzjoni territorjali f'każ ta' proprjetà immobbli), il-partijiet jistgħu jiftehmu flimkien fuq qorti differenti (l-Artikolu 20 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Skont in-natura tat-tilwima, il-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati ġenerali, li jisimgħu każijiet dwar drittijiet personali jew qrati speċjali li jittrattaw interessi leġittmi minħabba awtoritajiet pubbliċi jew oqsma speċifiċi oħra (qorti amministrattiva, qorti għall-kontijiet pubbliċi, jew qorti dwar it-taxxi).

Fis-sistema ta' qrati ordinarji, is-suġġett tat-tilwima jiddetermina jekk il-każ jitressaqx quddiem taqsima jew imħallef speċjalizzat. Pereżempju t-tilwim relatat mal-kumpaniji jinstema' mill-qorti tal-kummerċ.

Ħoloq relatati

http://www.giustizia.it/

Annessi relatati

Kodiċi tal-Proċedura Ċivili l-Artikoli 1-30 BIS

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 24/09/2020

Ġurisdizzjoni - Ċipru

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Qrati ċivili ordinarji (imsejħin qrati distrettwali fis-sistema ġuridika ta' Ċipru) għandhom ġuriżdizzjoni biex jisimgħu l-parti l-kbira tal-kawżi ċivili.

Fil-każ ta' tilwima ġudizzjarja speċifika, madankollu, għandek tressaq rikors quddiem qorti speċjalizzata b'ġuriżdizzjoni li tisma' l-kawża.

Pereżempju, tilwim familjari (eż. divorzju, manteniment, responsabbiltà tal-ġenituri, komunikazzjoni ma' minuri, tilwim fuq proprjetà, eċċ.) jinstemgħu mill-**qrati tal-familja** tar-Repubblika ta' Ċipru.

Fir-rigward ta' tilwim industrijali (relazzjonijiet bejn l-impjegatur u l-impjegat, pereż. tkeċċija illegali, sensja, eċċ.), ikollok tressaq rikors quddiem **it-tribunal tat-tilwim industrijali** tad-distrett fejn tkun qamet it-tilwima jew, fin-nuqqas ta' dan, fejn ir-rikorrent ikollu d-domiċilju abitwali jew il-post ta' residenza permanenti tiegħu. Madankollu, il-qrati ċivili ordinarji (qrati distrettwali) ikollhom ġuriżdizzjoni biex jisimgħu kawżi fejn id-danni mitluba jaqbżu s-salarji ta' sentejn u għalhekk għandek tressaq ir-rikors f'dawn il-qrati.

Fir-rigward ta' tilwim relatat ma' proprjetà mikrija (eż. żieda fil-kera, espulsjoni, eċċ.), għandek tressaq rikors quddiem **it-tribunal tal-kontroll tal-kera** tad-distrett fejn tinsab il-proprjetà.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Ara t-tweġiba għall-mistoqsija 2.2 iktar 'l isfel.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?

Ma hemm l-ebda distinzjoni bejn qrati ċivili ordinarji tal-ewwel istanza fis-sistema ġuridika Ċiprijotta. Madankollu, hemm distinzjoni bejn imħallfin distrettwali skont il-grad tagħhom (imħallef li jippresjedi l-qorti distrettwali, imħallef anzjan tal-qorti distrettwali, imħallef tal-qorti distrettwali), u l-ġuriżdizzjoni tagħhom biex jisimgħu kawżi speċifiċi skont dak il-grad.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Qorti distrettwali (ċorti ċivili ordinarja) għandha ġuriżdizzjoni biex issolvi kull tilwima meta:

- l-bażi għat-tilwima tkun qamet kompletament jew parzjalment ġol-konfini tad-distrett li l-qorti kienet stabbilita għalihom;
- l-intimat, jew kwalunkwe wieħed mill-intimati, ikun għex jew ħadem fid-distrett fejn il-qorti kienet stabbilita fil-mument tat-tressiq tar-rikors;
- il-partijiet kollha għall-kawża jkunu ċ-ċittadini Ċiprijotti u l-bażi għall-kawża tkun qamet kompletament jew parzjalment fiż-Żoni tal-Bażi Sovrana jew l-intimat (jew kwalunkwe wieħed mill-intimati) ikun jgħix jew jaħdem hemm;
- il-bażi għall-kawża tkun qamet kompletament jew parzjalment fiż-Żona tal-Bażijiet Sovrani minħabba l-użu ta' vettura minn persuna li kienet, jew kellha tkun, assikurata skont l-Artikolu 3 tal-Att dwar il-Vetturi bil-Mutur (Assikurazzjoni ta' Terzi);
- il-bażi għall-kawża tkun qamet kompletament jew parzjalment fiż-Żona tal-Bażi Sovrana minħabba inċident lil impjegat jew marda okkupazzjonali li seħħet waqt l-impjieg tiegħu fir-rigward tar-responsabbiltà tal-impjegatur li kien, jew kellu jkun, assikurat għalih skont l-Artikolu 4 tal-Att dwar il-Vetturi bil-Mutur (Assikurazzjoni ta' Terzi);
- il-kawża tkun relatata mad-distribuzzjoni jew il-bejgħ ta' kwalunkwe proprjetà immobbli jew kwalunkwe kwistjoni oħra relatata ma' proprjetà immobbli li tkun tinsab ġol-konfini tad-distrett li l-qorti kienet stabbilita għalihom.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Meta l-azzjoni tkun relatata ma' istituzzjoni karitatevoli jew privattiva jew marka kummerċjali li tkun responsabbli għaliha l-qorti distrettwali skont l-Artikolu 7 u l-Lista ta' Liġijiet 29/1983, il-kawża titressaq quddiem kwalunkwe qorti distrettwali.

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Meta, fil-każijiet imsemmijin fil-paragrafu 2.2.1 ta' hawn fuq, diġà hemm ġuriżdizzjoni territorjali alternattivi jew fil-kawżi msemmija fil-paragrafu 2.2.2.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Fil-każ ta' ġuriżdizzjoni unika fuq il-proprjetà (ara l-aħħar punt tat-tweġiba għall-mistoqsija 2.2.1 hawn fuq).

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Le.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Normalment, il-proċedura tinfetaħ minn avukat awtorizzat, li jkun jaf liema qorti jindirizza. Madankollu, fin-nuqqas ta' rappreżentant legali, tista' tikkuntattja lid-Dipartiment tar-Reġistrazzjoni tal-Qorti Suprema għall-informazzjoni rilevanti.

Supreme Court of Cyprus

Charalambou Mouskou,

1404 Nicosia, Cyprus

Tel.: +357 22865741

Faks: +357 22304500

Posta elettronika: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 15/06/2020

Ġurisdizzjoni - Latvja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili (*Civilprocesa likums*) tiggarantixxi d-dritt ta' kull persuna, fiżika jew ġuridika, għal protezzjoni tad-drittijiet ċivili tagħha permezz tal-qrati, jekk dawn jiġu miksura jew kontestati, u l-protezzjoni bil-qorti ta' kull interess imħares mil-liġi. Bħala regola ġenerali, il-kawżi ċivili jinstemgħu mill-qrati, skont il-proċeduri ordinarji tal-qrati. F'każijiet eċċezzjonali, u fejn ikun speċifikat mil-liġi biss, it-tilwim ċivili jista' jiġi deċiż permezz ta' proċeduri extraġudizzjarji oħra. Fejn tipprovdi l-liġi, qorti tisma' wkoll it-talbiet imressqa mill-persuni fiżiċi u ġuridiċi li min-natura tagħhom ma jaqgħux fil-qasam ċivili. Madankollu, l-assenjazzjoni ta' tilwima ssir dejjem minn qorti jew imħallef. Jekk il-qorti jew l-imħallef jagħraf li tilwima ma taqax fil-ġurisdizzjoni ta' qorti, id-deċiżjoni f'dan is-sens tindika l-korp responsabbli biex jiddeċiedi mit-tilwima.

Il-Latvja ma għandhiex qrati speċjalizzati li jisimgħu biss kategoriji speċjali ta' kawżi ċivili. Madankollu, ir-regoli ordinarji tal-ġurisdizzjoni huma soġġetti għal ċerti eċċezzjonijiet li jistabbilixxu liema qorti tisma' l-kawża fl-ewwel istanza.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Il-qrati distrettwali (*rajona tiesa*) u l-qrati tal-ibliet (*pilsētas tiesa*) huma l-qrati tal-ewwel istanza f’kawżi ċivili. Il-Qorti tas-Subborg ta’ Vidzeme tal-Belt ta’ Riga (*Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa*) teżamina każijiet fejn il-fajls jirreferu għal kwistjoni ta’ sigrieti tal-Istat u każijiet rigward il-protezzjoni ta’ privattivi, topografija tal-prodotti semikondutturi, diżinji, trademarks u indikazzjonijiet ġeografiċi. L-Uffiċju tar-Reġistru tal-Artijiet ta’ qorti distrettwali (belt) teżamina r-rikorsi għall-eżekuzzjoni mhux kontestata ta’ obbligi (*bezstrīdus piespiedu izpildīšana*) u l-eżekuzzjoni obbligatorja ta’ obbligi fuq avviż tal-qorti (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtība*), kif ukoll rikorsi għall-konferma ta’ dikjarazzjonijiet ta’ subbasti (*izsoles aktu apstiprināšana*), ħlief għall-konferma f’każijiet rigward proċedimenti ta’ insolvenza.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?

Il-mertu tal-kawża ma jistax jiġi eżaminat minn qorti superjuri jekk il-kawża ma tkunx għadha nstemgħet minn qorti inferjuri. Il-qorti tal-ewwel istanza għall-kawżi ċivili hija l-qorti distrettwali jew tal-belt jew il-qorti reġjonali (*apgabaltiesa*). Fil-proċedimenti ċivili l-kawżi jiġu meqjusa fil-mertu mill-qorti tal-ewwel istanza bil-ġurisdizzjoni għal dak it-tip ta' kawża, suġġett u post tat-tilwima.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Il-kawżi ċivili jiġu assenjati għas-smigħ fl-ewwel istanza lil qrati fi gradi differenti, skont is-suġġett: il-kawżi jiġu klassifikati skont il-kategorija jew in-natura tat-talba. Irid jingħad ukoll li anki qrati fl-istess grad għandhom il-ġurisdizzjoni territorjali tagħhom stess.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Il-proċeduri ġenerali dwar il-ġurisdizzjoni territorjali jistabbilixxu li talba kontra persuna fiżika trid titressaq quddiem il-qorti tal-post ta' residenza ddikjarat tagħha (l-Artikolu 26 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili). Talba kontra persuna ġuridika trid titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn ikollha l-uffiċċju reġistrat tagħha. B'hekk il-qorti xierqa tal-ewwel istanza tiġi determinata mis-suġġett tal-kawża u mir-regoli dwar il-ġurisdizzjoni territorjali.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

L-Att dwar il-Proċedura Ċivili jispeċifika wkoll l-eċċezzjonijiet għar-regoli dwar il-ġurisdizzjoni territorjali fil-kawżi ċivili, fejn ir-rikorrent jista' jagħżel li jiftaħ kawża jew skont id-dispożizzjonijiet ġenerali dwar il-ġurisdizzjoni territorjali, jiġifieri jidher quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata jew l-uffiċċju reġistrat tal-konvenut jew jiftaħ kawża quddiem qorti tal-ewwel istanza differenti, fl-istess grad, li l-liġi tindika bħala qorti alternattiva.

2.2.2.1 *Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Talba kontra konvenut li ma għandux post ta' residenza dikjarat titressaq quddiem qorti li tiġi magħżula skont il-post ta' residenza *de facto* tal-konvenut.

Jekk il-post ta' residenza *de facto* tal-konvenut mhux magħruf, jew jekk il-konvenut ma għandux post ta' residenza abitwali fil-Latvja, it-talba titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli tal-konvenut, jew tal-aħħar post ta' residenza magħruf tiegħu.

F'ċerti każijiet speċifikati mil-liġi, rikorrent għandu ċerti drittijiet biex jagħżel fejn jiftaħ il-kawża, quddiem qorti stabbilita mill-post ta' residenza dikjarata tal-konvenut jew l-uffiċċju reġistrat jew quddiem qorti oħra.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Ir-regoli dwar l-għażla tal-qorti mir-rikorrent jinsabu fl-Artikolu 28 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili, li jagħti lista dettaljata tat-tip ta' kawżi u qrati alternattivi li quddiemhom tista' titressaq il-kawża:

- kawża minħabba l-attivitajiet ta' sussidjarju jew uffiċċju rappreżentattiv ta' persuna ġuridika tista' titressaq ukoll fil-qorti fejn jinsab l-uffiċċju reġistrat tas-sussidjarju jew tal-uffiċċju rappreżentattiv.
- kawża għall-irkupru tal-manteniment tat-tfal jew tal-ġenituri jew tal-filjazzjoni tista titressaq ukoll quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tar-rikorrent.
- kawża dwar korriment personali (l-Artikoli 1635, 2347-2353 tal-Kodiċi Ċivili (*Civillikuma*)) li wassal għal diżabbiltà, dannu ieħor għas-saħħa jew il-mewt tal-persuna konċernata tista' titressaq ukoll fil-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tar-rikorrent jew il-post fejn seħħ il-korriment.
- kawża dwar ħsara fuq proprjetà ta' persuna fiżika jew ġuridika tista' titressaq ukoll fil-qorti tal-post fejn saret il-ħsara.
- kawża għar-restituzzjoni ta' proprjetà, jew kumpens għall-valur tagħha, tista' titressaq ukoll quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tar-rikorrent.
- kawżi marittimi jistgħu jitressqu wkoll fil-qorti tal-post fejn ġie sekwestrat il-bastiment proprjetà tal-konvenut.
- kawża kontra diversi konvenuti li jgħixu jew jinsabu f'diversi postijiet tista' titressaq fil-qorti tal-post ta' residenza jew uffiċċju reġistrat ta' konvenut minnhom.
- kawża ta' divorzju jew annullament taż-żwieġ tista' titressaq quddiem il-qorti fuq talba tar-rikorrent jew tal-post ta' residenza dikjarat tar-rikorrent, iżda fin-nuqqas - quddiem il-qorti tal-post ta' residenza *de facto* tar-rikorrent, jekk:
  - il-minorenni jgħixu mar-rikorrent;
  - iż-żwieġ li se jinħall ġie ċċelebrat ma' persuna li qed tiskonta sentenza ta' ħabs;
  - iż-żwieġ li se jinħall ġie ċċelebrat ma' persuna li ma għandiex post ta' residenza dikjarat, post ta' residenza mhux magħruf jew li tgħix barra l-pajjiż;
- kawża minħabba relazzjoni industrijali tista' titressaq ukoll fil-qorti tal-post dikjarat ta' residenza jew tal-post tax-xogħol tar-rikorrent.

Jekk ir-rikorrent fil-każijiet imsemmija hawn qabel ma għandux post iddikjarat ta' residenza, tista' ssir talba quddiem il-qorti tal-post ta' residenza *de facto* tar-rikorrent.

Hemm ukoll dispożizzjoni rigward il-ġurisdizzjoni esklussiva fil-kawżi ċivili, li tieħu preċedenza mhux biss fuq il-ġurisdizzjoni territorjali ordinarja iżda wkoll kull forma oħra ta' ġurisdizzjoni territorjali. Il-ġurisdizzjoni hija determinata mit-tip ta' kawża fil-każijiet li ġejjin:

- kawża dwar id-drittijiet ta' sjieda jew drittijiet ta' proprjetà oħra fir-rigward ta' proprjetà immobbli jew marbuta magħhom, jew kawża dwar ir-reġistrazzjoni ta' dawn id-drittijiet fir-reġistru tal-artijiet jew it-tneħħija ta' dawn id-drittijiet u l-esklużjoni tal-proprjetà mir-rekords, trid titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà;
- meta l-kawża tinġieb kontra l-beni tad-decujus, u ma hemmx eredi magħrufa li ġew konfermati jew aċċettaw il-wirt, il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post ta' residenza dikjarata jew *de facto* tad-decujus, iżda jekk ir-residenza dikjarata jew *de facto* mhix fil-Latvja jew mhix magħrufa, il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà jew parti minnha tal-wirt.

Il-ġurisdizzjoni esklussiva tinsab ukoll f'atti leġiżlattivi oħra.

Id-dispożizzjonijiet li ġejjin japplikaw ukoll f'każijiet soġġetti għal proċedimenti ġudizzjarji speċjali:

Rikors għall-approvazzjoni ta' adozzjoni jird jiġi preżentat lill-qorti tal-post ta' residenza dikjarata ta' min se jaddotta, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tiegħu; rikors għall-annullazzjoni ta' adozzjoni jrid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tar-rikorrent, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tiegħu.

Rikors għall-approvazzjoni ta' adozzjoni minn ċittadin barrani jew persuni li tgħix fi stat barrani jrid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tal-persuna adottata, iżda jekk il-persuna adottata tkun f'kustodja mhux fil-familja r-rikors irid jiġi ppreżentat lill-qorti tal-post fejn qed tiġi provvduta l-kura w kustodja. (l-Artikolu 259(2) tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili).

Rikors għall-interdizzjoni minħabba diżordni mentali jew kundizzjonijiet oħra jrid jiġi ppreżentat lill-qorti tal-post ta' residenza dikjarata ta' dik il-persuna, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tagħha; jekk il-persuna tkun ġiet trasferita f'istitut mediku, ir-rikors irid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post fejn jinsab l-istitut mediku. (l-Artikolu 264 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili).

- rikors għall-inabilitazzjoni u għat-twaqqif ta' trusteeship għal persuna minħabba l-istil ta' ħajja mhux għaqli u ta' tberbiq, jew użu eċċessiv ta' alkoħol jew sustanzi intossikanti oħra, irid jiġi ppreżentat fil-qorti tal-post ta' residenza dikjarata ta' dik il-persuna, jew fin-nuqqas, fil-post ta' residenza *de facto* tagħha (l-Artikolu 271 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili);
- kwistjonijiet dwar it-trusteeship għall-proprjetà ta' persuna assenti jew mitlufa jridu jiġu deċiżi mill-qorti tal-aħħar post ta' residenza tagħha (l-Artikolu 278 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).
- rikors sabiex persuna mitlufa tiġi ddikjarata mejta trid tiġi ppreżentata lill-qorti tal-aħħar residenza tagħha (l-Artikolu 282 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).
- rikors sabiex jiġu stabbiliti l-fatti b'rilevanza ġuridika minn qorti jrid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tar-rikorrent, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tiegħu (l-Artikolu 290 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).
- rikors sabiex jiġu kanċellati drittijiet fuq proprjetà immobbli jrid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà; rikors għall-kanċellament ta' kull dritt ieħor jrid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tar-rikorrent, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tiegħu, jew f'każ ta' persuna ġuridika l-uffiċċju reġistrat, sakemm mhux previst mod ieħor mil-liġi (l-Artikolu 294(2) tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).
- rikors għall-kanċellament ta' dokument mitluf, misruq jew meqrud u t-tiġdid tad-drittijiet marbuta miegħu jridu jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post ta' ħlas indikat fuq id-dokument, jew, jekk mhux magħruf, quddiem il-qorti tal-post ta' residenza dikjarata tad-debitur, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tad-debitur, jew f'każ ta' persuna ġuridika, l-uffiċċju reġistrat tagħha; jekk il-post ta' residenza *de facto* tad-debitur jew l-uffiċċju reġistrat mhux magħrufa, ir-rikors irid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post fejn inħareġ id-dokument (l-Artikolu 299 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).
- rikors għall-fidi taċ-ċens tal-proprjetà immobbli jrid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà (l-Artikolu 336 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).
- Il-qorti għandha teżamina kawża rigward proċedimenti għal protezzjoni legali bbażata fuq l-indirizz legali tad-debitur li ġie rreġistrat għad-debitur tliet xhur qabel is-sottomissjoni ta' rikors lill-qorti (l-Artikolu 341.[1] tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili);
- kawża rigward proċedimenti ta' insolvenza għal persuna ġuridika wara rikors tad-debitur, il-kreditur, jew il-maġġoranza tal-kredituri kif speċifikat fl-Artikolu 42(3) tal-Liġi dwar l-Insolvenza (*Maksātnespējas likums*) għandha tiġi eżaminata mill-qorti skont l-indirizz legali tad-debitur kif irreġistrat għad-debitur tliet xhur qabel is-sottomissjoni tar-rikors lill-qorti. F'każ dwar il-bidu ta' proċedimenti ta' insovlenza kif stabbilit fl-Artikolu 3(1) tar-Regolament tal-Kunsill Nru 1346/2000, hija l-qorti bbażata fil-post ta' interess ewleini tad-debitur li għandha ġuriżdizzjoni, iżda f'każ ta' bidu ta' proċedimenti ta' insolvenza kif stabbilit fl-Artikolu 3(2) tal-istess Regolament, għandha ġuriżdizzjoni l-qorti bbażata fil-post tal-kumpanija tad-debitur (fi ħdan it-tifsira tal-Artikolu 2(h) tar-Regolament tal-Kunsill Nru 1346/2000 (Artikolu 363.[1] tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili);
- kawża dwar l-insolvenza ta' persuna fiżika fuq rikors minnha għandha tinstema' mill-qorti tal-post ta' residenza dikjarat tad-debitur kif irreġistrat għad-debitur tliet xhur qabel is-sottomissjoni tar-rikors lill-qorti, iżda fin-nuqqas - tal-post ta' residenza *de facto* tad-debitur. Każ dwar il-bidu ta' proċedimenti ta' insolvenza kif stabbilit fl-Artikolu 3(1) tar-Regolament tal-Kunsill Nru 1346/2000 għandu jiġi eżaminat mill-qorti bbażata fil-post ta' interess ewlieni tad-debitur, iżda f'każ ta' bidu ta' proċedimenti ta' insolvenza kif stabbilit fl-Artikolu 3(2) tal-istess Regolament, għandha ġuriżdizzjoni l-qorti bbażata fil-post tal-kumpanija tad-debitur (fi ħdan it-tifsira tal-Artikolu 2(h) tar-Regolament tal-Kunsill Nru 1346/2000 (Artikolu 363.[1] tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili);
- kwistjonijiet dwar il-falliment jew il-likwidazzjoni tal-istituzzjonijiet ta' kreditu jridu jiġu deċiżi mill-qorti tal-post fejn ikollha l-uffiċċju reġistrat l-istituzzjoni ta' kreditu (l-Artikolu 341 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).
- prinċipal jista' jressaq rikors sabiex strajk jew avviż ta' strajk jiġi ddikjarat illegali, skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Att dwar l-Istrajks u skont il-proċedura prevista hemmhekk (*Streiku likums*). Ir-rikors għad-dikjarazzjoni ta' illegalità ta' strajk jew avviż ta' strajk irid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post fejn se jinżamm l-istrajk (l-Artikolu 390 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili);
- Ir-rappreżentanti tal-ħaddiema jistgħu jressqu rikors biex lock out jew avviż ta' lock out jiġi ddikjarat illegali, skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Att dwar l-Istrajks u skont il-proċedura prevista hemmhekk (*Darba strīdu likums*). Ir-rikors għad-dikjarazzjoni ta' illegalità ta' lock out jew ta' avviż ta' lock out irid jiġi ppreżentat quddiem il-qorti tal-post fejn se jinżamm il-lock out (l-Artikolu 394.1 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).

Il-kawżi relatati mal-eżekuzzjoni mhux kontestata ta' obbligi (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*):

- ir-rikors għall-bejgħ volontarju ta' proprjetà immobbli b'subbasta l-qorti jrid jiġi ppreżentat lill-qorti distrettwali jew tal-belt tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli (l-Artikolu 395 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili);
- ir-rikorsi għall-eżekuzzjoni mhux kontestata ta' pagamenti ta' flus jew ir-ritorn ta' proprjetà mobbli jew għall-eżekuzzjoni mhux kontestata ta' obbligi kuntrattwali li jiġu garantiti bi pleġġ kummerċjali jridu jiġu ppreżentati lill-uffiċċju tar-reġistru tal-artijiet tal-qorti distrettwali jew tal-belt tal-post ta' residenza dikjarata tad-debitur, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tiegħu. (l-Artikolu 403(1) tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili).
- ir-rikorsi għall-eżekuzzjoni mhux kontestata ta' dokumenti li jiggarantixxu proprjetà immobbli, jew l-eżekuzzjoni mhux kontestata ta' obbligu għall-iżgumbrament jew ritorn ta' proprjetà immobbli mikrija jew biċ-ċens, irid jiġi ppreżentat lill-uffiċċju tar-reġistru tal-artijiet tal-qorti distrettwali jew tal-belt tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli. Jekk numru ta' proprjetajiet immobbli huma l-garanzija ta' obbligu, u r-rikorsi jaqgħu fil-ġurisdizzjoni tal-uffiċċji tar-reġistru tal-artijiet ta' qrati distrettwali jew tal-belt differenti, ir-rikors għandu jinstema' mill-uffiċċju tar-reġistru tal-artijiet tal-qorti distrettwali jew tal-belt tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli, skont l-għażla tar-rikorrent. (l-Artikolu 403(2) tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili).
- ir-rikorsi għall-eżekuzzjoni mhux kontestata bbażata fuq ipoteka ta' vapur jridu jiġu ppreżentati lill-uffiċċju tar-reġistru tal-artijiet tal-qorti distrettwali jew tal-belt tal-post fejn hija reġistrata din l-ipoteka (l-Artikolu 403(3) tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).

Każijiet marbuta mal-eżekuzzjoni ta' obbligi fuq notifiki tal-qorti (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtība*):

Rikors għall-eżekuzzjoni ta' obbligi fuq notifika tal-qorti jrid jiġi ppreżentat lill-uffiċċju tar-reġistru tal-artijiet tal-qorti distrettwali jew tal-belt tal-post ta' residenza dikjarata tad-debitur, jew fin-nuqqas il-post ta' residenza *de facto* tiegħu jew l-uffiċċju reġistrat. (l-Artikolu 406.[2] tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili).

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Iva, din il-possibilità teżisti: Skont il-leġiżlazzjoni Latvjana l-partijiet jistgħu jagħżlu l-qorti bil-ġurisdizzjoni territorjali għall-kawża tagħhom bi ftehim bejniethom. Fil-konklużjoni ta' kuntratt il-partijiet jistgħu jispeċifikaw il-qorti tal-ewwel istanza fejn jista' jiġi deċiż tilwim aktar 'il quddiem marbut mal-kuntratt jew fil-kisba tat-termini tiegħu. Huma ma jistgħux ibiddlu l-ġurisdizzjoni fir-rigward tas-suġġett ta' tilwima, jiġifieri l-grad tal-qorti li se tisma' l-kawża fl-ewwel istanza (l-Artikolu 25 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili); lanqas jistgħu jbiddlu ġurisdizzjoni esklussiva (l-Artikolu 29 tal-Att). Il-ġurisdizzjoni bi ftehim hija soġġett għal żewġ kundizzjonijiet:

- l-għażla tal-ġurisdizzjoni tista' ssir biss f'każ ta' tilwim fuq kuntratt;
- il-ftehim li jiddetermina l-ġurisdizzjoni territorjali jrid jintlaħaq meta jiġi konkluż il-kuntratt, u trid tiġi indikata l-qorti speċifika li tisma' tilwima potenzjali fl-ewwel istanza.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Skont il-leġiżlazzjoni Latvjana, il-qrati b'ġurisdizzjoni ġenerali jisimgħu kemm kawżi ċivili kif ukoll kriminali. Il-Latvja ma għandhiex qrati speċjalizzati, pereżempju qrati tal-familja, jew imħallfin li jispeċjalizzaw fi kwistjonijiet ġuridiċi partikolari, kif inhu l-każ f'pajjiżi oħra.

Kif spjegat aktar 'il fuq, il-mertu ta' kawża ċivili jitqies f'qorti tal-ewwel istanza u ma jistax jerġa' jiġi eżaminat minn qorti ogħla sakemm il-qorti inferjuri tkun qatgħet il-kawża. Il-qorti tal-ewwel istanza għall-kawżi ċivili hija l-qorti distrettwali (belt) li fil-ġurisdizzjoni tagħha taqa' l-kawża. Bħala regola ġenerali, il-kawżi ċivili kollha jaqgħu fil-ġurisdizzjoni tal-qrati, li jisimgħuhom skont il-proċeduri ordinarji tal-qorti.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 12/05/2020

Ġurisdizzjoni - Litwanja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

L-Artikolu 12 tal-Liġi dwar il-Qrati (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) jistabbilixxi sistema tal-qrati uniformi li tinkludi qrati ta’ ġuriżdizzjoni ġenerali u qrati ta’ ġuriżdizzjoni speċjali.

Il-qrati ta’ ġuriżdizzjoni ġenerali (il-qrati tal-prim’istanza, il-qrati kemm distrettwali kif ukoll reġjonali) jisimgħu l-kawżi ċivili li jinvolvu tilwim relatat ma’ jew li jirriżulta minn relazzjonijiet ċivili, familjari, ta’ impjieg, ta’ proprjetà intellettwali, ta’ falliment, ta’ ristrutturar jew relazzjonijiet privati oħra; dawn il-qrati jisimgħu wkoll kawżi fi proċeduri legali straordinarji u jiddeċiedu dwar rikorsi fir-rigward tal-aċċettazzjoni u l-eżekuzzjoni, fir-Repubblika tal-Litwanja, ta’ sentenzi minn qrati barranin u qrati tal-arbitraġġ (l-Artikolu 22 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Civilinio proceso kodeksas*).

Il-qrati speċjalizzati, jiġifieri l-qrati amministrattivi (qrati amministrattivi reġjonali), jisimgħu kawżi amministrattivi li jirriżultaw minn relazzjonijiet legali ta’ natura amministrattiva.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Rikorrent jista’ jippreżenta talba lil qorti tal-għażla tiegħu skont il-kundizzjonijiet li ġejjin:

- talba kontra konvenut li l-post tar-residenza tiegħu ma jkunx magħruf tista’ tiġi ppreżentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf tar-residenza;
- talba kontra konvenut li ma jkollux post ta’ residenza fir-Repubblika tal-Litwanja tista’ tiġi ppreżentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf ta’ residenza fir-Repubblika tal-Litwanja;
- talba għall-għoti tal-manteniment u l-istabbiliment tal-paternità tista’ tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;
- talba għall-kumpens għall-ħsara lis-saħħa ta’ persuna, inkluża l-mewt, tista’ tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent jew il-post fejn tkun ġiet sofruta l-ħsara;
- talba għall-kumpens għall-ħsara lill-proprjetà ta’ persuna tista’ tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tar-rikorrent jew il-post fejn tkun saret il-ħsara;
- talba għall-kumpens għad-danni li jirriżultaw minn kundanna illegali, applikazzjoni illegali ta’ miżuri ta’ kustodja, detenzjoni illegali, applikazzjoni illegali ta’ mezzi proċedurali ta’ restrizzjoni jew piena amministrattiva illegali (arrest), inklużi d-danni li jirriżultaw mill-azzjonijiet illegali ta’ mħallef jew ta’ qorti waqt is-smigħ ta’ kawża ċivili, tista’ tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;

- talba fir-rigward ta’ ftehim/kuntratt li jispeċifika l-post tal-eżekuzzjoni tista’ tiġi ppreżentata wkoll skont il-post tal-eżekuzzjoni indikat fil-ftehim/kuntratt;
- talba relatata ma’ azzjoni fil-kapaċità ta’ gwardjan, kustodju jew amministratur ta’ proprjetà tista’ tiġi ppreżentata wkoll skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tal-gwardjan, kustodju jew amministratur tal-proprjetà;
- talba relatata ma’ kuntratti konklużi minn konsumaturi tista’ tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza tal-konsumatur;
- talba relatata mal-attivitajiet ta’ fergħa ta’ entità ġuridika tista’ tiġi ppreżentata wkoll skont l-uffiċċju rreġistrat tal-fergħa;
- talba għall-kumpens għall-ħsarat li jirriżultaw minn kolliżjoni ta’ vapuri u l-eżekuzzjoni tal-kumpens għall-assistenza u s-salvataġġ fuq il-baħar, inkluż kwalunkwe każ ieħor fejn tinqala’ tilwima minn relazzjonijiet ġuridiċi li jinvolvu t-tbaħħir marittimu, tista’ tiġi ppreżentata wkoll skont il-post jew il-port tar-reġistrazzjoni tal-vapur tal-konvenut.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?

Il-kawżi ċivili jinstemgħu minn qrati distrettwali u reġjonali bħala qrati tal-prim’istanza (l-Artikolu 25 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Skont ir-regola ġenerali stabbilita f’dak il-Kodiċi, il-kawżi ċivili kollha jinstemgħu mill-qrati distrettwali. Hemm ukoll eċċezzjoni għar-regola ġenerali li ċerti kawżi jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qrati reġjonali jew il-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-Qorti Reġjonali ta’ Vilnius.

Dan jiddependi mill-valur tat-talba kkontestata, fejn kawżi ċivili li jinvolvu talbiet li jaqbżu LTL 150 000, ħlief għal kawżi li jirrigwardaw relazzjonijiet familjari u ta’ impjieg u kawżi li jirrigwardaw kumpens għal dannu mhux materjali, jinstemgħu minn qrati reġjonali.

Il-ġuriżdizzjoni tiddependi wkoll fuq fatturi oħra għajr it-talba kkontestata.

Il-qrati reġjonali jisimgħu wkoll il-kawżi ċivili li ġejjin bħala qrati tal-prim’istanza:

kawżi rigward relazzjonijiet ġuridiċi ta’ drittijiet tal-awtur mhux ta’ proprjetà;

kawżi rigward relazzjonijiet ġuridiċi f’offerti pubbliċi ċivili;

kawżi rigward falliment jew ristrutturar, ħlief għall-kawżi relatati mal-falliment ta’ persuni fiżiċi;

kawżi fejn waħda mill-partijiet tkun stat barrani;

kawżi bbażati fuq talbiet li jirrigwardaw il-bejgħ obbligatorju ta’ ishma (ishma, imgħaxijiet);

kawżi bbażati fuq talbiet li jirrigwardaw l-investigazzjoni tal-attivitajiet ta’ entità ġuridika;

kawżi li jirrigwardaw il-kumpens għad-dannu materjali u mhux materjali li jirriżulta mill-ksur tad-drittijiet stabbiliti tal-pazjenti;

9) kawżi ċivili oħra li huma meħtieġa li jinstemgħu minn qrati reġjonali bħala qrati tal-prim’istanza skont liġijiet speċifiċi.

Il-Qorti Reġjonali ta’ Vilnius għandha ġuriżdizzjoni unika bħala l-qorti tal-prim’istanza fil-kawżi ċivili li ġejjin:

kawżi dwar tilwim imsemmi fil-Liġi dwar il-Privattivi (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

kawżi dwar tilwim imsemmi fil-Liġi dwar it-Trademarks (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

kawżi li jirrigwardaw l-adozzjoni ta’ ċittadin Litwan residenti fir-Repubblika tal-Litwanja kif isir rikors għalihom minn ċittadini ta’ stati oħra;

kawżi ċivili oħra li jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni unika tal-Qorti Reġjonali ta’ Vilnius bħala l-qorti tal-prim’istanza skont liġijiet speċifiċi.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Talba tiġi ppreżentata lil qorti skont il-post tar-residenza tal-konvenut. Talba kontra entità ġuridika tiġi ppreżentata skont l-uffiċċju rreġistrat tal-entità ġuridika kif indikat fir-Reġistru tal-Entitajiet Ġuridiċi. Meta l-konvenut ikun l-istat jew muniċipalità, it-talba tiġi ppreżentata skont is-sede tal-istituzzjoni li tirrappreżenta lill-istat jew lill-muniċipalità.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Rikorrent huwa intitolat li jagħżel bejn diversi qrati li jkollhom ġuriżdizzjoni għall-kawża.

Il-partijiet jistgħu jaqblu wkoll dwar quddiem liema qorti għandha tiġi ppreżentata t-talba. L-Artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jispeċifika li l-partijiet jistgħu jibdlu l-ġuriżdizzjoni territorjali tal-kawża tagħhom bi ftehim reċiproku, iżda l-kompetenza ta' qorti determinata mill-ġuriżdizzjoni esklużiva tagħha jew mis-suġġett tal-kawża, ma tistax tinbidel bil-ftehim tal-partijiet.

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Kif speċifikat fl-Artikolu 30 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, rikorrent jista' jagħżel liema qorti hija kompetenti fil-kawżi li ġejjin:

talba kontra konvenut li l-post tar-residenza tiegħu ma jkunx magħruf tista' tiġi ppreżentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf tar-residenza tiegħu;

talba kontra konvenut li ma jkollux post ta' residenza fir-Repubblika tal-Litwanja tista' tiġi ppreżentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf tar-residenza tiegħu fir-Repubblika tal-Litwanja;

talba relatata mal-attivitajiet ta' fergħa ta' entità ġuridika tista' tiġi ppreżentata wkoll skont l-uffiċċju rreġistrat tal-fergħa;

talba għall-għoti tal-manteniment jew għall-istabbiliment tal-paternità tista' tiġi ppreżentata wkoll skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;

talba għall-kumpens għall-ħsara lis-saħħa ta' persuna, inkluża l-mewt, tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent jew il-post fejn tkun ġiet sofruta l-ħsara;

talba għall-kumpens għall-ħsara lill-proprjetà ta' persuna tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tar-rikorrent jew il-post fejn ikun saret il-ħsara;

talba għall-kumpens għad-danni li jirriżultaw minn kundanna illegali, applikazzjoni illegali ta' miżuri ta' kustodja, detenzjoni illegali, applikazzjoni illegali ta' mezzi proċedurali ta' restrizzjoni jew piena amministrattiva illegali (arrest), inklużi d-danni li jirriżultaw mill-azzjonijiet illegali ta' mħallef jew ta' qorti waqt is-smigħ ta' kawża ċivili, tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;

talba għall-kumpens għall-ħsarat li jirriżultaw minn kolliżjoni ta' vapuri u l-infurzar tal-kumpens għall-assistenza u s-salvataġġ fuq il-baħar, inkluż kwalunkwe każ ieħor fejn tinqala' tilwima minn relazzjonijiet legali li jinvolvu t-tbaħħir marittimu, tista' tiġi ppreżentata skont il-post jew il-port tar-reġistrazzjoni tal-vapur tal-konvenut.

talba fir-rigward ta' ftehim/kuntratt li jispeċifika l-post tal-eżekuzzjoni tista' tiġi ppreżentata wkoll skont il-post tal-eżekuzzjoni tal-ftehim/kuntratt;

talba relatata ma' azzjoni fil-kapaċità ta' gwardjan, kustodju jew amministratur ta' proprjetà tista' tiġi ppreżentata wkoll skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tal-gwardjan, kustodju jew amministratur tal-proprjetà;

talba relatata ma' kuntratti konklużi minn konsumaturi tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza tal-konsumatur;

Barra minn hekk, talba kontra għadd ta' konvenuti residenti jew li jkunu jinsabu f'postijiet differenti tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat ta' wieħed mill-konvenuti, kif magħżul mir-rikorrent (l-Artikolu 33(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Talba fir-rigward ta' ftehim/kuntratt li jispeċifika l-post tal-eżekuzzjoni tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut jew skont il-post tal-eżekuzzjoni tal-ftehim/kuntratt, kif magħżul mir-rikorrent. Talba relatata ma' kuntratti konklużi minn konsumaturi tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut jew tal-konsumatur.

Talba fir-rigward tal-għoti ta' manteniment tista' tiġi ppreżentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut jew tar-rikorrent, kif magħżul mir-rikorrent.

Tista' tiġi ppreżentata talba ċivili fir-rigward ta' kumpens għall-ħsara f'kawża kriminali sabiex tinstema' skont ir-regoli ta' ġuriżdizzjoni tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jekk it-talba ma tkunx ġiet ippreżentata jew magħluqa bħala parti minn kawża kriminali.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

L-Artikolu 31(1) u (2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jipprovdi għall-eċċezzjonijiet li ġejjin għar-regola ġenerali tal-ġuriżdizzjoni territorjali li jorbtu rikorrent li jibda proċeduri legali:

it-talbiet għal drittijiet *in rem* fi proprjetà immobbli, l-użu ta' proprjetà immobbli, ħlief għar-rikorsi li jirrigwardaw il-likwidazzjoni ta' proprjetà matrimonjali f'kawżi ta' divorzju, u l-kanċellazzjoni tal-qbid ta' proprjetà immobbli jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti fil-post fejn tkun tinsab il-proprjetà immobbli jew il-parti prinċipali tal-proprjetà.

it-talbiet minn kredituri ta’ suċċessjoni ppreżentati qabel ma l-eredi jkunu aċċettaw wirt jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti fil-post tal-wirt jew tal-parti prinċipali tal-wirt.

Għandu jiġi nnotat ukoll li, skont l-Artikolu 33(2)–(4) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili tar-Repubblika tal-Litwanja:

kontrotalba, irrispettivament minn fejn tkun il-ġuriżdizzjoni tagħha, trid tiġi ppreżentata fil-qorti tat-talba inizjali. Jekk il-valur tat-talba jiżdied, is-suġġett tagħha jinbidel, jew il-preżentazzjoni ta’ kontrotalba tibdel il-qorti kompetenti għall-kawża kif determinata mis-suġġett tagħha, il-qorti tat-talba inizjali trid tiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mat-talba (kontrotalba) u tissetilja l-kawża sħiħa fuq il-merti tagħha.

Jekk xi waħda mit-talbiet tar-rikorrent tkun trid tiġi ppreżentata skont ir-regoli tal-ġuriżdizzjoni esklużiva, ir-rikors ġenerali jrid jiġi ppreżentat skont dawk ir-regoli.

Jekk xi waħda mit-talbiet tar-rikorrent taqa’ taħt il-ġuriżdizzjoni ta’ qorti reġjonali, ir-rikors ġenerali jrid jiġi eżaminat minn qorti reġjonali.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Il-partijiet jistgħu jibdlu l-ġuriżdizzjoni territorjali ta’ kawża bi ftehim reċiproku bil-miktub. Madankollu, il-partijiet ma jistgħux jibdlu l-kompetenza ta’ qorti determinata mill-ġuriżdizzjoni esklużiva tagħha jew is-suġġett tal-kawża permezz ta’ tali ftehim (l-Artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Il-ġuriżdizzjoni għas-smigħ ta’ kawża tista’ b’mod eċċezzjonali tkun ġustifikata mill-parteċipazzjoni tal-konvenut.

Qorti tista’ tittrasferixxi kawża lil qorti oħra meta konvenut li l-post tar-residenza tiegħu ma kienx magħruf jitlob biex il-kawża tiġi trasferita għall-qorti tal-post tar-residenza tiegħu (l-Artikolu 34(2)(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-qrati amministrattivi speċjalizzati li joperaw fir-Repubblika tal-Litwanja ma jisimgħux kawżi ċivili, kummerċjali jew relatati mal-familja. Huma jisimgħu kawżi li jirriżultaw minn relazzjonijiet amministrattivi legali.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 21/10/2019

Ġurisdizzjoni - Lussemburgu

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Fil-Gran Dukat tal-Lussemburgu, il-qorti ordinarja għall-materji ċivili u kummerċjali hija l-qorti distrettwali (*tribunal d'arrondissement*). Hemm żewġ distretti: qorti distrettwali fil-belt tal-Lussemburgu u qorti distrettwali f'Diekirch.

Il-qorti distrettwali hija kompetenti għall-kwistjonijiet ċivili u kummerċjali li l-liġi ma tattribwix il-kompetenza tagħhom lil qorti oħra.

Kuntrarjament għal pajjiżi oħrajn, il-Lussemburgu ma hemmx qorti speċifika għall-kwistjonijiet kummerċjali, li għalhekk jiġu ttrattati minn taqsimiet speċjalizzati tal-qorti distrettwali. Il-kwistjonijiet kummerċjali madankollu jsegwu proċedura ssemplifikata.

Il-qrati speċjalizzati huma prinċipalment kompetenti:

- mit-talbiet iż-żgħar: Jekk it-talba ma tkunx taqbeż l-EUR 10 000, il-kompetenza tkun tal-kummissarju tal-ġustizzja (*juge de paix*). Hemm tliet kummissarji tal-ġustizzja fil-Gran Dukat tal-Lussemburgu, li jinsabu fil-belt tal-Lussemburgu, f'Esch-sur-Alzette u f'Diekirch, b'kull wieħed minnhom ikun kompetenti għal territorju determinat.
- mill-kwistjonijiet tal-liġi industrijali: Meta litiġju jkun jikkonċerna l-eżekuzzjoni ta' kuntratt tax-xogħol, il-kompetenza tkun tat-tribunal industrijali (*tribunal du travail*). Hemm tliet tribunali industrijali fil-Gran Dukat tal-Lussemburgu, li jinsabu fil-belt tal-Lussemburgu, f'Esch-sur-Alzette u f'Diekirch, b'kull wieħed minnhom ikun kompetenti għal territorju determinat. Fil-prattika, it-tribunal industrijali jiltaqa' fil-bini tal-qorti tal-kummissarju tal-ġustizzja.
- mill-kwistjonijiet tal-kiri ta' proprjetà: Il-liġi tagħti lill-kummissarji tal-ġustizzja l-kompetenza li jiddeċiedu dwar kuntratti tal-kiri, ta' kull valur. Jekk il-litiġju jkun jikkonċerna l-iffissar tal-kera, il-liġi tipprevedi li trid tiġi kkonsultata kummissjoni dwar il-kera tal-muniċipalità kkonċernata qabel ma l-kawża titressaq il-qorti kompetenti.
- mill-kwistjonijiet bejn il-ġirien: Il-parti l-kbira tal-kawżi bejn il-ġirien, li jittrattaw pereżempju servitujiet jew problemi ta' konfini, huma l-kompetenza tal-kummissarji tal-ġustizzja. Jekk il-kwistjoni tikber u jkun hemm talba għad-danni bl-imgħax, ikun l-ammont tat-talba li jiddetermina: jekk jaqbeż l-EUR 10 000, il-kompetenza tkun tal-qorti distrettwali.
- mill-kwistjonijiet tas-sigurtà soċjali: Il-liġi tassenja l-kompetenza f'kawżi dwar kwistjonijiet tas-sigurtà soċjali lill-Bord tal-Arbitraġġ tas-Sigurtà Soċjali (Conseil arbitral de la sécurité sociale). Dan il-Bord jiltaqa' l-Lussemburgu u l-kompetenza tiegħu testendi għall-pajjiż kollu.
- mill-problemi ta' dejn żejjed: Il-liġi tagħti l-kompetenza mill-kwistjonijiet ta' dejn żejjed lill-kummissarju tal-ġustizzja.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Il-Kummissarji tal-Ġustizzja huma kompetenti biex jiddeċiedu kwistjonijiet ċivili u kummerċjali b'ammont ikkontestat (mingħajr imgħax u spejjeż) li ma jkunx jaqbeż l-EUR 10 000. Jekk jaqbiżhom il-kompetenza tkun tal-qorti distrettwali.

Il-qorti distrettwali għandha l-kompetenza f'kull każ li ma jinvolvix evalwazzjoni monetarja, bħal pereżempju affarijiet tal-familja.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Bħala regola ġenerali, il-qorti kompetenti hija l-qorti ta' fejn ikun jgħix il-konvenut. Din ir-regola qiegħda hemm biex tipproteġi lill-konvenut, billi wieħed jippreżumi li jkun jista' jiddefendi ruħu b'iktar faċilità quddiem l-eqreb qorti għad-domiċilju tiegħu.

Jekk il-konvenut ikun persuna fiżika, il-qorti kompetenti tkun dik ta' fejn ikun domiċiljat jew residenti.

F'każ li l-konvenut ikun għaqda jew kumpanija kummerċjali, il-qorti kompetenti ma tkunx biss dik ta' fejn ikollu s-sede uffiċjali tiegħu, imma wkoll dik fejn ikollu fergħa jew aġenzija, iżda f'dawn iż-żewġ każijiet, huwa jrid ikollu rappreżentant ikkwalifikat biex jittratta ma' terzi u l-litiġju jkun inqala' mill-attivitajiet ta' din il-fergħa jew aġenzija.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

- F'każ ta' kuntratti, l-attur jista' jiftaħ il-kawża, kemm fil-post tad-domiċilju tal-konvenut, kif ukoll skont in-natura tal-kuntratt, fil-post tal-konsenja tal-oġġett jew fil-post tal-eżekuzzjoni tal-prestazzjoni tas-servizz.
- Fi kwistjonijiet ta' responsabilità minn delitti jew għal talba ċivili fl-ambitu ta' proċedura penali: it-talba tista' ssir quddiem il-qorti tad-domiċilju tal-konvenut jew quddiem il-qorti tal-post fejn ġie subit id-dannu jew fejn sar l-att li ħoloq id-dannu.

2.2.2.2 *Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

- Fil-kwistjonijiet li ġejjin:

1) talbiet ta' awtorizzazzjoni ta' żwieġ ta' minuri, talbiet għall-annullament ta' żwieġ, talbiet għar-revoka ta' sospensjoni taċ-ċelebrazzjoni taż-żwieġ, talbiet għat-tiġdid tas-sospensjoni, talbiet ta' oppożizzjoni għaż-żwieġ u għar-revoka tas-sospensjoni;

2) talbiet relatati ma' kuntratti taż-żwieġ u mar-reġimi matrimonjali u mat-talbiet għas-seperazzjoni tal-beni;

3) talbiet li jikkonċernaw id-drittijiet u d-dmirijiet rispettivi tal-konjuġi u l-kontribuzzjoni għall-ispejjeż taż-żwieġ u tal-unjoni ċivili;

4) ix-xoljiment ta' unjoni ċivili;

5) talbiet ta' manteniment;

6) talbiet relatati mal-eżerċizzju tad-dritt ta' aċċess, ta' abitazzjoni u ta' kontribut għall-manteniment u l-edukazzjoni tat-tfal;

7) talbiet relatati mal-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri, ħlief dawk relatati mar-revoka tal-awtorità tal-ġenituri;

8) deċiżjonijiet dwar l-amministrazzjoni legali tal-beni tal-minuri u ta' dawk relatati mat-tutela tal-minuri;

9) talbiet ta' projbizzjoni ta' ritorn ta' persuni mkeċċija minn darhom fis-sens tal-Artikolu 1(1) tal-liġi emendata tat-8 ta' Settembru 2003 dwar il-vjolenza domestika; u l-prolongament tal-projbizzjonijiet li ġejjin minn dik it-tkeċċija fis-sens tal-Artikolu 1(2) ta' dik il-liġi; kif ukoll rikorsi ppreżentati kontra dawk il-miżuri;

il-qorti distrettwali territorjalment kompetenti hija, ħlief meta jkun hemm dispożizzjonijiet partikolari li jgħidu mod ieħor:

1) il-qorti tal-post tad-domiċilju tal-familja;

2) jekk il-ġenituri jkunu jgħixu separati, il-qorti tal-post tad-domiċilju tal-ġenitur li t-tfal jgħixu abitwalment miegħu f'każ ta' eżerċizzju konġunt tal-awtorità tal-ġenituri, jew il-qorti tal-post tad-domiċilju tal-ġenitur li jeżerċita dik l-awtorità waħdu;

3) fil-każijiet l-oħrajn, il-qorti tal-post fejn jirrisjedi dak li ma jkunx ħa l-inizjattiva tal-proċedura.

F'każ ta' talba konġunta, il-qorti kompetenti tkun skont l-għażla tal-partijiet bejn il-postijiet fejn tkun domiċiljata parti jew oħra.

Madankollu meta l-litiġju jkun jikkonċerna biss il-manteniment bejn il-konjuġi , il-manteniment u l-edukazzjoni tat-tfal, il-kontribuzzjoni għall-ispejjeż taż-żwieġ jew miżuri urġenti u provviżorji f'każ ta' xoljiment ta' unjoni ċivili, il-qorti kompetenti tista' tkun dik tal-post fejn jgħix il-konjuġi jew l-ex sieħeb li jirċievi l-manteniment jew il-ġenitur li jassumi r-responsabbiltà tat-tfal, anke jekk ikunu tal-età.

Il-kompetenza territorjali tkun iddeterminata mid-domiċilju dakinhar tat-talba jew, fi kwistjoni ta' divorzju, dakinhar li tiġi ppreżentata t-talba inizjali.

- F'każ ta' talba għal għajnuna legali fi kwistjoni ta' kustodja jew ta' dritt ta' aċċess għat-tfal, il-qorti kompetenti tkun il-qorti li t-tifel għandu r-residenza tiegħu jew huwa preżunt li jirrisjedi fil-ġuriżdizzjoni tagħha.
- Fi kwistjonijiet ta' divorzju u ta' separazzjoni ġudizzjarja u l-konsegwenzi tagħhom, il-qorti kompetenti hija l-qorti li l-konjuġi jkollhom id-domiċilju komuni tagħhom fit-territorju tagħha, jew fin-nuqqas ta' dan, fejn ikollu d-domiċlju tiegħu l-konjuġi konvenut jew f'każ ta' divorzju kunsenswali, fejn ikollu d-domiċilju wieħed mill-konjuġi.
- Fi kwistjoni ta' suċċessjoni, il-qorti kompetenti hija dik ta' fejn id-deċedut kien domiċiljat l-aħħar.
- Fi kwistjoni ta' kera, il-qorti kompetenti hija dik ta' fejn tinsab il-proprjetà.
- Fi kwistjoni tal-liġi industrijali, hija l-qorti tal-post tax-xogħol li tkun kompetenti. Madankollu, f'ċerti każijiet meta impjegatur jiftaħ kawża kontra impjegat li jgħix fi Stat Membru ieħor, il-kompetenza tkun attribwita lill-qorti tal-post ta' residenza tal-impjegat.

2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?

Il-liġi Lussemburgiża taċċetta l-validità ta' "klawżola li tattribwixxi l-ġuriżdizzjoni" li permezz tagħha l-partijiet f'kuntratt jiddeterminaw qorti għal kull litiġju li jista' jkollhom.

Dawn il-klawżoli huma partikolarment utli f'każ ta' żewġ partijiet li joqogħdu fi Stati differenti. Huma jippermettu li l-Qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni tkun determinata minn qabel. Il-kundizzjonijiet ta' validità ta' klawżoli bħal dawn bejn pajjiżi tal-Unjoni Ewropea huma rregolati mir-Regolament (UE) Nru 1215/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Diċembru 2012.

Ftehim bejn il-partijiet dwar il-ġuriżdizzjoni kompetenti hija possibbli wkoll għal litiġji purament interni. F'dak il-każ il-partijiet jistgħu jiftħu kawża quddiem il-kummissarju tal-ġustizzja li normalment ma jkunx kompetenti għaliha minħabba raġunijiet ta' valur tal-litiġju jew tar-regoli dwar il-kompetenza territorjali. Il-ftehim bejn il-partijiet jista' jkun espliċitu jew jirriżulta mill-fatt li l-konvenut deher għas-seduta u beda jittratta l-fatti mingħajr ma l-ewwel u qabel kull eċċezzjoni oħra jkun qajjem il-kwistjoni tan-nuqqas ta' kompetenza tal-qorti. Madankollu, il-partijiet ma jistgħux jipproċedu bl-istess mod quddiem il-qrati distrettwali li r-regoli dwar il-kompetenza tagħhom, li hija bbażata fuq il-valur tal-litiġju, huma kwistjoni ta' ordni pubbliku.

Klawżola li tattribwixxi l-ġuriżdizzjoni ma tkunx valida sakemm ma tkunx effettivament aċċettata miż-żewġ partijiet. Il-prova ta' dan il-ftehim trid titressaq skont ir-regoli tad-dritt komuni.

Il-libertà tal-partijiet biex jagħżlu l-ġuriżdizzjoni f'xi każijiet hija limitata mil-liġi. Pereżempju, il-liġi dwar il-protezzjoni ġuridika tal-konsumatur tiddikjara nulli l-klawżoli fejn l-għan ikun li l-konsumatur jitteħidlu d-dritt li jiftaħ kawżi fil-qrati ordinarji.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-ġuriżdizzjonijiet speċjali organizzati mil-liġi Lussemburgiża (it-tribunal industrijali, il-kummissarju tal-ġustizzja b'kompetenza dwar il-kera, il-qorti amministrattiva, il-Bord tal-arbitraġġ tas-sigurtà soċjali) jisimgħu l-kawżi kollha fil-prim'istanza li jkunu assenjati lilhom, ikun xi jkun il-valur tal-litiġju.

Pereżempju, il-kummissarju tal-ġustizzja, li l-kompetenza ordinarja tiegħu hija limitata għall-kawżi b'valur li jaqbeż l-EUR 10 000, mhux marbut minn dawn il-limitu meta jingħata kawża relatata mal-kera.

Kompetenza territorjali:

- Ir-regola ġenerali tal-kompetenza territorjali

Għalkemm fil-prinċipju l-qorti kompetenti tkun dik ta' fejn jirrisjedi l-konvenut, hemm xi eċċezzjonijiet li jikkonċernaw ġuriżdizzjonijiet speċjali.

Pereżempju, it-tribunal industrijali normalment ikun dak tal-post tax-xogħol u mhux dak tad-domiċilju ta' waħda mill-partijiet. Bl-istess mod, litiġju dwar kwistjonijiet tal-kera jridu jitressqu quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà mikrija.

Fir-rigward tal-qorti amministrattiva u l-Bord tal-arbitraġġ tas-sigurtà soċjali, il-kwistjoni ma tqumx peress li dawn għandhom kompetenza għat-territorju kollu tal-Gran Dukat tal-Lussemburgu.

- Eċċezzjonijiet għar-regoli ġenerali

Il-qrati speċjali għandhom il-kompetenzi li ġew attribwiti biss u bħala regola ġenerali il-partijiet ma jistgħux jagħżlu huma qorti oħra ħlief dik magħżula mil-liġi.

Ġeneralment, il-kompetenzi skont is-suġġett huma meqjusa kwistjonijiet ta' ordni pubbliku (pereżempju f'każ tal-liġijiet industrijali), li jfisser li anke f'każ li l-partijiet ma jgħidu xejn, l-imħallef xorta jkun obbligat iqajjem il-kwistjoni tan-nuqqas ta' kompetenza tiegħu *ex officio*. Kif intqal iktar 'il fuq, hemm eċċezzjoni għal dan il-prinċipju quddiem il-kummissarju tal-ġustizzja meta l-litiġju jaqbeż il-valur tal-kompetenza tiegħu u jkun hemm ftehim espliċitu jew taċitu bejn il-partijiet dwar dan. F'dak il-każ, il-kompetenza ma tistax tiġi miċħuda *ex officio*.

Ħoloq relatati

http://www.legilux.lu/

https://justice.public.lu/fr.html

Dokumenti konnessi

L-organizzazzjoni tal-ġustizzja (147 Kb)

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 10/01/2020

Ġurisdizzjoni - Ungerija

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Skont l-Att dwar l-Organizzazzjoni u l-Amministrazzjoni tal-Qrati, fl-Ungerija jeżisti tip wieħed biss ta' qorti speċjalizzata: il-qrati amministrattivi u industrijali li jittrattaw kwistjonijiet industrijali u amministrattivi. Kwistjonijiet li mhumiex kwistjonijiet industrijali u amministrattivi huma ttrattati minn qrati ordinarji.

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi, tilwima amministrattiva tiġi ġġudikata f'kawża fil-qorti amministrattiva. Tilwima amministrattiva tirrigwarda l-legalità ta' aġir jew nuqqas ta' aġir ta' korp amministrattiv, li l-għan jew l-effett tagħhom ikun li jibdlu s-sitwazzjoni ġuridika ta' entità rregolata jew affettwata mid-dritt amministrattiv. Tilwimiet relatati ma' relazzjonijiet tas-servizz pubbliku u kuntratti amministrattivi huma wkoll tilwimiet amministrattivi.

Kawża amministrattiva hija deċiża fl-ewwel istanza minn qorti amministrattiva u industrijali jew, fil-każijiet speċifikati mil-liġi, minn qorti reġjonali (*törvényszék*) jew mill-Kurja tal-Ungerija (*Kúria*).

Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati amministrattivi u industrijali tkopri kawżi fil-qrati amministrattivi u proċeduri oħra fil-qrati amministrattivi fejn il-ġuriżdizzjoni ma tkunx konferita lil qrati reġjonali jew lill-Kurja tal-Ungerija bil-liġi.

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi, il-qrati reġjonali għandhom ġuriżdizzjoni fuq kawżi relatati ma' attivitajiet amministrattivi ta' korpi regolatorji indipendenti, korpi amministrattivi awtonomi tal-Istat u uffiċċji tal-gvern skont l-att dwar il-korpi tal-amministrazzjoni statali ċentrali, il-korp tal-amministrazzjoni ferrovjarja, l-awtorità tal-avjazzjoni u l-Bank Nazzjonali Ungeriż, ħlief f' kawżi relatati ma' relazzjonijiet ta' servizz pubbliku.

Il-qrati reġjonali jiddeċiedu fi proċeduri għall-ħatra ta' korpi amministrattivi, fi proċeduri tal-qorti relatati mal-eżerċizzju tad-dritt ta' assemblea, f'kawżi relatati mal-aċċess għal *data* klassifikata u f'tilwim legali li jikkonċerna korpi professjonali statutorji.

Il-Kurja tal-Ungerija għandha ġuriżdizzjoni għal proċeduri għall-valutazzjoni ta' kunflitt bejn digriet tal-gvern lokali u leġiżlazzjoni oħra, proċeduri li jikkonċernaw in-nuqqas min-naħa ta' gvern lokali li jikkonforma mal-obbligu tiegħu li jilleġiżla, u proċeduri għall-istabbiliment ta' mezzi proċedurali biex jiġi solvut ilment kostituzzjonali.

Kawżi tal-liġi industrijali jinkludu kawżi li jirriżultaw minn relazzjonijiet ġuridiċi stabbiliti skont l-Att dwar il-Kodiċi Industrijali, impjieg fis-settur pubbliku, relazzjonijiet ta' servizz, ħlief kif previst fil-liġi, parteċipazzjoni fi skemi ta' impjieg pubbliku, kuntratti tax-xogħol konklużi skont l-Att dwar l-Isport, kuntratti ta' apprendistat konklużi fit-taħriġ vokazzjonali, kuntratti ta' internships tal-istudenti skont l-Att dwar l-Edukazzjoni Għolja Nazzjonali, relazzjonijiet ta' xogħol stabbiliti ma' kooperattivi soċjali jew kooperattivi tal-impjieg mill-membri ta' tali kooperattivi, u azzjonijiet imressqa għall-eżekuzzjoni ta' pretensjonijiet oħra skont il-liġi tax-xogħol, kif speċifikat fl-Att dwar il-Kodiċi tax-Xogħol. Kawża tal-liġi tax-xogħol tibqa' tali wkoll jekk ikun hemm bidla fil-persuna ta' kwalunkwe parti minħabba ċessjoni, teħid ta' dejn, suċċessjoni tal-impjegatur, jew bidla fil-persuna tal-impjegatur. Jekk impjegat ikollu pretensjoni finanzjarja kontra impjegatur insolventi, li tirriżulta minn pretensjoni skont il-liġi tax-xogħol u relatata mal-assi li jifformaw parti mill-patrimonju tal-insolvenza, u din tkun ikkontestata mill-amministratur tal-insolvenza, l-impjegat jista' jressaq kawża tal-liġi tax-xogħol kontra l-impjegatur wara l-bidu tal-proċedura ta' insolvenza.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Skont l-Att dwar l-organizzazzjoni u l-amministrazzjoni tal-qrati, is-sentenzi tal-ewwel istanza jingħataw mill-qrati distrettwali (*járásbí róság*) u l-qrati reġjonali. Il-qrati reġjonali jiddeċiedu fl-ewwel istanza f'kawżi fejn il-ġuriżdizzjoni ma tkunx konferita lill-qrati distrettwali bil-liġi. Il-qrati distrettwali għandhom ġuriżdizzjoni fuq dawn li ġejjin:

(a) kawżi relatati ma' drittijiet tal-proprjetà fejn il-valur tal-proprjetà ma jkunx jaqbeż il-HUF 30 miljun jew ma jkunx possibbli li jiġi ddeterminat il-valur tal-pretensjoni abbażi ta' dritt tas-sjieda, ħlief għal

(aa) kawżi relatati mad-drittijiet tal-awtur, drittijiet relatati u drittijiet tas-sjieda industrijali,

(ab) kawżi mressqa għall-ħlas ta' danni relatati mal-eżerċizzju ta' awtorità uffiċjali, u ta' għotjiet ta' restituzzjoni,

(ac) kawżi mressqa għal raġunijiet ta' interess pubbliku,

(ad) kawżi relatati mal-ħolqien u l-operazzjoni legali ta' persuna ġuridika,

(ae) tilwim bejn persuni ġuridiċi u l-membri attwali jew preċedenti tagħhom, u tilwim bejn membri attwali jew preċedenti, li jirriżultaw mir-relazzjonijiet ta' sħubija tagħhom,

(b) kawżi relatati mal-istatus personali,

(c) kawżi ta' eżekuzzjoni.

Il-qrati reġjonali jiddeċiedu mhux biss fl-ewwel istanza iżda wkoll fit-tieni istanza, jiġifieri fir-rigward ta' appelli kontra deċiżjonijiet maħruġa minn qrati distrettwali u qrati amministrattivi u industrijali.

Il-qrati tal-appell reġjonali (*ítélőtábla*) jiddeċiedu dwar rikorsi għal rimedju ġuridiku kontra deċiżjonijiet minn qrati reġjonali, u jittrattaw kawżi oħra li huma fil-ġuriżdizzjoni tagħhom.

Il-qorti suprema tal-Ungerija hija l-Kurja tal-Ungerija. Fil-każijiet speċifikati mil-leġiżlazzjoni, il-Kurja tiddeċiedi dwar rikorsi għal rimedju ġuridiku kontra deċiżjonijiet minn qrati reġjonali u qrati reġjonali ta' appell, tiddeċiedi dwar rikorsi għal stħarriġ ġudizzjarju, tiddeċiedi dwar konflitti bejn digrieti tal-gvern lokali u leġiżlazzjoni oħra u tirrevoka tali digrieti fejn meħtieġ, tistabbilixxi kwalunkwe nuqqas ta' gvernijiet lokali li jissodisfaw l-obbligu statutorju tagħhom li jilleġiżlaw, u tindirizza kawżi oħra li huma fil-ġuriżdizzjoni tagħha.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Il-qorti b'ġuriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tal-konvenut għandha ġuriżdizzjoni fil-kawżi kollha fejn l-ebda qorti oħra ma jkollha ġuriżdizzjoni esklużiva.

Jekk il-konvenut ma jkollux post tar-residenza fl-Ungerija, il-ġuriżdizzjoni hija rregolata mill-post tas-soġġorn tal-konvenut fl-Ungerija. Jekk il-post tas-soġġorn tal-konvenut ma jkunx magħruf jew ikun jinsab barra mill-pajjiż, jitqies l-aħħar post tar-residenza tiegħu fl-Ungerija. Jekk dan ma jkunx jista' jiġi determinat jew jekk il-konvenut ma kellux post tar-residenza, il-ġuriżdizzjoni tiġi stabbilita fuq il-bażi tal-post tar-residenza tar-rikorrent fl-Ungerija jew, fin-nuqqas ta' dan, il-post tar-residenza tiegħu fl-Ungerija. Jekk ir-rikorrent ma jkunx persuna fiżika, il-ġuriżdizzjoni tiġi ddeterminata b'referenza għas-sede tiegħu fl-Ungerija.

Jekk il-post tax-xogħol tal-konvenut ma jkunx l-istess bħall-post tar-residenza tiegħu jew tagħha, il-qorti, fuq talba tal-konvenut ippreżentata bħala parti mid-dikjarazzjoni ta' difiża bil-miktub tiegħu jew tagħha, tittrasferixxi l-kawża għas-smigħ u l-aġġudikazzjoni lill-qorti bil-ġuriżdizzjoni fuq il-post tax-xogħol.

Jekk titressaq kawża kontra persuna li ma tkunx persuna fiżika, il-ġuriżdizzjoni ġenerali ma tiddependix biss fuq is-sede ta' dik il-persuna iżda wkoll fuq il-post tal-operat tal-korp jew tal-unità organizzattiva intitolata li tirrappreżentaha u li tkun qed jaġixxi fit-tilwima legali. F'każ ta' dubju, il-post tan-negozju jrid jitqies bħala s-sede. Jekk is-sede ta' persuna mhux fiżika tkun tinsab f' Budapest iżda l-operazzjonijiet tagħha jkunu jestendu għat-territorju tal-Kontea ta' Pest, il-qorti li għandha ġuriżdizzjoni fuq il-Kontea ta' Pest tittratta l-kawża.

Jekk persuna mhux fiżika ma jkollhiex sede fl-Ungerija, il-ġuriżdizzjoni fir-rigward tal-kawżi imressqa minn rikorrent Ungeriż li ma jkunx persuna fiżika tiġi ddeterminata b'referenza għas-sede jew għall-post tal-operat tar-rikorrent. Jekk ir-rikorrent ikun persuna fiżika Ungeriża, il-ġuriżdizzjoni tiġi stabbilita jew fil-post tar-residenza tar-rikorrent jew, fin-nuqqas ta' dan, fil-post tas-soġġorn tiegħu jew tagħha.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Fin-nuqqas ta' qorti b'ġuriżdizzjoni esklużiva, ir-rikorrent jista' jagħżel li jiftaħ kawża quddiem qorti li ma tkunx dik li jkollha l-ġuriżdizzjoni ġenerali fir-rigward tal-konvenut. B'mod aktar speċifiku, kawża għall-impożizzjoni ta' obbligu ta' manteniment preskritt bil-liġi tista' titressaq quddiem il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tar-rikorrent; kawża relatata mas-sjieda jew mal-pussess ta' proprjetà immobbli, jew ma' dritt *in rem* fi proprjetà immobbli, tista' titressaq quddiem il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fuq il-post fejn tkun tinsab il-proprjetà immobbli; kawża għall-eżekuzzjoni ta' pretensjoni kuntrattwali tista' titressaq quddiem il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fuq il-post fejn tkun ġiet konkluża t-tranżazzjoni jew fejn ikollu jiġi pprovdut is-servizz; kawża għall-eżekuzzjoni ta' pretensjoni kuntrattwali ta' konsumatur kontra impriża tista' titressaq quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tar-rikorrent fl-Ungerija jew, fin-nuqqas ta' dan, il-post tas-soġġorn tiegħu jew tagħha fl-Ungerija; u kawża fir-rigward tar-responsabbiltà mhux kuntrattwali tista' titressaq quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post ġeografiku fejn ikun ġie kkawżat jew ikun seħħ id-dannu.

Jekk ma jkunx hemm qorti b'ġuriżdizzjoni esklużiva f'tilwima dwar il-proprjetà, il-ġuriżdizzjoni hija wkoll f'idejn il-qorti li l-konvenut ikun qed joqgħod fiż-żona tal-ġuriżdizzjoni tagħha għal perjodu prevedibbilment twil (pereżempju, bħala impjegat jew bħala student). Il-ġuriżdizzjoni ma tistax tiġi stabbilita għal dawn ir-raġunijiet fil-każ ta' konvenuti li ma għandhomx il-kapaċità li jaġixxu f' kawża.

Kawża ġuridika relatata mal-proprjetà diretta kontra persuna barranija li ma tkunx persuna fiżika tista' wkoll titressaq quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tal-persuna inkarigata bil-ġestjoni tal-affarijiet tal-persuna mhux fiżika barranija. Il-qorti kompetenti għas-sede tal-fergħa jew l-aġenzija kummerċjali Ungeriża tal-persuna mhux fiżika barranija wkoll għandha ġuriżdizzjoni għal tali tilwim dwar proprjetà.

Kawża konġunta tista' titressaq kontra debitur sekondarju u debitur prinċipali quddiem il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fuq kwalunkwe bażi għall-kawża kontra d-debitur prinċipali.

Il-ġuriżdizzjoni għal kawża mressqa għal tqegħid taħt kustodja hija wkoll f'idejn il-qorti li fiż-żona ta' ġuriżdizzjoni tagħha l-konvenut ikollu akkomodazzjoni f'istituzzjoni soċjali residenzjali jew ikun jirċievi kura in-patient fuq perjodu twil ta' żmien, jew ikollu r-residenza abitwali tiegħu.

Fi kwistjonijiet matrimonjali, il-qorti tal-aħħar residenza abitwali komuni tal-miżżewġin għandha ġuriżdizzjoni wkoll.

Il-kawżi imressqa għall-istabbiliment tad-dixxendenza, li jiddeċiedu l-eżerċizzju tal-kustodja mill-ġenituri, it-tqegħid ta' minorenni ma' parti terza, it-terminazzjoni tal-kustodja mill-ġenituri, it-terminazzjoni tal-adozzjoni jew il-manteniment tat-tfal minorenni jistgħu wkoll jinbdew fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni dwar il-post tar-residenza jew il-post tas-soġġorn tat-tfal minorenni involuti.

2.2.2.2 *Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Meta l-leġiżlazzjoni tipprovdi li qorti speċifika għandu jkollha ġuriżdizzjoni esklużiva fil-kawża. Dan japplika, pereżempju, fil-każijiet ta' hawn taħt.

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi, minn att ġuridiku vinkolanti tal-Unjoni jew minn konvenzjoni internazzjonali, il-qorti tal-post tar-residenza tal-konvenut fl-Ungerija għandha ġuriżdizzjoni esklużiva għal kawżi ppreżentati minn impriża kontra konsumatur għall-eżekuzzjoni ta' pretensjoni li tirriżulta minn relazzjoni kuntrattwali. Jekk il-konvenut ma jkollux post tar-residenza fl-Ungerija, il-ġuriżdizzjoni esklużiva hija rregolata mill-post tas-soġġorn tal-konvenut fl-Ungerija. Jekk il-post tas-soġġorn tal-konvenut ma jkunx magħruf jew ikun jinsab barra mill-pajjiż, l-aħħar post tar-residenza tiegħu fl-Ungerija jkun il-kriterju ta' referenza. Jekk dan ma jkunx jista' jiġi ddeterminat, il-ġuriżdizzjoni trid tiġi stabbilita skont ir-regoli ġenerali.

Jekk persuna korruta tkun tista', skont dispożizzjoni legali relatata ma' kuntratti tal-assigurazzjoni tar-responsabbiltà, titlob ukoll danni jew restituzzjoni mingħand parti terza li ma tkunx il-persuna li tkun ikkawżat id-dannu, il-kawża mressqa kontra l-parti terza tkun fil-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti tal-post tar-residenza tar-rikorrent fl-Ungerija, sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi, minn att legali vinkolanti tal-Unjoni Ewropea jew minn konvenzjoni internazzjonali. Jekk ir-rikorrent ma jkollux post tar-residenza fl-Ungerija, il-qorti tal-post ta' permanenza tar-rikorrent fl-Ungerija teżerċita ġuriżdizzjoni esklużiva. Jekk ir-rikorrent ma jkunx persuna fiżika, il-qorti b'ġuriżdizzjoni esklużiva tiġi ddeterminata b'referenza għas-sede tiegħu fl-Ungerija. Jekk ir-rikorrent ma jkollux post tar-residenza, post ta' soġġorn jew sede fl-Ungerija, il-ġuriżdizzjoni trid tiġi stabbilita skont ir-regoli ġenerali.

Kawża għal terminazzjoni jew restrizzjoni ta' eżekuzzjoni hija fil-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti distrettwali li tkun ordnat l-eżekuzzjoni. Jekk l-eżekuzzjoni ma tkunx ġiet ordnata minn qorti distrettwali, il-ġuriżdizzjoni tkun tal-qorti distrettwali tal-post tar-residenza tad-debitur.

Kawża replevin (għar-rilaxx ta' proprjetà ssekwestrata b'mod illeċitu) hija fil-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti distrettwali li fiż-żona ta' ġuriżdizzjoni tagħha jkun seħħ is-sekwestru.

Kawża għal permess għal parteċipazzjoni fi proċedura ta' eżekuzzjoni hja fil-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti li tkun ċaħdet it-talba tad-detentur ta' pleġġ fil-proċedura ta' eżekuzzjoni ġudizzjarja.

Kawża li ssir biex tinbidel id-deċiżjoni ta' skrivan tal-gvern lokali dwar kwistjoni ta' pussess hija fil-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-qorti tas-sede tar-reġistratur tal-gvern lokali li jadotta d-deċiżjoni ta' pussess.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

F'materji li għandhom x'jaqsmu ma' proprjetà, il-partijiet jistgħu jattribwixxu l-ġuriżdizzjoni lil qorti partikolari biex issolvi t-tilwima attwali tagħhom jew kwalunkwe tilwima futura li tista' tirriżulta minn relazzjoni ġuridika partikolari, sakemm il-liġi ma tipprovdix mod ieħor. Ftehim dwar l-għażla tal-qorti jista' jsir bil-miktub, bil-fomm b'konferma bil-miktub, f'forma li taqbel mal-prattiki tan-negozju żviluppati bejn il-partijiet, jew, fil-każ ta' kummerċ internazzjonali, f'forma li taqbel mal-prattiki kummerċjali tas-soltu li huma magħrufa jew li għandhom ikunu magħrufa mill-partijiet u li huma ġeneralment magħrufa u użati regolarment fil-qasam speċifiku minn partijiet li jidħlu fi ftehim ta' din in-natura.

F'każijiet fejn il-leġiżlazzjoni tipprovdi għall-ġuriżdizzjoni esklużiva ta' qorti partikolari, il-ġuriżdizzjoni ma tistax tiġi attribwita lil qorti oħra. Il-qorti magħżula għandha ġuriżdizzjoni esklużiva sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor mil-liġi jew miftiehem mod ieħor mill-partijiet. Ftehim dwar l-għażla tal-qorti japplika għas-suċċessuri ġuridiċi. L-għażla tal-ġuriżdizzjoni ma tistax tkun tali li tipprevjeni lill-konsumaturi milli jeżegwixxu pretensjonijiet kuntrattwali kontra impriża quddiem il-qorti tal-post tar-residenza tal-konsumatur fl-Ungerija jew, fin-nuqqas ta' dan, fil-post tas-soġġorn tal-konsumatur fl-Ungerija.

Fi kwistjonijiet relatati ma' proprjetà, il-partijiet ma jistgħux jattribwixxu ġuriżdizzjoni għat-tilwim ġuridiku tagħhom jew għal kwalunkwe tilwima futura li tirriżulta minn relazzjoni ġuridika partikolari quddiem il-Qorti Reġjonali ta' Budapest-Kapitali jew il-Qorti Reġjonali tad-Dintorni ta' Budapest f'kawżi fejn ikollhom ġuriżdizzjoni l-qrati reġjonali, jew quddiem il-Qorti Distrettwali Ċentrali ta' Pest f'kawżi fejn ikollhom ġuriżdizzjoni l-qrati distrettwali.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-qrati amministrattivi u industrijali huma l-uniċi qrati speċjalizzati fl-Ungerija.

Il-kawżi tal-liġi tax-xogħol huma bażikament regolati mir-regoli ġenerali tal-ġuriżdizzjoni deskritti fil-punt 2.2.1. Impjegat li jressaq kawża jista' jagħżel bejn il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni ġenerali fuq il-konvenut u l-qorti amministrattiva u industrijali li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tal-impjegat jew, fin-nuqqas ta' dan, fuq il-post tas-soġġorn fl-Ungerija, jew il-qorti amministrattiva u industrijali li jkollha ġuriżdizzjoni fuq il-post fejn l-impjegat ikun ħadem jew ikun ilu jaħdem għal perjodu twil ta' żmien. Jekk kolitigant jew pretensjoni jkunu fil-ġuriżdizzjoni ta' qorti li jkollha ġuriżdizzjoni għal kawżi tal-liġi tax-xogħol, filwaqt li kolitigant jew pretensjoni oħra jkunu fil-ġuriżdizzjoni ta' qorti distrettwali jew qorti reġjonali, il-kawża taqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti industrijali, dment li l-leġiżlazzjoni tkun tippermetti li l-partijiet jew il-pretensjonijiet jingħaqdu.

Il-kawżi amministrattivi jridu jitressqu quddiem il-qorti li fiż-żona tal-ġuriżdizzjoni tagħha tkun twettqet l-attività amministrattiva soġġetta għat-tilwim, sakemm il-ġuriżdizzjoni esklużiva ta' qorti oħra ma tkunx stabbilita mil-liġi. Jekk l-att amministrattiv inkwistjoni jkun twettaq fi proċeduri ta' iktar minn istanza waħda, il-kawża tkun fil-ġuriżdizzjoni territorjali tal-qorti tal-post fejn ikun sar l-att amministrattiv fl-ewwel istanza.

Fil-każ ta' drittijiet, obbligi u relazzjonijiet ġuridiċi relatati mal-proprjetà immobbli, il-post tat-twettiq tal-attività amministrattiva huwa l-post fejn tkun tinsab il-proprjetà immobbli. Fil-każ tan-notifika jew l-awtorizzazzjoni ta' attività, huwa l-post fejn tiġi segwita jew ikun maħsub li tiġi segwita l-attività. Ħlief fiż-żewġ każijiet imsemmija qabel, il-post tal-eżekuzzjoni tal-attività amministrattiva ta' korp amministrattiv tal-Istat b'ġuriżdizzjoni nazzjonali huwa l-post tar-residenza jew il-post tas-soġġorn tar-rikorrent jew, għal persuni ġuridiċi u entitajiet mingħajr personalità ġuridika, is-sede tal-entità jew, fin-nuqqas ta' dan, is-sede tal-korp amministrattiv. Il-Kontea ta' Pest hija l-post tal-prestazzjoni tal-attivitajiet amministrattivi mwettqa fis-sede ta' korp amministrattiv tal-istat li jkollu s-sede tiegħu f'Budapest iżda li l-ġuriżdizzjoni tiegħu tkun tkopri primarjament il-kontea ta' Pest jew parti minnha. F'każijiet ta' nuqqas ta' azzjoni, il-post tat-twettiq tal-attività amministrattiva huwa s-sede tal-korp amministrattiv, ħlief fl-ewwel tliet każijiet speċifikati hawn fuq.

Ċerti qrati amministrattivi u industrijali għandhom ġuriżdizzjoni territorjali għal reġjun speċifikat. Dawn huma l-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Budapest-Kapitali, il-Qorti Amministrattiva u Industrijali tad-Dintorni ta' Budapest, il-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Debrecen, il-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Győr, il-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Miskolc, il-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Pécs, il-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Szeged, il-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Veszprém.

Il-ġuriżdizzjoni għal kawżi relatati mas-sigurtà soċjali, mal-benefiċċji tal-protezzjoni soċjali jew tat-tfal u mal-benefiċċji jew l-appoġġ ipprovdut mis-servizz tal-istat għall-impjiegi hija f'idejn il-qorti amministrattiva u industrijali b'ġuriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tar-rikorrent jew, jekk ir-rikorrent ikun persuna ġuridika jew entità mingħajr personalità ġuridika, is-sede tar-rikorrent jew, fin-nuqqas ta' dan, is-sede tal-korp amministrattiv.

Kawżi relatati ma' kuntratti amministrattivi jridu jitressqu quddiem il-qorti reġjonali li fiż-żona tal-ġuriżdizzjoni tagħha jkun ġie konkluż il-kuntratt. Il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fuq kwalunkwe bażi fuq id-debitur prinċipali jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-pretensjoni kontra d-debitur sekondarju.

Jekk l-attività amministrattiva tkun twettqet barra mill-pajjiż, il-kawża tkun fil-ġuriżdizzjoni esklużiva tal-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Budapest-Kapitali.

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi, il-partijiet f'kuntratt amministrattiv jistgħu jadottaw klawżola dwar l-għażla tal-qorti li tkun innegozjata b'mod individwali, li fiha jattribwixxu l-ġuriżdizzjoni fuq kwalunkwe tilwima ġuridika futura li tinħoloq bejniethom b' rabta mal-kuntratt amministrattiv għal qorti amministrattiva u industrijali b'ġuriżdizzjoni territorjali għal reġjun speċifiku. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi jew miftiehem mill-partijiet, il-qorti magħżula jkollha l-ġuriżdizzjoni esklużiva għall-kawżi kollha relatati mal-kuntratt amministrattiv. Il-ftehim dwar l-għażla tal-qorti japplika wkoll għas-suċċessuri ġuridiċi.

F'każijiet fejn il-leġiżlazzjoni tipprovdi għall-ġuriżdizzjoni esklużiva ta' qorti partikolari, il-ġuriżdizzjoni ma tistax tiġi attribwita lil qorti oħra.

Il-partijiet ma jistgħux jattribwixxu l-ġuriżdizzjoni għat-tilwim futur tagħhom li jirriżulta mill-kuntratt amministrattiv lill-Qorti Amministrattiva u Industrijali ta' Budapest-Kapitali.

Kawżi relatati mar-relazzjonijiet ta' servizz pubbliku jridu jitressqu quddiem il-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali għall-post fejn ikun twettaq ix-xogħol. Jekk ir-rikorrent ikun persuna fiżika, il-kawża tista' titressaq ukoll quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tar-rikorrent.

Il-Qorti Reġjonali ta' Budapest-Kapitali għandha ġuriżdizzjoni esklużiva fuq appelli kontra d-deċiżjonijiet tal-qrati amministrattivi u industrijali u fuq kawżi li huma fil-ġuriżdizzjoni ta' qrati reġjonali.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 24/03/2020

Ġurisdizzjoni - Malta

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

L-għażla tal-Qorti jew Tribunal jiddependi mill-fattispecie tal-każ tiegħek. Il-maġġoranza assolouta tal-każijiet ċivili u kummerċjali taqa’ fil-ġurisdizzjoni tal-qrati ċivili ordinarji, billi ma hemm l-ebda qorti kummerċjali. Hemm biss ftit tribunali speċjalizzati, li fosthom nsibu:

Tribunal Industrijali - jisma’ kawżi marbuta mat-tkeċċija inġusta u mat-trattament diskriminatorju jew trattament illegali fuq il-post tax-xogħol.

Il-Bord li jirregola l-Kera – jisma kawżi marbuta mat-tibdil fil-kunidzzjonijiet tal-kera inkluż iż-żieda fil-kera u t-terminazzjoni tal-kera. Dawn il-każijiet iridu jkunu marbuta ma’ ftehim dwar il-kera li jkun sar qabel l-1 ta’ Ġunju 1995.

Il-Bord ta’ l-Arbitraġġ dwar l-Artijiet – jisma’ kawżi li jittrattaw il-klassifikazzjoni ta’ art esproprijata u l-ammont ta’ kumpens dovut lis-sid.

Dawn it-Tribunali kollha jagħmlu s-seduti tagħhom il-Belt fl-istess bini fejn jinsabu l-Qrati ordinarji.

Ara wkoll ir-risposta għall-mistoqsija numru 4 tas-sezzjoni “Ftuħ ta’ Kawżi fil-Qorti”.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Sabiex wieħed jiddetermina quddiem liema Qorti għandu jippreżenta l-każ tiegħu, huwa importanti li jagħti ħarsa lejn il-Kap. 12 tal-Liġijiet ta’ Malta msejjaħ Kodiċi ta’ Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?

Iva ssir differenza bejn il-Qrati Superjuri u dawk Inferjuri. Id-differenza bejniethom hija li l-Qrati Inferjuri jisimgħu u jiddeċiedu każijiet ta’ natura purament ċivili dwar il-pretensjonijiet kollha sa’ l-ammont ta’ €15,000. Il-Qrati Superjuri minn naħa ‘l-oħra jisimgħu u jiddeċiedi każijiet ta’ natura purament ċivili dwar il-pretensjonijiet kollha li jammontaw għal aktar minn €15,000, kif ukoll kwalunkwe kawżi (indipendentement mill-valur tat-talba) li fihom jidħlu kwistjonijiet dwar il-proprjeta’ ta’ beni immobbli, jew li

għandhom x'jaqsmu ma' servitujiet, piżijiet jew drittijiet oħra mgħaqqdin mal-beni immobbli, inkluża kull talba għal żgumbrament jew tkeċċija minn beni immobbli kemm urbali kif ukoll rurali, mikrija jew okkupati minn persuni li joqgħdu jew li għandhom l-abitazzjoni ordinarja tagħhom. Ara wkoll ir-risposta għall-mistoqsija numru 4 tas-sezzjoni "Ftuħ ta' Kawżi fil-Qorti".

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Ir-regola bażika tal-ġurisdizzjoni territorjali hija l-post fejn joqgħod il-konvenut. F'Malta il-ġurisdizzjoni tinqasam bejn Malta u Għawdex. M'hemm l-ebda qrati relatati ma' bliet differenti. Għall-persuni li joqgħdu jew għandhom ir-residenza tagħhom f'Malta, il-kawża għandha tinfetaħ fil-Qorti Maltija. Minn naħa 'l oħra għall-persuni li joqgħdu jew li għandhom ir-residenza ordinarja tagħhom ġewwa l-Gżira t'Għawdex il-kawża għandha tinfetaħ fil-Qorti Għawdxija.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ara r-risposta għall-mistoqsija numru 2.2.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Eċċezzjoni għar-regola bażika hija fejn l-obbligu jkollu jitwettaq fi gżira partikolari. Per eżempju jekk il-konvenut ikun jgħix Għawdex imma l-obbligu suġġett għat-talba jkollu jitwettaq Malta, il-Qrati Maltin ikollhom ġuridizzjoni u l-kawżi kollha jkunu preżentati fil-Qrati Maltin minkejja li l-konveut ikun jgħix Għawdex.

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Ir-regoli tal-ġurisdizzjoni territorjali skont il-liġi Maltija ma jaħsbux għall-għażla tal-Qorti bejn il-partijiet.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Dan għandu jsir meta l-obbligu jkun eżegwibbli fi gżira partikolari.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

M'hemm l-ebda dispożizzjoni legali li taħseb għal dan. Skont il-liġi Maltija, l-partijiet ma jistgħux jagħżlu li jagħtu ġurisdizzjoni lil Qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti, lanqas bi ftehim bejn il-partijiet. L-inkompetenza tal-Qorti tista' titqajjem mill-Qorti stess għax hija punt/regola ta' ordni pubblika.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-website http://www.judiciarymalta.gov.mt/the-courts tagħti ċertu informazzjoni quddiem liema qorti wieħed għandu jippreżenta l-każ tiegħu. Barra minn hekk wieħed jista jidħol fil-website http://justiceservices.gov.mt/ fejn hemmhekk ikollu aċċess għall-liġijiet Maltin u għaldaqstant ikun jista' jfittex fejn għandu jippreżenta l-każ tiegħu. Wieħed għandu jieħu parir mingħand avukat jew prokuratur legali li jiffirma l-atti. Fir-rigward tat-Tribunali speċjalizzati, il-ġurisdizzjoni u l-kompetenza tagħhom hija mfissra fil-liġijiet li jistabbiluhom.

Links relatati

http://www.justice.gov.mt English

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 28/11/2019

Ġurisdizzjoni - Olanda

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

- 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
- 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
  - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
  - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
    - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
    - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
    - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Ma hemmx qrati speċjalizzati, bħal qorti kummerċjali jew tribunal industrijali, skont il-liġi proċedurali ċivili Netherlandiża. Il-qorti distrettwali fil-prinċipju għandha l-ġuriżdizzjoni fil-proċeduri kollha ta’ qorti ċivili.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Il-qrati tal-prim’istanza jeżaminaw il-materji ċivili kollha, bl-eċċezzjoni tal-kawżi speċifikati mil-liġi. Il-qorti ċivili tittratta kawżi bejn żewġ partijiet (individwi jew entitajiet legali). Il-qorti ċivili ma għandhiex ġuriżdizzjoni f’tilwim li l-qorti amministrattiva tkun ġiet deżinjata bħala li għandha l-ġuriżdizzjoni għalih. Din tirreferi għat-tilwim mal-amministrazzjoni (l-awtoritajiet pubbliċi). Is-sistema ġudizzjarja Netherlandiża tipprevedi tliet tipi ta’ qrati fil-qasam tad-dritt privat: il-qrati distrettwali (*rechtbanken*), il-qrati tal-appell (*ger echtshoven*) u l-Qorti Suprema tan-Netherlands (*Hoge Raad Nederlanden*).

Mill-1 ta’ April 2013, in-Netherlands inqasmu f’għaxar distretti ġudizzjarji, kull wieħed bil-qorti tiegħu: ħdax-il qorti b’ġuriżdizzjoni f’ erba’ oqsma. Barra minn hekk, hemm erba’ qrati tal-appell u Qorti Suprema waħda tan-Netherlands.

Fi ħdan il-qrati distrettwali, ġew stabbiliti unitajiet organizzattivi, magħrufa bħala “setturi”. Dawn huma s-setturi sottodistrettwali, tad-dritt amministrattiv, tad-dritt ċivili u tad-dritt kriminali. Il-qorti għandha diviżjonijiet bi mħallef wieħed u grupp ta' mħallfin. Diviżjoni bi mħallef wieħed tikkonsisti fi mħallef wieħed; diviżjoni bi grupp ta' mħallfin tikkonsisti fi tliet imħallfin. Il-prinċipju bażiku huwa li kawżi fi qrati sottodistrettwali, kawżi sempliċi u kawżi urġenti jinstemgħu minn imħallef wieħed. Ħafna kawżi tal-familja wkoll jiġu ttrattati minn imħallef wieħed. Eżempju ta’ diviżjoni bi mħallef wieħed hija l-qorti tal-minorenni għal ċerti materji li jirrigwardaw it-tfal. Kawżi legalment kumplessi jinstemgħu minn diviżjoni bi tliet imħallfin.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?

Kawża l-qorti ġeneralment tibda fil-qorti distrettwali. Hemm erba’ tipi ta’ qrati distrettwali:

- tad-Dritt ċivili (ċittadin kontra ċittadin)
- tad-Dritt amministrattiv (ċittadin kontra awtorità pubblika)
- tad-Dritt kriminali (vjolazzjonijiet u reati kriminali)
- Settur sottodistrettwali

Il-qrati tal-appell

Kull min ma jaqbilx ma’ sentenza tal-qorti jista’ jappella. Il-kawżi kriminali u l-kawżi ċivili jitressqu quddiem waħda mill-erba’ qrati tal-appell. F’kawżi amministrattivi, l-appell, jiddependi mis-suġġett, jista’ jinstema’ minn:

- il-qrati tal-appell (*gerechtshoven*)
- il-qorti tal-aħħar istanza f'materji tas-sigurtà soċjali (*Centrale Raad van Beroep*)
- il-qorti amministrattiva tal-aħħar istanza f'materji relatati mal-kummerċ u l-industrija (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*)
- il-Kunsill tal-Istat (Diviżjoni tal-Ġuriżdizzjoni Amministrattiva) (*Raad van State* (*afdeling bestuursrechtspraak*))

Il-Qorti Suprema

Il-Qorti Suprema tan-Netherlands hija l-korp ġudizzjarju suprem fin-Netherlands fl-oqsma tad-dritt ċivili, tad-dritt kriminali u tad-dritt fiskali. Il-Qorti Suprema tista' twarrab sentenzi b'mod partikolari tal-qrati tal-appell (dan huwa magħruf bħala kassazzjoni). Il-Qorti Suprema hija responsabbli wkoll biex tippreserva l-unità legali u biex tmexxi l-iżvilupp tal-liġi Netherlandiża.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Fin-Netherlands, hemm qrati distrettwali (*arrondissementsrechtbanken*) tal-prim'istanza. Jista' jiġi ppreżentat appell fil-qorti tal-appell kontra d-deċiżjoni tal-qorti tal-prim'istanza. Barra minn hekk, il-"ġuriżdizzjoni relattiva" hija importanti fir-rigward tal-kwistjoni ta' liema mill-għaxar qrati distrettwali jkollha l-ġuriżdizzjoni: pereżempju, il-Qorti Distrettwali ta' Amsterdam jew il-Qorti Distrettwali ta' Leeuwarden - il-ġuriżdizzjoni ġeografika tal-qorti fejn tinstema' l-kawża tiegħek.

Għall-kawżi internazzjonali, jiġifieri kawżi ta' natura transfruntiera, ladarba jiġi stabbilit li l-qorti Netherlandiża jkollha l-ġuriżdizzjoni, il-ġuriżdizzjoni lokali tiġi determinata skont il-liġi Netherlandiża, sakemm ir-regola li tistabbilixxi l-ġuriżdizzjoni internazzjonali ma tagħżilx ukoll il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni lokali, kif stabbilit fl-Artikolu 5(1) jew (3) ta' Brussell I (ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 44/2001 dwar ġuriżdizzjoni u rikonoxximent u eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali).

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ir-regola bażika fi proċeduri mibdija b'ċitazzjoni fil-prim'istanza hija li l-qorti tal-post tar-residenza tal-konvenut ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 99 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*)). Jekk ma jkun magħruf l-ebda post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti tal-post fejn fil-fatt ikun qed joqgħod (fin-Netherlands) il-konvenut ikollha l-ġuriżdizzjoni.

Il-qorti fi ħdan distrett ġudizzjarju fejn tkun trid tinstema' kawża sottodistrettwali tista' tiġi determinata abbażi tal-Anness tad-Digriet dwar il-Postijiet Sussidjarji ta' Sessjoni (Qrati) (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) tal-10 ta' Diċembru 2001 (http://www.overheid.nl/).

Ir-regoli għall-ġuriżdizzjoni lokali tal-qrati distrettwali japplikaw *mutatis mutandis*.

Ir-regola bażika fi proċeduri mibdija b'rikors fil-prim'istanza hija li l-qorti għall-post tar-residenza tar-rikorrent (jew ta' wieħed mir-rikorrenti jew ta' xi waħda mill-partijiet interessati msemmija fir-rikors) ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 262 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). Jekk ma jkun magħruf l-ebda post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt ikun qed joqgħod (fin-Netherlands) ir-rikorrent ikollha l-ġuriżdizzjoni. Jekk ir-rikors ikun kombinat ma' proċeduri mibdija b'ċitazzjoni, il-qorti li tkun qiegħda teżamina din tal-aħħar ukoll ikollha ġuriżdizzjoni.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Ir-regoli stabbiliti fil-punti 2.2.2.1, 2.2.2.2 u 2.2.2.3 hawn taħt jirreferu primarjament għall-proċeduri mibdija b'ċitazzjoni.

Fi proċeduri mibdija b'rikors, fejn b'mod ġenerali l-qorti tar-rikorrent ikollha l-ġuriżdizzjoni, japplikaw regoli differenti għar-rikorsi għall-modifika tal-manteniment.

Rikors għall-modifika tal-manteniment tas-sieħeb irid isir mir-rikorrent lill-qorti tal-post tar-residenza tad-debitur ta' manteniment. Debitur ta' manteniment li jkun jixtieq jippreżenta rikors għall-modifika jrid jippreżenta r-rikors lill-qorti distrettwali għall-post tar-residenza tal-kreditur ta' manteniment.

2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?

Fir-rigward tal-proċeduri mibdija b'ċitazzjoni, il-liġi proċedurali Netherlandiża tinkludi għadd ta' dispożizzjonijiet li fihom qorti tiġi deżinjata bħala li għandha ġuriżdizzjoni flimkien mal-qorti kompetenti maħtura skont ir-regola bażika (il-qorti għall-post tar-residenza jew tas-soġġorn attwali tal-konvenut). Din hija ġuriżdizzjoni alternattiva. Ir-rikorrent għandu għażla bejn il-qorti tar-regola bażika u dik tar-regola alternattiva. L-alternattiva hija espressa hawn taħt bl-użu tal-kelma "wkoll".

F'kawżi mibdija b'ċitazzjoni, ir-regoli li ġejjin huma rilevanti:

- Kawżi dwar impjieg/aġenzija

F'kawżi dwar impjieg/aġenzija, il-qorti għall-post fejn ġeneralment jitwettaq ix-xogħol, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 100 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Kawżi tal-konsumatur

F'kawżi tal-konsumatur, il-qorti għall-post tar-residenza, jew, fin-nuqqas tagħha, il-qorti għall-post fejn il-konsumatur fil-fatt ikun qiegħed joqgħod, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 101 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Delitt jew kważi delitt

F'materji rigward delitt jew kważi delitt, il-qorti għall-post fejn ikun seħħ l-avveniment ta' ħsara, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 102 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Proprjetà immobbli

F'materji relatati ma' proprjetà immobbli, il-qorti li fi ħdan il-ġuriżdizzjoni tagħha tkun tinsab il-proprjetà, jew il-biċċa l-kbira tagħha, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 103 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). F'materji relatati ma' kiri ta' djar jew bini ta' postijiet kummerċjali, il-qorti sottodistrettwali li fi ħdan il-ġuriżdizzjoni tagħha tkun tinsab il-proprjetà mikrija, jew il-biċċa l-kbira tagħha, ikollha l-ġuriżdizzjoni esklużiva.

- Wirt

F'materji relatati ma' wirt, il-qorti għall-aħħar post ta' residenza tal-mejjet, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 104 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Entitajiet ġuridiċi

F'materji relatati ma' entitajiet ġuridiċi (pereżempju, materji relatati max-xoljiment ta' entitajiet ġuridiċi, in-nullità jew il-validità tad-deċiżjonijiet ta' entitajiet ġuridiċi, id-drittijiet u l-obbligi tal-membri jew is-sħab), il-qorti għall-post tar-residenza jew il-post tal-istabbiliment tal-entità ġuridika jew il-kumpanija, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll.

- Falliment, sospensjoni tal-pagament u skedar mill-ġdid tad-dejn

F'materji relatati mal-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet legali rigward falliment, sospensjoni tal-pagament u skedar mill-ġdid tad-dejn ta' persuni fiżiċi, il-qorti li minnha jifforma parti l-imħallef superviżorju, jew jekk ma jkun ġie maħtur l-ebda mħallef superviżorju, il-qorti li tkun iddikjarat is-sospensjoni tal-pagament, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 106 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). L-Att dwar il-Fallimenti (*Faillissementswet*) jinkludi regoli speċjali rigward il-ġuriżdizzjoni wkoll u dawn jieħdu l-preċedenza fuq ir-regoli tal-ġuriżdizzjoni bbażati fuq il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili.

- Għażla tal-qorti

Fil-kuntratt bejniethom, il-partijiet xi drabi jagħżlu qorti differenti mill-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni skont id-dispożizzjonijiet statutorji (l-Artikolu 108(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). Hemm eċċezzjonijiet għal din il-libertà tal-għażla (l-Artikolu 108(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili), fir-rigward ta' materji tal-konsumatur, materji ta' kiri u kuntratti ta' impjieg. F'dawn il-każijiet, il-qorti teżamina jekk hemmx klawżola valida dwar l-għażla tal-qorti (l-Artikolu 110 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Residenza tar-rikorrent

Jekk, skont id-dispożizzjonijiet imsemmija qabel dwar il-ġuriżdizzjoni lokali, ma tkun tista' tiġi deżinjata l-ebda qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fin-Netherlands, l-Artikolu 109 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jipprevedi li, f'każijiet eċċezzjonali, il-qorti tal-post tar-residenza tar-rikorrent jista' jkollha l-ġuriżdizzjoni. Din is-sitwazzjoni tista' tinħoloq jekk impjegat ikun jixtieq isejjaħ lill-impjegatur barrani quddiem il-qorti fin-Netherlands, filwaqt li x-xogħol ma jkunx limitat għal post speċifiku iżda jitwettaq madwar il-pajjiż kollu. Jekk ma tkunx tista' tinstab qorti li jkollha ġuriżdizzjoni b'dan il-mod lanqas, il-kawża tiġi ppreżentata quddiem il-Qorti Distrettwali tal-Aja.

Huwa rrimarkat ukoll dan li ġej fir-rigward tad-divorzju:

Il-ġuriżdizzjoni lokali tal-qorti tad-divorzju hija regolata fl-Artikolu 262 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Ir-regola bażika hi: il-qorti għall-post tar-residenza tar-rikorrent (jew ta' wieħed mir-rikorrenti jew ta' waħda mill-partijiet interessati msemmija fir-rikors) ikollha l-ġuriżdizzjoni, u jekk din il-persuna ma jkollha l-ebda post ta' residenza magħruf fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt tkun qiegħda toqgħod din il-persuna (fin-Netherlands).

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Il-liġi proċedurali Netherlandiża tinkludi ftit regoli speċjali rigward il-ġuriżdizzjoni lokali li jiddevjaw mir-regola bażika. Trid tiġi applikata r-regola speċjali. Fil-kawżi speċjali deskritti hawn taħt, trid tintgħażel qorti għajr dik tal-post tar-residenza tal-konvenut.

- Minorenni

F'materji relatati ma' minorenni, il-qorti għall-post tar-residenza, jew fin-nuqqas ta' post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt ikun qed joqgħod il-minorenni, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 265 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Din mhijiex alternattiva, iżda regola speċjali li tissostitwixxi r-regola bażika. Mhijiex il-qorti għall-post tar-residenza jew għall-post tas-soġġorn tar-rikorrent li jkollha l-ġuriżdizzjoni (ir-regola bażika għall-proċeduri mibdija b'rikors), iżda l-qorti għall-post tar-residenza, jew fin-nuqqas ta' post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt ikun qiegħed joqgħod il-minorenni. Jekk din ir-regola ma twassalx għal qorti speċifika, il-Qorti Distrettwali tal-Aja jkollha l-ġuriżdizzjoni.

- Stat ċivili

F'materji relatati mas-supplimentazzjoni, ir-reġistrazzjoni, il-kanċellazzjoni jew modifika ta' reġistri tal-istat ċivili jew ta' ċertifikati li jridu jiġu rreġistrati jew li diġà jkunu rreġistrati fihom, il-qorti li taħt il-ġuriżdizzjoni tagħha jkun ġie rreġistrat jew ikun irid jiġi rreġistrat iċ-ċertifikat, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 263 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). F'materji relatati ma' ċertifikati li jridu jiġu rreġistrati jew li diġà jkunu rreġistrati fir-reġistri tal-istat ċivili tal-muniċipalità tal-Aja, skont l-Ewwel Ktieb tal-Kodiċi Ċivili (*Burgerlijk Wetboek*), il-Qorti Distrettwali tal-Aja jkollha l-ġuriżdizzjoni.

- Kiri ta' proprjetà immobbli mibnija

F'materji relatati mal-kiri ta' proprjetà immobbli mibnija jew ta' parti minnha, il-qorti li fi ħdan il-ġuriżdizzjoni tagħha tkun tinsab il-proprjetà mikrija, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 264 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Kurazija ta' persuna adulta, amministrazzjoni fiduċjarja ta' proprjetà, konsulenza

F'materji relatati ma' kurazija ta' persuna adulta, amministrazzjoni fiduċjarja ta' proprjetà *f'isem persuni adulti* u konsulenza, il-qorti għall-post tar-residenza, jew fin-nuqqas ta' post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt tkun qiegħda toqgħod il-persuna li l-kurazija jew il-proprjetà jew il-konsulenza tagħha tkun ikkonċernata, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 266 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Persuni assenti jew neqsin; konferma tal-mewt (l-Artikolu 267 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

F'materji relatati ma' wirt, il-qorti għall-aħħar post ta' residenza tal-mejjet ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 268(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

F'materji relatati ma' persuni assenti jew neqsin, il-qorti għall-post tar-residenza mħolli mill-persuni assenti jew nieqsa, ikollha l-ġuriżdizzjoni. Fir-rigward ta' konferma tal-mewt, il-Qorti Distrettwali tal-Aja għandha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 269 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). L-Artikolu 269 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili għalhekk iservi bħala xibka ta' sikurezza.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Skont l-Artikolu 108 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-partijiet jistgħu jagħmlu l-għażla tal-qorti bil-miktub. L-għażla tal-qorti hija possibbli biss fir-rigward ta' relazzjonijiet legali li jistgħu jiġu determinati liberament mill-partijiet. Għalhekk f'kawżi li jinvolvu l-ordni pubbliku, l-għażla tal-qorti mhijiex possibbli. Eżempji ta' dawn jinkludu ċerti materji tal-liġi tal-familja u kawżi ta' falliment u ta' sospensjoni tal-pagament. F'kawżi ta' qrati sottodistrettwali, l-għażla tal-qorti hija limitata. Pereżempju, mhix possibbli għażla tal-qorti għal talbiet sa EUR 25 000 (irrispettivament min-natura tat-talba).

Fil-prinċipju, il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni abbażi ta' għażla tal-qorti jkollha ġuriżdizzjoni esklużiva. Il-partijiet jistgħu jaqblu espressament li jipprekludu l-ġuriżdizzjoni esklużiva.

F'materji ta' divorzju (divorzju, separazzjoni legali, xoljiment ta' sħubija rreġistrata, xoljiment taż-żwieġ wara separazzjoni legali), tapplika r-regola speċjali prevista fl-Artikolu 270(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Skont dan l-artikolu, il-qorti mingħajr ġuriżdizzjoni lokali tirrinvija l-kawża b'mod ġenerali lill-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni lokali. Skont l-Artikolu 270(2) tal-Proċedura tal-Kodiċi Ċivili, dan iseħħ f'kawżi ta' divorzju biss jekk il-konvenut (il-konjuġi li jitressqu l-proċeduri kontrih) jikkontesta l-ġuriżdizzjoni tal-qorti. Hija possibbli l-għażla taċita tal-qorti jekk il-partijiet interessati msejħa jidhru kollha u ħadd minnhom ma jinvoka n-nuqqas ta' ġuriżdizzjoni, jew jekk il-konjuġi l-ieħor ma jidhirx.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Ma hemmx qrati speċjalizzati skont il-liġi proċedurali Netherlandiża.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 21/08/2019

Ġurisdizzjoni - Polonja

Please note that the original language version of this page pl has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.
Please note that the following languages: en have already been translated.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Fil-Polonja, il-kawżi ċivili jiġu ttrattati mill-qrati ordinarji (*sądy powszechne*) u mill-Qorti Suprema (*Sąd Najwyższy*) (ara: Is-sistemi ġudizzjarji fl-Istati Membri - Il-Polonja), sakemm ma jaqgħux taħt il-kompetenza ta’ qrati speċjalizzati.

Id-dispożizzjonijiet fir-rigward tal-ġuriżdizzjoni tal-qrati huma stabbiliti fil-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (KPĊ, *Kodeks Postępowania Cywilnego*), fl-Artikoli 16-18 u fl-Artikoli 27-46.

Fil-qrati distrettwali (*sądy rejonowe*), il-kawżi tad-dritt ċivili jiġu eżaminati mid-diviżjonijiet li ġejjin:

Ċivili;

tal-Familja u tal-Minorenni (qrati tal-familja, *sądy rodzinne*) – għal kawżi dwar il-familja u t-tutela; kawżi li jirrigwardaw korruzzjoni morali ta’ minorenni u atti punibbli mwettqa minnhom; kawżi li jirrigwardaw il-kura ta’ persuni dipendenti mill-alkoħol, drogi jew sustanzi psikotropiċi; kif ukoll kawżi li, skont leġiżlazzjoni oħra, jaqgħu fil-kompetenza ta’ qorti tat-tutela;

tax-Xogħol u s-Sigurtà Soċjali (tribunali industrijali, *sądy pracy*) – għal kawżi dwar il-liġi tax-xogħol u s-sigurtà soċjali;

Kummerċjali (qrati kummerċjali, *sądy gospodarcze*) għal kawżi tad-dritt kummerċjali u tad-dritt ċivili bejn entitajiet tan-negozju, fir-rigward tal-attivitajiet kummerċjali tagħhom; kawżi li jirrigwardaw relazzjonijiet bejn kumpaniji jew sħubijiet; kawżi kontra membri tal-bordijiet maniġerjali ta' kumpaniji, fir-rigward ta' talbiet li jirriżultaw minn dikjarazzjonijiet foloz ippreżentati minn membri tal-bordijiet maniġerjali lir-Reġistru tal-Qorti Nazzjonali; kawżi kontra entitajiet tan-negozju għall-ħruġ ta' mandat biex titwaqqaf il-ħsara ambjentali; u kawżi ta' falliment;

Reġistru tal-Artijiet – biex iżomm ir-reġistri tal-artijiet u jittratta materji ċivili oħra relatati mal-proċeduri tar-reġistru tal-artijiet;

Il-qrati reġjonali (*sądy okręgowe*) fil-Polonja għandhom diviżjonijiet korrispondenti, ħlief għad-diviżjonijiet tar-reġistru tal-artijiet u d-diviżjonijiet tal-familja u tal-minorenni. Il-qrati reġjonali fil-Polonja għandhom diviżjonijiet ċivili tal-familja kompetenti sabiex jisimgħu, b'mod partikolari, kawżi għad-divorzju, separazzjoni legali u terminazzjoni tas-separazzjoni legali, għall-annullament taż-żwieġ, għall-istabbiliment tal-eżistenza jew in-nuqqas ta' eżistenza taż-żwieġ, jew biex jiddikjaraw l-eżegwibilità tas-sentenzi ta' qrati barranin f'kawżi tal-familja.

Barra minn hekk, il-Qorti Reġjonali f'Varsavja għandha l-unitajiet addizzjonali li ġejjin li joperaw bħala diviżjonijiet:

il-**Qorti tal-Kompetizzjoni u l-Protezzjoni tal-Konsumatur** (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), li l-firxa tal-operat tagħha tinkludi s-smigħ ta' kawżi li jirrigwardaw il-prevenzjoni ta' prattiċi monopolistiċi u kawżi regolatorji dwar l-enerġija;

il-**Qorti għat-Trademarks u d-Disinji Industrijali tal-Komunità** (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*), li tisma' kawżi li jirrigwardaw ksur, theddid ta' ksur jew in-nuqqas ta' ksur ta' disinji industrijali u trademarks, l-invalidazzjoni ta' disinn Komunitarju, l-iskadenza jew l-invalidazzjoni ta' trademark, u l-effetti tal-ksur ta' trademark.

Barra minn hekk, fl-1 ta' Jannar 2010, il-Qorti Distrettwali f'Lublin inħatret bħala l-qorti kompetenti biex tisma' kawżi li jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni ta' qrati distrettwali oħra fi proċedura elettronika b'mandat ta' pagament.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Bħala regola ġenerali, il-qrati distrettwali għandhom il-ġuriżdizzjoni f'kawżi ċivili fil-prim'istanza. Il-**qrati distrettwali** għandhom ġuriżdizzjoni fil-kawżi kollha ħlief għall-kawżi riżervati mil-liġi (l-Artikoli 16 u 507 tal-KPĊ) għall-qrati reġjonali.

Il-**qrati reġjonali** għandhom ġuriżdizzjoni fil-prim'istanza fuq il-kawżi elenkati fl-Artikolu 17 tal-KPĊ, jiġifieri:

1) għal drittijiet mhux ta' proprjetà u talbiet ta' proprjetà mitluba flimkien ma' dawk id-drittijiet, ħlief għall-kawżi sabiex tiġi stabbilita jew ikkontestata l-filjazzjoni ta' tifel/tifla, kawżi għall-annullament ta' rikonoxximent tal-paternità u għax-xoljiment tal-adozzjoni;

2) għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati, kif ukoll kawżi li jirrigwardaw invenzjonijiet, mudelli ta' utilitajiet, disinji industrijali, trademarks, indikazzjonijiet ġeografiċi u topografiji ta' ċirkwiti integrati, u kawżi għall-protezzjoni ta' drittijiet ta' proprjetà intanġibbli oħra;

3) għal talbiet skont il-Liġi tal-Istampa;

4) għal drittijiet ta' proprjetà fejn il-valur tas-suġġett tat-tilwima jaqbeż il-ħamsa u sebgħin elf zloty, ħlief għall-kawżi ta' manteniment, kawżi għall-ksur tal-pussess, kawżi biex tiġi stabbilita s-separazzjoni tal-proprjetà tal-konjuġi, biex jiġi allinjat il-kontenut ta' reġistru tal-artijiet mal-istatus legali attwali, u kawżi eżaminati fi proċedura elettronika b'mandat ta' pagament;

5) għall-ħruġ ta' sentenza minflok riżoluzzjoni biex tiġi maqsuma kooperattiva;

6) għat-tħassir, l-annullament jew l-istabbiliment tan-nuqqas ta' eżistenza tar-riżoluzzjonijiet tal-korpi ta' governanza ta' entitajiet ġuridiċi jew unitajiet organizzattivi li ma jkunux persuni ġuridiċi iżda li jkunu ngħataw personalità ġuridika bil-liġi;

7) għall-prevenzjoni u l-ġlieda kontra l-kompetizzjoni inġusta;

8) għall-kumpens minħabba l-ħsara kkawżata bil-ħruġ ta' sentenza finali illegali.

Barra minn hekk, il-ġuriżdizzjoni tal-**qrati reġjonali** tkopri pereżempju:

1) kawżi dwar inkapaċità;

2) kawżi għas-soluzzjoni ta' tilwim fir-rigward tal-operat ta' intrapriżi tal-istat: bejn il-bord tal-intrapriża u d-direttur tal-intrapriża, il-korpi ta' governanza tal-intrapriża u l-korpi fundaturi tagħha, u bejn il-korpi ta' governanza tagħha u l-korp li jeżerċita superviżjoni fuq l-intrapriża;

3) ir-rikonoxximent tas-sentenzi ta' qrati barranin u d-dikjarazzjoni tagħhom bħala eżekutorji (l-Artikolu 1148^{1} u l-Artikolu 1151^{1} tal-KPĊ).

F'kawżi għad-drittijiet ta' proprjetà, ir-rikorrent huwa obbligat jispeċifika l-valur tas-suġġett tat-tilwima fid-dikjarazzjoni tat-talba, sakemm is-suġġett tat-tilwima ma jkunx ammont ta' flus speċifikat.

F'kawżi li jirrigwardaw talbiet monetarji, anki jekk titqajjem bħala alternattiva għal talba oħra, l-ammont ta' flus speċifikat jikkostitwixxi l-valur tas-suġġett tat-tilwima.

F'kawżi ta' proprjetà oħra, ir-rikorrent huwa obbligat jispeċifika l-valur tas-suġġett tat-tilwima billi jindika l-ammont ta' flus fid-dikjarazzjoni tat-talba, f'konformità mal-Artikoli 20-24 tal-KPĊ.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Ara l-paragrafu 2.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili Pollakk jiddistingwi bejn erba' tipi ta' ġuriżdizzjoni tal-qorti: ġenerali (l-Artikoli 27-30), alternattiva (l-Artikoli 31-37), esklużiva (l-Artikoli 38-42) u speċjali (l-Artikoli 43-46).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali ġiet deskritta fid-dettall fil-paragrafi 2.2.1 sa 2.2.3

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali

Ir-rikorsi jridu jitressqu quddiem il-qorti tal-prim'istanza li jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali fuq id-domiċilju tal-konvenut (l-Artikolu 27 tal-KPĊ).

Skont l-Artikolu 25 tal-Kodiċi Ċivili, id-domiċilju ta' persuna fiżika huwa r-raħal/belt fejn toqgħod din il-persuna bl-intenzjoni li toqgħod hemm fuq bażi permanenti. Jekk il-konvenut ma jkunx residenti fil-Polonja, il-ġuriżdizzjoni ġenerali tiġi determinata skont il-post tas-soġġorn tiegħu, jew meta dak il-post ma jkunx magħruf jew ikun barra mill-Polonja, ir-rikorsi jridu jiġu ppreżentati skont l-aħħar domiċilju tal-konvenut fil-Polonja.

Ir-rikorsi kontra t-Teżor tal-Istat iridu jiġu ppreżentati fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq l-uffiċċju rreġistrat tal-unità organizzattiva li t-tilwima tkun tikkonċerna lilha. Meta t-Teżor tal-Istat ikun rappreżentat mill-Avukat Ġenerali tar-Repubblika tal-Polonja (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), ir-rikorsi jridu jiġu ppreżentati fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq l-uffiċċju rreġistrat tal-fergħa tal-avukat ġenerali responsabbli għall-unità organizzattiva li t-talba tkun tikkonċerna lilha.

Ir-rikorsi kontra persuni ġuridiċi oħra u entitajiet oħra li ma jkunux persuni fiżiċi għandhom jiġu ppreżentati fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq l-uffiċċju rreġistrat tagħhom (l-Artikolu 30 tal-KPĊ).

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Ara l-paragrafu 2.2.2.1.

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Il-**ġuriżdizzjoni territorjali alternattiva** tippermetti lir-rikorrent li jagħżel il-qorti f'ċertu kawżi. Ir-rikorrent imbagħad ikun jista' jippreżenta rikors quddiem il-qorti tal-ġuriżdizzjoni ġenerali jew quddiem qorti oħra speċifikata fl-Artikoli 32-371 tal-KPĊ.

Il-ġuriżdizzjoni territorjali alternattiva hija prevista fil-kawżi li ġejjin:

- għat-talbiet għal manteniment u biex tiġi stabbilita l-filjazzjoni ta' wild u talbiet relatati – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq id-domiċilju tal-parti intitolata;
- għal talba ta' proprjetà kontra entità kummerċjali – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-kwartieri ġenerali jew fergħa ta' dik l-entità, jekk it-talba tkun marbuta mal-attivitajiet tal-kwartieri ġenerali jew il-fergħa. Dan, madankollu, ma japplikax għal kawżi li fihom, skont il-liġi, l-Avukat Ġenerali tat-Teżor tal-Istat jirrappreżenta lit-Teżor tal-Istat;
- sabiex tiġi stabbilita l-eżistenza ta' ftehim, għat-twettiq, it-terminazzjoni jew l-invalidazzjoni ta' ftehim, kif ukoll għad-danni minħabba n-nuqqas ta' twettiq jew tat-twettiq sewwa ta' ftehim – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tat-twettiq tal-ftehim f'tilwima; jekk ikun hemm xi dubju, il-post tat-twettiq tal-ftehim għandu jiġi kkonfermat b'dokument;

- għal talba għad-danni – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti li fil-ġuriżdizzjoni territorjali tagħha jkun seħħ l-avveniment li kkawża d-dannu;
- għall-pagament ta' ammont dovut għat-trattament ta' kawża – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post fejn ir-rappreżentant legali jkun ittratta l-kawża;
- għal talba taħt lokazzjoni ta' proprjetà immobbli (*najem* jew *dzierżawa*) – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post fejn tkun tinstab il-proprjetà immobbli;
- kontra parti obbligata b'ċedola jew ċekk – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tal-pagament. Diversi partijiet obbligati b'ċedola jew ċekk jistgħu jiġu mfittxa flimkien quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tal-pagament jew quddiem il-qorti tal-ġuriżdizzjoni ġenerali għall-aċċettant jew l-emittent taċ-ċedola jew ċekk;
- fir-rigward tal-liġi tax-xogħol – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti li fil-ġuriżdizzjoni territorjali tagħha jkun qiegħed jitwettaq, twettaq jew kellu jitwettaq ix-xogħol, jew quddiem il-qorti li l-istabbiliment tal-impjieg ikun jinsab fil-ġuriżdizzjoni territorjali tagħha (l-Artikolu 461§1 tal-KPĊ).

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Il-**ġuriżdizzjoni esklużiva** ta' qorti tfisser li l-kawża tista' tinstema' biss mill-qorti speċifikata fil-Kodiċi. Il-ġuriżdizzjoni esklużiva hija prevista fil-kawżi li ġejjin:

- fir-rigward tas-sjieda jew drittijiet oħra *in rem* fuq proprjetà immobbli, kif ukoll fir-rigward tal-pussess ta' proprjetà immobbli – ir-rikorsi jistgħu jitressqu biss quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tal-proprjetà immobbli; jekk is-suġġett tat-tilwima jkun is-servitù tal-art, il-ġuriżdizzjoni tiġi determinata skont il-post tal-proprjetà gravata;
- fir-rigward tas-suċċessjoni, sehem riżervat, kif ukoll legati, mandati jew dispożizzjonijiet testamentarji oħra – ir-rikorsi għandhom jiġu ppreżentati biss quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq l-aħħar post tar-residenza abitwali tat-testatur, u jekk id-domiċilju tat-testatur fil-Polonja ma jkunx jista' jiġi stabbilit, quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-post tal-wirt jew parti minnu;
- fir-rigward tal-appartenenza f'kooperattiva, sħubija, kumpanija jew assoċjazzjoni – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati biss fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq l-uffiċċju rreġistrat;
- fir-rigward ta' relazzjoni taż-żwieġ – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati biss quddiem il-qorti li l-konjuġi kienu residenti l-aħħar fil-ġuriżdizzjoni territorjali tagħha anki jekk wieħed minnhom ikun għadu domiċiljat jew residenti abitwali fi ħdan dik il-ġuriżdizzjoni. Fin-nuqqas ta' bażi bħal din, il-qorti bil-ġuriżdizzjoni esklużiva tkun il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq id-domiċilju tal-konvenut, u fin-nuqqas ukoll ta' dik il-bażi - il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq id-domiċilju tar-rikorrent;
- fir-rigward ta' relazzjoni bejn il-ġenituri u l-ulied u bejn l-adottant u l-adottat – ir-rikorsi jistgħu jiġu ppreżentati biss quddiem il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq id-domiċilju tar-rikorrent, bil-kundizzjoni li ma jkunx hemm raġunijiet biex jiġi ppreżentat rikors skont id-dispożizzjonijiet tal-ġuriżdizzjoni ġenerali.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Ġuriżdizzjoni speċjali tfisser li l-ġuriżdizzjoni tal-qorti tista' tiġi definita b'mod differenti f'kawżi speċifikati f'leġiżlazzjoni speċjali:

Id-dritt tal-għażla tal-qorti ngħata lir-rikorrent.

Jekk tkun ġustifikata l-ġuriżdizzjoni ta' diversi qrati jew jekk ir-rikors jiġi ppreżentat kontra diversi partijiet li għalihom ikunu kompetenti diversi qrati skont il-leġiżlazzjoni dwar il-ġuriżdizzjoni ġenerali. L-istess japplika jekk il-proprjetà immobbli li l-pożizzjoni tagħha tkun il-bażi sabiex tiġi determinata l-ġuriżdizzjoni tal-qorti tkun f'żoni ta' ġuriżdizzjoni ta' diversi qrati.

Id-dritt tal-għażla tal-qorti ngħata liż-żewġ partijiet fuq il-bażi ta' ftehim jew talba konġunta.

Il-partijiet jistgħu jaqblu bil-miktub li jissottomettu tilwima diġà eżistenti, jew kwalunkwe tilwima li tista' tinqala' fil-ġejjieni minn relazzjoni legali speċifikata, lil qorti tal-prim'istanza li ma jkollhiex ġuriżdizzjoni territorjali skont il-liġi. Dik il-qorti mbagħad ikollha l-ġuriżdizzjoni esklużiva, sakemm il-partijiet ma jkunux qablu mod ieħor jew sakemm ir-rikorrent ma jkunx ippreżenta dikjarazzjoni tat-talba fi proċedura elettronika b'mandat ta' pagament. Il-partijiet jistgħu jillimitaw ukoll, permezz ta' ftehim bil-miktub, id-dritt tar-rikorrent li jagħżel minn fost diversi qrati kompetenti għal tali tilwim.

Il-partijiet ma jistgħux, madankollu, jibdlu l-ġuriżdizzjoni esklużiva.

Il-ftehimiet dwar il-ġuriżdizzjoni tal-qorti jridu jkunu f'forma bil-miktub. Huma jistgħu jiffurmaw parti minn ftehim tal-liġi sostantiva (klawsola dwar il-ġuriżdizzjoni) jew jikkostitwixxu ftehim separat.

F’kawżi dwar il-liġi tax-xogħol u s-sigurtà soċjali, il-qorti kompetenti tista’, fuq talba konġunta tal-partijiet, tirrinvija l-kawża għas-smigħ lil qorti oħra, ekwivalenti li tittratta materji tal-liġi tax-xogħol u s-sigurtà soċjali, fejn dan ikun ġustifikat għal raġunijiet ta’ espedjenza.

Il-qorti kompetenti tiġi nnominata mill-qorti superjuri jew mill-Qorti Suprema.

Jekk il-qorti kompetenti ma tkunx tista’ tisma’ l-kawża jew twettaq azzjoni oħra minħabba ostaklu, il-qorti superjuri taħtar qorti oħra. Ir-raġuni għal tali ħatra tista’ tkun biss ostaklu li jimpedixxi l-kawża milli tinstema’, eż. l-esklużjoni ta’ mħallef jew forza maġġuri.

Il-Qorti Suprema hija obbligata taħtar il-qorti li r-rikors għandu jiġi ppreżentat quddiemha jekk il-ġuriżdizzjoni territorjali ma tkunx tista’ tiġi determinata skont il-Kodiċi minħabba ċ-ċirkustanzi tal-kawża (l-Artikolu 45 tal-KPĊ).

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-qrati speċjalizzati huma l-qrati amministrattivi (*sądy administracyjne*) u l-qrati militari (*sądy wojskowe*).

L-operat tal-qrati militari huwa regolat bl-Att dwar l-Organizzazzjoni tal-Qrati Militari tal-21 ta’ Awwissu 1997. Ġeneralment, dawn il-qrati jeżaminaw kawżi kriminali fil-Forzi Armati Pollakki. Kawżi oħra jistgħu jiġu rinvijati lill-ġuriżdizzjoni tagħhom esklussivament permezz ta’ Att.

L-operat tal-qrati amministrattivi huwa regolat mill-Att dwar l-Organizzazzjoni tal-Qrati Amministrattivi tal-25 ta’ Lulju 2002. Il-qrati amministrattivi jamministraw il-ġustizzja billi jimmonitorjaw l-attivitajiet tal-awtoritajiet tal-amministrazzjoni pubblika, kif ukoll billi jsolvu tilwim dwar il-kompetenza u tilwim dwar il-ġuriżdizzjoni bejn l-awtoritajiet tal-gvern lokali u l-awtoritajiet tal-amministrazzjoni tal-gvern. Ma jistax jiġi eskluż li f’każijiet eċċezzjonali, qorti amministrattiva, bħala parti mid-dmirijiet tagħha fir-rigward tal-attivitajiet tal-awtoritajiet tal-amministrazzjoni pubblika, tista’ tiddeċiedi f’kawża ċivili.

Ħoloq relatati

Ministeru tal-Ġustizzja

https://www.ms.gov.pl/en/about-the-ministry-of-justice/

Lista tal-qrati ordinarji fil-Polonja (dettalji tal-indirizz)

http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 12/06/2018

Ġurisdizzjoni - Rumanija

Please note that the original language version of this page ro has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.
Please note that the following languages: en have already been translated.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

- 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
- 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
- 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Fir-Rumanija, minbarra l-qrati ordinarji, hemm sezzjonijiet jew bordijiet speċjalizzati għas-soluzzjoni ta' tilwim fir-rigward ta' ċerti materji.

Skont id-dispożizzjonijiet tal-Liġi Nru 304/2004 dwar l-organizzazzjoni tal-ġustizzja, il-Qorti Superjuri tal-Kassazzjoni u l-Ġustizzja (*Î nalta Curte de Casaţie şi Justiţie*) għandha 4 sezzjonijiet – is-Sezzjoni Ċivili I, is-Sezzjoni Ċivili II, is-Sezzjoni Kriminali, is-Sezzjoni Amministrattiva u s-Sezzjoni għat-Tilwim dwar it-Taxxa – il-Bord ta' Disa' Mħallfin u s-Sezzjonijiet Konġunti, kull wieħed minnhom għandu l-ġuriżdizzjoni proprja tiegħu. Il-qrati tal-appell, it-tribunali jew, kif ikun xieraq, il-qrati distrettwali għandhom sezzjonijiet jew bordijiet speċjalizzati għal kawżi ċivili, kawżi kriminali, kawżi li jinvolvu t-tfal u kwistjonijiet tal-familja, kawżi li jinvolvu tilwim amministrattiv u dwar it-taxxa, kawżi relatati ma' tilwim industrijali u s-sigurtà soċjali, il-kumpaniji, ir-Reġistru tal-Kummerċ, l-insolvenza, il-kompetizzjoni inġusta, kawżi marittimi u tax-xmajjar. Jistgħu jiġu stabbiliti tribunali speċjalizzati sabiex jiddeċiedu dwar il-kwistjonijiet ta' hawn fuq, kif ikun xieraq.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jistabbilixxi l-proċedura normali għall-kawżi ċivili. Id-dispożizzjonijiet tiegħu japplikaw ukoll għal kwistjonijiet oħra, sakemm il-liġijiet li jirregolawhom ma jipprovdux mod ieħor.

L-Artikoli 94 sa 97 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jirregolaw il-ġuriżdizzjoni relatata mas-suġġett għall-qrati ċivili.

Bħala *qrati tal-prim'istanza*, il-qrati distrettwali jisimgħu l-kawżi li ġejjin li jinvolvu rikorsi li (ma jistgħux) jitkejlu f'termini ta' flus:

- rikorsi li, skont il-Kodiċi *Ċivili, jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti tal-kustodja u l-familja;*
- rikorsi relatati mar-reġistrazzjoni fir-rekords tal-istat ċivili;
- rikorsi relatati mal-amministrazzjoni ta' bini b'ħafna sulari/appartamenti/spazji bi sjieda esklużiva minn persuna differenti u r-relazzjonijiet legali stabbiliti mill-assoċjazzjonijiet tas-sidien tad-djar ma' persuni fiżiċi jew ġuridiċi oħra;
- rikorsi għall-evizzjoni;
- rikorsi relatati ma' ħitan u fosos kondiviżi, id-distanza bejn il-bini u l-pjantaġġuni, il-jeddijiet ta' mogħdija, il-gravami, limitazzonijiet oħra li jaffettwaw id-drittijiet tas-sjieda;
- rikorsi relatati ma' bidliet fil-konfini u mal-immarkar tal-konfini;
- rikorsi għall-protezzjoni tal-pussessi;
- rikorsi relatati ma' obbligi pożittivi jew negattivi li ma jistgħux jitkejlu f'termini monetarji;
- rikorsi relatati ma' qsim ġudizzjarju, irrispettivament mill-valur involut;
- rikorsi oħra li jistgħu jitkejlu f'termini monetarji, sa u inkluż RON 200 000, irrispettivament mill-kapaċità tal-partijiet;

Il-qrati distrettwali jisimgħu l-appelli kontra d-deċiżjonijiet tal-awtoritajiet pubbliċi b'ġuriżdizzjoni u korpi oħra b'ġuriżdizzjoni. Il-qrati distrettwali jisimgħu wkoll kwalunkwe rikors ieħor li bil-liġi jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tagħhom.

It-tribunali jisimgħu:

- *bħala qrati tal-prim'istanza,* ir-rikorsi l-oħra kollha li bil-liġi ma jaqgħux taħt il-ġuriżdizzjoni ta' qrati oħra;
- bħala qrati tal-appell, l-appelli kontra sentenzi mogħtija minn imħallfin fil-prim'istanza;
- bħala qrati ta' rieżami, il-każijiet speċifikament previsti mil-liġi;
- kwalunkwe rikors ieħor li bil-liġi jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tagħhom.

Il-qrati tal-appell jisimgħu:

- bħala qrati tal-prim'istanza, rikorsi relatati ma' tilwim amministrattiv u dwar taxxa;
- bħala qrati tal-appell, l-appelli kontra sentenzi mogħtija minn tribunali fil-prim'istanza;
- bħala qrati ta' rieżami, il-każijiet speċifikament previsti mil-liġi;
- kwalunkwe rikors ieħor li bil-liġi jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tagħhom.

Il-Qorti Superjuri tal-Kassazzjoni u l-Ġustizzja tisma':

- appelli kontra sentenzi tal-qrati tal-appell u sentenzi oħra, fil-każijiet previsti mil-liġi;
- rieżamijiet fl-interess tal-liġi;
- rikorsi fir-rigward ta' deċiżjoni minn qabel biex jiġu ċċarati ċerti kwistjonijiet legali;
- kwalunkwe rikors ieħor li bil-liġi jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tagħha.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Is-sistema ġudizzjarja ċivili Rumena tiddistingwi bejn qrati inferjuri u qrati superjuri, bil-ġuriżdizzjoni relatata mas-suġġett tiġi stabbilita bejn il-qrati differenti skont kriterji funzjonali (it-tip ta' dmir) u proċedurali (il-valur, is-suġġett jew in-natura tat-tilwima).

Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili ġab bidliet f'termini ta' ġuriżdizzjoni u t-tribunali saru qrati b'ġuriżdizzjoni sħiħa sabiex jisimgħu s-sustanza tal-każijiet fil-prim'istanza. Il-ġuriżdizzjoni tal-qrati distrettwali tinkludi s-smigħ ta' talbiet żgħar u/jew anqas kumplessi, li huma frekwenti ħafna fil-prattika.

Il-qrati tal-appell għandhom ġuriżdizzjoni sabiex jisimgħu prinċipalment appelli, filwaqt li l-Qorti Superjuri tal-Kassazzjoni u l-Ġustizzja hija l-qorti ta' ġudikatura ordinarja li tassigura l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni uniformi tal-liġi fil-livell nazzjonali.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ir-regoli dwar il-ġuriżdizzjoni territorjali tas-sistema ġudizzjarja ċivili Rumena huma stabbiliti fl-Artikolu 107 u s-segwenti tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili.

Skont ir-regola ġenerali, ir-rikors jiġi ppreżentat fil-qorti fejn il-konvenut ikollu d-domiċilju tiegħu jew l-uffiċċju tiegħu.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Hemm regoli speċifiċi dwar il-ġuriżdizzjoni territorjali, bħal:

- jekk id-domiċilju/l-uffiċċju tal-konvenut ma jkunux magħrufa, ir-rikors għandu jiġi ppreżentat fil-qorti fejn il-konvenut ikollu r-residenza/l-uffiċċju ta' rappreżentanza tiegħu, u, jekk dawn ma jkunux magħrufa, fil-qorti fejn ir-rikorrent ikollu d-domiċilju/l-uffiċċju/ir-residenza/l-uffiċċju ta' rappreżentanza tiegħu;
- ir-rikors kontra persuna ġuridika rregolata mid-dritt privat jista' jiġi ppreżentat ukoll fil-qorti fil-post fejn ikun jinsab wieħed mis-sussidjarji tagħha mingħajr personalità ġuridika;
- ir-rikors kontra assoċjazzjoni, kumpanija jew entità oħra mingħajr personalità ġuridika jista' jiġi ppreżentat fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq il-persuna li, kif maqbul mill-membri tagħha, tkun ġiet fdata bil-ġestjoni jew l-amministrazzjoni tagħha; fin-nuqqas ta' persuna bħal din, ir-rikors jista' jiġi ppreżentat fil-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni fuq kwalunkwe wieħed mill-membri tal-entità inkwistjoni;
- ir-rikorsi kontra l-Istat, awtoritajiet u istituzzjonijiet ċentrali jew lokali u persuni ġuridiċi oħra rregolati mid-dritt pubbliku jistgħu jiġu ppreżentati fil-qorti fil-post fejn ir-rikorrent ikollu d-domiċilju/l-uffiċċju tiegħu jew fil-qorti fil-post fejn il-konvenut ikollu l-uffiċċju tiegħu.

***2.2.2.1** Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili Rumen jipprovdi regoli ta' ġuriżdizzjoni alternattiva (l-Artikoli minn 113 sa 115). Għalhekk, il-qrati li ġejjin ukoll għandhom ġuriżdizzjoni territorjali:

- il-qorti fil-post fejn ir-rikorrent ikollu d-domiċilju (rikorsi għall-istabbiliment tal-filjazzjoni);
- il-qorti fil-post fejn ir-rikorrent-kreditur ikollhom id-domiċilju (l-obbligu ta' manteniment);
- il-qorti fil-post fejn jitwettaq l-obbligu kuntrattwali, kif previst mill-ftehim;
- il-qorti fil-post fejn tkun tinsab il-proprjetà (lokazzjonijiet, reġistrazzjoni, ġustifikazzjoni/korrezzjoni tal-art);
- il-qorti fil-post fejn iseħħu t-tluq/wasla (ftehimiet tat-trasport);
- il-qorti fil-post fejn isir il-pagament (kambjali, ċekk, nota promettenti jew titoli oħra);
- il-qorti fil-post fejn il-konsumatur ikollu d-domiċilju tiegħu (kumpens għad-danni lill-konsumaturi għal ftehimiet konklużi ma' professjonisti);
- il-qorti fil-post fejn ikun twettaq id-delitt jew fejn ikun seħħ id-dannu, għal rikorsi li jirrigwardaw obbligi li jirriżultaw minn tali atti.

Meta, barra mid-domiċilju tiegħu, il-konvenut iwettaq regolarment attivitajiet professjonali/ attivitajiet agrikoli, kummerċjali, industrijali jew attivitajiet simili, ir-rikors jista' jiġi ppreżentat ukoll fil-qorti fil-post fejn jitwettqu l-attivitajiet fir-rigward tal-obbligi pekunarji li jirriżultaw jew li jkunu jridu jitwettqu f'dak il-post.

Fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati mal-assigurazzjoni, ir-rikors għad-danni jista' jiġi ppreżentat ukoll fil-qorti fil-post fejn l-assigurat ikollu d-domiċilju jew l-uffiċċju tiegħu, fejn ikunu jinsabu l-assi assigurati jew fejn ikun seħħ ir-riskju assigurat.

L-għażla tal-ġuriżdizzjoni taħt ftehim titqies nulla u bla effett jekk titwettaq qabel ma jinħoloq id-dritt għall-kumpens, filwaqt li, fir-rigward ta' kwistjonijiet li jirrigwardaw l-assigurazzjoni obbligatorja għar-responsabbiltà ċivili, il-parti terza danneġġjata tista' tibda proċeduri diretti wkoll quddiem il-qorti fil-post fejn ikollha d-domiċilju/l-uffiċċju tagħha.

Il-qorti fil-post fejn il-persuna protetta jkollha d-domiċilju/ir-residenza tagħha tiddeċiedi dwar il-ġuriżdizzjoni territorjali fir-rigward ta' rikorsi għall-protezzjoni ta' persuni fiżiċi, li għalihom, skont il-Kodiċi Ċivili, ikollha l-ġuriżdizzjoni l-qorti tal-kustodja u l-familja. Fil-każ ta' rikorsi għall-awtorizzazzjoni, mill-qorti tal-kustodja u l-familja, tal-konklużjoni ta' atti legali (fir-rigward ta' proprjetà), ikollha l-ġuriżdizzjoni l-qorti fil-post fejn tkun tinsab il-proprjetà. F'dan il-każ, il-qorti tal-kustodja u l-familja li tkun tat is-sentenza tibgħat kopja tas-sentenza lill-qorti tal-kustodja u l-familja fil-post fejn il-persuna protetta jkollha d-domiċilju/ir-residenza tagħha.

Ir-rikors għal divorzju jaqa' taħt il-ġuriżdizzjoni tal-qorti distrettwali fil-post fejn tkun tinsab l-aħħar dar konġunta tal-konjuġi. Jekk il-konjuġi ma jkollhomx dar konġunta jew jekk l-ebda wieħed minnhom ma jkun għadu jgħix fil-post li l-qorti distrettwali jkollha l-ġuriżdizzjoni tiegħu u fejn tkun tinsab id-dar konġunta, il-qorti distrettwali li jkollha ġuriżdizzjoni tkun dik tal-post fejn tkun tinsab id-dar tal-konvenut. Jekk il-konvenut ma jkunx jgħix fir-Rumanija u l-qrati Rumeni jkollhom ġuriżdizzjoni internazzjonali, ikollha ġuriżdizzjoni l-qorti fil-post fejn tkun tinsab id-dar tar-rikorrent. Jekk la r-rikorrent u lanqas il-konvenut ma jkunu jgħixu fir-Rumanija, il-partijiet jistgħu jaqblu li jippreżentaw ir-rikors għad-divorzju fi kwalunkwe qorti distrettwali fir-Rumanija. Fin-nuqqas ta' ftehim bħal dan, ir-rikors għad-divorzju għandu jiġi ppreżentat fil-Qorti Distrettwali ta' Bukarest tal-Ħames Distrett (l-Artikolu 914 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Ir-rikorsi għas-soluzzjoni ta' tilwim industrijali individwali għandhom jiġu ppreżentati fit-tribunal fil-post fejn ikun jinsab id-domiċilju/il-post tax-xogħol tar-rikorrent (l-Artikolu 269 tal-Liġi Nru 53/2003 – Kodiċi Industrijali).

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Ir-regoli li jistabbilixxu l-ġuriżdizzjoni territorjali esklużiva huma previsti mill-Artikolu 117 sa 121 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Għalhekk:

- rikorsi li jirrigwardaw drittijiet ta' proprjetà immobbli għandhom jiġu ppreżentati biss fil-qorti fil-post fejn tkun tinstab il-proprjetà. Jekk il-proprjetà tkun tinsab fiż-żoni ta' ġuriżdizzjoni ta' diversi qrati, ir-rikors għandu jiġi ppreżentat fil-qorti fil-post fejn il-konvenut ikollu d-domiċilju/ir-residenza tiegħu, jekk dawn ikunu jinsabu f'xi waħda minn dawn iż-żoni ta' ġuriżdizzjoni, jew, jekk ma jkunux, fi kwalunkwe waħda mill-qrati fil-postijiet fejn tkun tinsab il-proprjetà. Id-dispożizzjonijiet japplikaw ukoll għar-rikorsi għall-protezzjoni tal-pussessi, ir-rikorsi għall-immarkar tal-konfini, ir-rikorsi li jirrigwardaw ir-restrizzjonijiet tad-dritt ta' proprjetà immobbli u r-rikorsi għall-qsim ġudizzjarju ta' proprjetà, fejn il-koproprjetà indiviża ma tirriżultax minn suċċessjoni;
- f'materji ta' wirt, sad-diviżjoni tal-koproprjetà indiviża, il-qorti fil-post fejn kien jinsab l-aħħar domiċilju tal-mejjet ikollha ġuriżdizzjoni esklużiva fuq rikorsi li jirrigwardaw:

    - il-validità jew l-eżekuzzjoni ta’ dispożizzjonijiet testamentarji;
    - il-wirt, l-imposti tiegħu u l-imposti relatati mat-talbiet possibbli tal-werrieta kontra xulxin;
    - ir-rikorsi ta’ legatarji/kredituri tal-mejjet kontra xi wieħed mill-werrieta/l-eżekutur testamentarju;
- fir-rigward ta’ rikorsi relatati ma’ kumpaniji, sat-tlestija tal-proċeduri ta’ likwidazzjoni/dereġistrazzjoni, il-qorti tal-post fejn il-kumpanija jkollha l-uffiċċju prinċipali tagħha għandha ġuriżdizzjoni esklużiva;
- it-tribunal tal-post fejn id-debitur ikollu l-uffiċċju tiegħu għandu ġuriżdizzjoni esklużiva fuq ir-rikorsi relatati ma’ insolvenza/arranġamenti mal-kredituri;
- ir-rikorsi ppreżentati minn professjonist kontra konsumatur jistgħu jiġu ppreżentati biss fil-qorti tal-post fejn il-konsumatur ikollu d-domiċilju tiegħu.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Il-partijiet jistgħu jaqblu bil-miktub jew, fir-rigward ta’ tilwim li jkun għaddej, permezz ta’ dikjarazzjoni verbali quddiem il-qorti, li l-kawżi relatati ma’ assi u drittijiet oħra li jista’ jkollhom, għandhom jinstemgħu minn qrati oħra għajr dawk li jkollhom il-ġuriżdizzjoni territorjali, sakemm ma jkollhomx ġuriżdizzjoni esklużiva. F’tilwim li jirrigwarda l-protezzjoni tad-drittijiet tal-konsumaturi u każijiet oħra previsti mil-liġi, il-partijiet jistgħu jaqblu dwar l-għażla tal-ġuriżdizzjoni biss wara li jinħoloq id-dritt għall-kumpens, kwalunkwe ftehim kuntrarju huwa null u bla effett (l-Artikolu 126 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Jistgħu jiġu ppreżentati rikorsi anċillari, addizzjonali u inċidentali fil-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fuq ir-rikors prinċipali, anki jekk jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni relatata mas-suġġett jew il-ġuriżdizzjoni territorjali ta’ qorti oħra, ħlief għar-rikorsi li jirrigwardaw l-insolvenza jew l-arranġamenti mal-kredituri. Dawn id-dispożizzjonijiet japplikaw ukoll fejn il-ġuriżdizzjoni fuq ir-rikors prinċipali tkun ġiet stabbilita bil-liġi favur sezzjoni jew bord speċjalizzat. Jekk il-qorti jkollha ġuriżdizzjoni esklużiva fuq waħda mill-partijiet, din il-parti għandu jkollha ġuriżdizzjoni esklużiva fuq il-partijiet kollha (l-Artikolu 123 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Barra minn hekk, skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 124 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni biex tiddeċiedi dwar ir-rikors prinċipali għandha tiddeċiedi wkoll dwar id-difiżi u l-eċċezzjonijiet, ħlief għal dawk li jkunu materji preliminari u jaqgħu taħt il-ġuriżdizzjoni esklużiva ta’ qorti oħra, filwaqt li l-inċidenti proċedurali għandhom jinstemgħu mill-qorti li jkunu tqajmu quddiemha.

Il-kwistjoni tan-nuqqas ġenerali ta’ ġuriżdizzjoni tal-qrati tista’ titqajjem mill-partijiet jew mill-imħallef fi kwalunkwe stadju tal-kawża. Il-kwistjoni tan-nuqqas ta’ ġuriżdizzjoni relatat mas-suġġett u n-nuqqas ta’ ġuriżdizzjoni territorjali relatat mal-ordni pubbliku trid titqajjem fl-ewwel seduta ta’ smigħ li l-partijiet ikunu msejħa għaliha quddiem l-ewwel qorti, filwaqt li n-nuqqas ta’ ġuriżdizzjoni relatat mal-ordni privat jista’ jitqajjem biss mill-konvenut permezz tad-difiża jew, jekk id-difiża ma tkunx obbligatorja, mhux aktar tard mill-ewwel seduta ta’ smigħ li l-partijiet ikunu msejħin għaliha quddiem l-ewwel qorti. Jekk in-nuqqas ta’ ġuriżdizzjoni ma jkunx relatat mal-ordni pubbliku, il-parti li tkun ippreżentat ir-rikors f’qorti li ma jkollhiex ġuriżdizzjoni ma tkunx tista’ titlob id-dikjarazzjoni tan-nuqqas ta’ ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 130 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili l-Ġdid).

F’tilwim ċivili b’implikazzjonijiet transfruntiera, f’materji li jirrigwardaw drittijiet liberament disponibbli għall-partijiet skont il-liġi Rumena, jekk il-partijiet ikunu qablu b’mod validu li l-qrati Rumeni għandhom il-ġuriżdizzjoni biex jiddeċiedu dwar it-tilwim attwali jew possibbli fir-rigward ta’ dawn id-drittijiet, il-qrati Rumeni għandhom ikunu l-uniċi qrati b’ġuriżdizzjoni biex jiddeċiedu dwar dawn il-materji. Sakemm il-liġi ma tipprovdix mod ieħor, il-qorti Rumena li il-konvenut jissejjaħ quddiemha għandu jkollha l-ġuriżdizzjoni biex tiddeċiedi dwar ir-rikors, jekk il-konvenut jidher quddiem il-qorti u jissottometti difiżi dwar is-sustanza tal-kawża, mingħajr ma jqajjem ukoll eċċezzjoni relatata man-nuqqas ta’ ġuriżdizzjoni sa mhux aktar tard mit-tmiem tal-istadju ta’ inkjesta fil-kawża quddiem l-ewwel qorti. Fiż-żewġ każijiet hawn fuq imsemmija, il-qorti Rumena tista’ tiċħad ir-rikors meta jkun ċar, miċ-ċirkustanzi kollha tal-każ, li t-tilwima ma jkollhiex rabta sinifikanti mar-Rumanija (l-Artikolu 1066 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili l-Ġdid).

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Ara t-tweġibiet għall-mistoqsijiet 1, 2, 2.1., 2.2., 2.2.2.1., 2.2.2.2.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 13/06/2018

Ġurisdizzjoni - Slovenja

Please note that the original language version of this page sl has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.
Please note that the following languages: en have already been translated.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Fis-Slovenja, il-qrati lokali (*okrajna sodišča*) u l-qrati distrettwali (*okrožna sodišča*) għandhom il-ġuriżdizzjoni għall-kawżi ċivili fl-ewwel istanza. Huma għandhom il-ġuriżdizzjoni biex jiddeċiedu dwar kull kwistjoni u tilwima tipika tad-dritt ċivili u (l-għoti ta' kumpens, proprjetà, tilwim familjari, eċċ.). Id-demarkazzjoni tal-ġuriżdizzjoni bejn il-qrati lokali u dawk distrettwali hija ttrattata hawn taħt.

Il-qrati distrettwali biss għandhom ġuriżdizzjoni biex jisimgħu u jiddeċiedu kawżi relatati mad-dritt kummerċjali fl-ewwel istanza. It-tilwim kummerċjali huwa meta kull waħda mill-partijiet f'kawża ċivili tkun kumpanija, istituzzjoni (inklużi istituzzjonijiet pubbliċi), kooperattiva, l-istat jew komunità lokali awtogovernanti. It-tilwim kummerċjali huwa wkoll meta jkun dwar ir-relezzjonijiet ġuridiċi bejn kummerċjanti waħdiena li joriġinaw mill-attività ta' qligħ tagħhom, u kumpanija, istituzzjoni (inklużi istituzzjonijiet pubbliċi), kooperattiva, l-istat jew komunità lokali awtogovernanti.

Il-liġi tagħti l-ġuriżdizzjoni dwar tilwim industrijali lill-qrati industrijali (*delovna sodišča*) u lill-qrati soċjali (*socialna sodišča*), anke jekk il-kawża tkun tinvolvi tilwima ċivili. It-tilwim industrijali jinvolvi r-relazzjonijiet bejn impjegatur u impjegat u ksur tad-drittijiet u l-obbligi li joħorġu mir-relazzjonijiet industrijali. Il-qrati industrijali għandhom ġuriżdizzjoni biex jiddeċiedu tilwim industrijali individwali (tilwim li jkun ġej minn relazzjonijiet industrijali, tilwim relatat mad-drittijiet tal-proprjetà relatata ma' din ir-relazzjoni), tilwim industrijali kollettiv (tilwim fejn waħda mill-partijiet tkun normalment trejdjunjin jew xi forma istituzzjonali oħra ta' rappreżentanza tal-impjegati), tilwim relatat mal-legalità tal-istrajkijiet, u tilwim relatat mad-drittijiet tal-imjegati għall-parteċipazzjoni mill-impjegat fit-tmexxija tal-kumpanija), li hija stabbilita fil-liġi Slovena. Il-qrati soċjali jiddeċiedu dwar id-drittijiet li jiġu mill-assikurazzjoni tad-diżabbiltà u tal-pensjonijiet, l-assikurazzjoni tas-saħħa u l-assikurazzjoni kontra l-qgħad, u dwar id-dritt għall-famija u l-benefiċċji soċjali.

Peress li l-kwistjoni tal-ġuriżdizzjoni tqum biss meta jitressaq rikors jew talba quddiem il-qorti (qabel ma l-qorti tisma' jew tiddeċiedi l-kawża, hija tiddetermina jekk il-kawża hix fil-ġuriżdizzjoni tagħha), huwa rakkomandat li qabel kollox wieħed jikkonsulta avukat biex jevita dewmien bla bżonn. F'kull proċedura li tisma', il-qorti trid dejjem tagħti kas il-kwistjoni tal-ġuriżdizzjoni, u tiżgura li l-ebda

korp ieħor ma għandu l-ġurisdizzjoni tal-kawża (pereż. korp amministrattiv). Jekk issib li hekk ikun hemm bżonn, qorti għandha tiċħad it-talba tar-rikorrent; dan iwassal għal telf ta' ħin bla bżonn u żieda fl-ispejjeż għall-parti.

Tagħrif dwar l-organizzazzjoni, il-lokalità u l-ġurisdizzjoni tal-qrati jinsab ukoll fis-sit uffiċjali tal-Qorti Suprema tar-Repubblika tas-Slovenja (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*): http://www.sodisce.si/

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġurisdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Rikors jista' jitressaq quddiem kwalunkwe qorti tar-Repubblika tas-Slovenja, imma kull min iressaq rikors irid joqgħod attent għall-ġurisdizzjoni *ratione materiae* (liema qorti għandha l-ġurisdizzjoni skont il-kontenut tal-kawża) u l-ġurisdizzjoni territorjali. Tagħrif bażiku, inklużi l-indirizzi tal-qrati lokali u distrettwali kollha fis-Slovenja, hija disponibbli mis-sit tal-Qorti Suprema tar-Repubblika tas-Slovenja: http://www.sodisce.si/

Fis-Slovenja, il-ġurisdizzjoni *ratione materiae* fl-ewwel istanza jew il-possibilità li qorti tkun tista' tiddeċiedi dwar talba speċifika ta' parti, hija maqsuma bejn il-qrati lokali u dawk distrettwali. Iż-żewġ kriterji li ġejjin huma deċiżivi meta jiġi deċiż liema qorti tkun se tiddeċiedi l-kawża: il-valur tat-talba (suġġett tat-tilwima) u l-bażi ġuridika għar-relazzjoni li hija l-bażi tat-tilwima (kontenut u s-suġġett tat-tilwima).

Ir-regola ġenerali hija li qorti distrettwali tiddeċiedi dwar tilwimiet iktar importanti, meta s-suġġett tat-tilwima jkun ta' valur għoli, meta t-tilwima jkollha rilevanza sinifikanti għall-ħajja ta' parti, jew meta tkun ġuridikament kumplessa, peress li l-qrati huma obbligati, fid-deċiżjoni tagħhom, biex japplikaw il-liġijiet li jindirizzaw kwistjonijiet ġuridiċi kumplessi u sensittivi (pereż. id-divorzju, il-manteniment tat-tfal).

Il-qrati superjuri (*višja sodišča*), li hemm erbgħa minnhom fis-Slovenja, jiddeċiedu fit-tieni istanza. Mhuwiex possibbli li tiftaħ kawża direttament ma' dawn il-qrati. Il-qrati superjuri jiddeċiedu appelli kontra d-deċiżjonijiet ta' qrati lokali u distrettwali; huma jiddeċiedu wkoll fuq tilwim relatati mal-ġurisdizzjoni bejn qrati lokali u distrettwali fil-qasam tal-pajjiż li jkopru.

Il-Qorti Suprema tar-Repubblika tas-Slovenja għandha ġurisdizzjoni biex tiddeċiedi l-appelli kontra s-sentenzi tal-qrati superjuri, speċjalment deċiżjonijiet relatati mar-reviżjonijiet u t-talb għall-protezzjoni tal-legalità. Meta jitressqu rimedji ġuridiċi straordinarji, il-parti interessata trid tkun assistita minn avukat; skont il-liġi, avukati kkwalifikati biss jistgħu jwettqu atti proċedurali speċifiċi quddiem il-Qorti Suprema.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Kif intqal fil-punt preċedenti, il-ġurisdizzjoni fl-ewwel istanza hija maqsuma bejn il-qrati lokali u dawk distrettwali; madankollu, dawn iż-żewġ qrati mhumiex f'relazzjoni ġerarkika stretta. Il-ġurisdizzjoni tal-qrati hija ddeterminata mil-liġi, imma b'mod ġenerali huwa minnu li l-qrati distrettwali jisimgħu kawżi li jkunu iktar kumplessi fil-liġi u fil-fatti.

L-Att dwar il-Proċedura Ċivili (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP) jistipulali l-qrati lokali, li b'kollox hemm 44 minnhom fis-Slovenja, għandhom ġurisdizzjoni biex jiddeċiedu l-kawżi li ġejjin:

- kawżi dwar proprjetà, jekk il-valur tas-suġġett tat-tilwima ma jkunx jaqbeż l-EUR 20 000;
- tilwim relatat mad-dħul fi proprjetà bla jedd;
- tilwim relatat ma' servitù u gravami;
- tilwim relatat mar-relazzjonijiet ta' kera jew lokazzjoni.

Il-qrati lokali jisimgħu wkoll kawżi dwar l-għajnuna legali meta l-ebda qorti oħra ma jkollha l-ġurisdizzjoni skont il-liġi, kif ukoll kawżi oħra determinati mil-liġi.

Il-Qrati distrettwali, li hemm 11 minnhom fis-Slovenja, għandhom ġurisdizzjoni biex jiddeċiedu l-kawżi li ġejjin:

- kawżi dwar proprjetà, jekk il-valur tas-suġġett tat-tilwima jkun jaqbeż l-EUR 20 000;
- kawżi biex tiġi ddeterminata jew ikkontestata l-paternità jew il-maternità;
- tilwim matrimonjali;
- tilwim relatat mal-obbligi legali tal-manteniment;
- tilwim dwar il-ħarsien u t-trobbija tat-tfal;
- tilwim relatat mal-kuntatt tat-tfal mal-ġenituri u ma' persuni oħrajn, meta jkunu solvuti flimkien ma' tilwim relatat mal-ħarsien u t-trobbija tat-tfal;

- tilwim relatat mad-drittijiet tal-awtur, u tilwim relatat mal-ħarsien u l-użu ta' invenzjonijiet u marki kummerċjali jew id-dritt għall-użu ta' isem kummerċjali, u f'tilwim relatat mar-regoli ta' protezzjoni tal-kompetizzjoni;
- tilwim kummerċjali;
- tilwim li jiġi minn proċedura ta' falliment.

Deċiżjonijiet dwar drittijiet ta' proprjetà intellettwali fl-ewwel istanza huma fil-ġuriżdizzjoni territorjali esklussiva tal-Qorti Distrettwali ta' Ljubljana. Il-qrati distrettwali għandhom ġuriżdizzjoni wkoll fuq talbiet għal għajnuna legali internazzjonali u għal għajnuna legali fi proċeduri biex sentenzi minn qrati barranin ikunu rikonoxxuti, u jisimgħu wkoll kważi oħrajn kif determinat mil-liġi.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Fil-prinċipju, jista' jitressaq rikors f'kull waħda mill-qrati tal-ewwel istanza fis-Slovenja msemmija fil-punti ta' hawn fuq. Il-qorti fejn parti tressaq rikors trid tiddeċiedi dwar il-ġuriżdizzjoni tagħha biex tisma' l-kawża qabel ma tibda tiddeċiedi l-kawża. Jekk issib li ma għandhiex ġuriżdizzjoni territorjali f'kawża speċifika, tista' tiddikjara li ma għandhiex ġuriżdizzjoni u ċċedi l-kawża lil qorti oħra; għalkemm hija tista' tagħmel dan biss jekk il-kontroparti tiġbed l-attenzjoni lejn in-nuqqas ta' ġuriżdizzjoni, hija obbligata li tagħmel dan jekk qorti oħra jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali li tiddeċiedi hi. Minkejja dan, hemm regoli ġenerali li japplikaw biex tiġi ddeterminata l-ġuriżdizzjoni territorjali ta' qrati li jitqiesu sabiex jiġi żgurat li l-ispejjeż jinżammu baxxi u l-proċedimenti jkunu solvuti malajr kemm jista' jkun.

Iz-ZPP fiha regola dwar il-ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali u speċifika; din hija ddeterminata b'relazzjoni mas-suġġett tat-tilwima u partijiet tagħha. Id-dettalji huma stabbiliti fil-punti ta' hawn taħt.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Din tistipula li kawża miftuħa kontra persuna fiżika jew ġuridika trid tinfetaħ fil-qorti li tkopri ż-żona fejn l-intimat ikollu r-residenza permanenti tiegħi jew fejn il-persuna ġuridika jkollha l-uffiċċju rreġistrat tagħha. Jekk il-kawża tkun kontra persuna fiżika jew ġuridika b'ċittadinanza barranija, il-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali tkun il-qorti li tkopri ż-żona fejn il-persuna fiżika jkollha r-residenza tagħha fis-Slovenja jew fejn il-persuna ġuridika jkollha l-uffiċċju tal-fergħa tagħha.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

F'ċerti każijiet, iz-ZPP jagħti lill-partijiet f'kawża l-possibilità li jressqu rikors quddiem qorti oħra minflok dik li jkollha ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali skont ir-regola. F'kawżi definiti b'mod speċjali (fir-rigward tas-suġġett jew tal-kontenut tat-tilwima), parti tista' tressaq azzjoni biss mal-unika qorti li jkollha ġuriżdizzjoni biex tiddeċiedi l-kawża kkonċernata; f'dan il-każ, din tissejjaħ ġuriżdizzjoni territorjali esklussiva.

Jekk rikorrent iressaq rikors quddiem qorti li ma jkollhiex ġuriżdizzjoni territorjali, dan jiġi ddikjarat hekk u l-kawża tiġi ttrasferita lejn qorti oħra li jkollha ġuriżdizzjoni u l-kawża tkompli daqslikieku nbdiet hemm.

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Kif intqal fuq, f'ċerti każijiet jista' jkun li żewġ qrati jkollhom ġuriżdizzjoni territorjali simultanjament. F'dan il-każ, parti fil-kawża tkun tista' tagħżel f'liema qorti tressaq ir-rikors **(ġuriżdizzjoni selettiva).**

Ġuriżdizzjoni ta' dan it-tip hija definita fl-Artikoli minn 49 sa 65 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili; għalhekk, huma biss il-kawżi l-iktar importanti, u dawk l-iktar rilevanti għall-ħajja tal-partijiet fil-kawża, li huma spjegati hawn taħt.

F'tilwim relatat mal-manteniment tal-konjuġi, mhix biss il-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali li jkollha l-ġuriżdizzjoni, imma anki l-qorti li tkopri ż-żona fejn ir-rikorrent (il-benefiċjarju tal-manteniment) ikollu r-residenza permanenti tiegħu. L-għażla tal-qrati teżisti wkoll għall-partijiet f'tilwim matrimonjali (kawżi tad-divorzju). F'dan il-każ, il-qorti li tkopri ż-żona fejn il-konjuġi kellhom l-aħħar residenza matrimonjali permanenti tagħhom ikollha l-ġuriżdizzjoni. F'tilwim biex tiġi ddeterminata jew ikkontestata l-paternità jew il-maternità, il-qorti li tkopri ż-żona fejn it-tifel li skont il-leġiżlazzjoni Slovena jista' jressaq rikors, ikollu r-residenza permanenti jew temporanja tiegħu, ikollha ġuriżdizzjoni. Meta qorti fis-Slovenja jkollha l-ġuriżdizzjoni f'tilwim bħal dan, jiġifieri minħabba li r-rikorrent ikollu residenza permanenti fis-Slovenja, il-qorti li tkopri ż-żona fejn ir-rikorrent ikollu r-residenza permanenti jkollha wkoll il-ġuriżdizzjoni territorjali. F'tilwim mhux kuntrattwali għall-kumpens (dawn ikunu l-iktar kawżi relatati ma' inċidenti tat-traffiku), il-qorti li tkopri ż-żona fejn saret il-ħsara (pereż. l-lokalità tal-inċident tat-traffiku) jew il-qorti li tkopri ż-żona fejn inħassew il-konsegwenti tal-ħsara jkollha l-ġuriżdizzjoni, flimkien mal-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali. F'każ li tinqala' ħsara li twassal għal telf ta' ħajja jew korriment serju, il-qorti li tkopri ż-żona fejn ir-rikorrent ikollu r-residenza permanenti jew temporanja tiegħu jkollha l-ġuriżdizzjoni wkoll. F'tilwim li jiġi minn relazzjonijiet kuntrattwali bejn il-partijiet, il-qorti li tkopri ż-żona determinata bħala ż-żona fejn ir-relazzjonijiet kuntrattwali jkunu ssodisfati jkollha ġuriżdizzjoni; jeżisti arranġament simili fir-rigward ta' tilwim li jikkonċerna kambjali

jew ċekkijiet (il-qorti li tkopri ż-żona fejn isir il-ħlas). Każijiet oħrajn ta' ġuriżdizzjoni selettiva, kif indikat, huma mniżżlin fl-Att dwar il-Proċedura Ċivili.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

F'każijiet speċifiċi, il-liġi tippreskrivi ġuriżdizzjoni territorjali speċjali u tiddefinixxi qorti bħala l-unika qorti b'ġuriżdizzjoni biex tiddeċiedi kawża speċifika. Din tissejjaħ **ġuriżdizzjoni territorjali esklussiva**, u tapplika kif ġej:

- għal tilwim relatat mad-drittijiet ta' proprjetà immobbli, mad-dħul fi proprjetà bla jedd u mal-kiri u l-lokazzjoni ta' proprjetà, il-qort b'ġuriżdizzjoni territorjali esklussiva tkun il-qorti li tkopri ż-żona fejn tinsab il-proprjetà;
- għal tilwim relatat mad-drittijiet reali għal bastimenti marittimi jew inġenji tal-ajru (u tilwim relatat mal-kiri tagħhom), il-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali esklussiva tkun il-qorti li tkopri ż-żona fejn jinżamm ir-reġistru fejn hemm irreġistrat il-bastiment marittimu jew l-inġenju tal-ajru;
- għal tilwim li jinqala' waqt jew minħabba proċedimenti ta' eżekuzzjoni ġudizzjarja jew amministrattiva u tilwim li jinqala' waqt jew fir-rigward ta' proċeduri ta' falliment, il-qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali esklussiva tkun il-qorti fiż-żona fejn tinsab il-qorti li qed tmexxi l-eżekuzzjoni jew il-proċeduri ta' falliment.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Il-leġiżlazzjoni Slovena tippermetti lill-partijiet f'kawża speċifika biex jiftiehmu dwar il-ġuriżdizzjoni ta' qorti tal-ewwel istanza (**ftehim dwar ġuriżdizzjoni territorjali**). Ftehim bejniethom jista' jibdel il-ġuriżdizzjoni territorjali kif definita mil-liġi, għalkemm wieħed irid jenfasizza li l-partijiet ma jistgħux jagħmlu ftehim biex jiddeterminaw il-ġuriżdizzjoni *ratione materiae*; dik tista' tiġi ddeterminata biss mil-liġi (cf. l-ispjegazzjoni ta' hawn fuq).

Il-partijiet jistgħu jiftiehmu li qorti tal-ewwel istanza illi kieku ma jkollhiex ġuriżdizzjoni territorjali tkun tista' tisma' l-kawża tagħhom. Il-kundizzjoni bażika li l-partijiet iridu jissodisfaw hija li l-qorti li jaqblu fuqha jkollha l-ġuriżdizzjoni li tiddeċiedi dwar kontenut tal-kawża jew li jkollha l-ġuriżdizzjoni *ratione materiae* (cf. is-separazzjoni tal-ġuriżdizzjoni bejn il-qrati lokali u dawk distrettwali). Ftehim ma jkunx permess lanqas meta l-liġi tipprovdi qorti b'ġuriżdizzjoni territorjali esklussiva (cf. il-punt ta' qabel dan).

Ftehim bejn il-partijiet irid isir bil-miktub u jrid ikun relatat ma' tilwima speċifika jew tilwima futura li tinqala' jew li tista' tinqala' mir-relazzjoni ġuridika speċifika tagħhom. Id-dokument tal-ftehim irid jinhemeż mir-rikorrent mar-rikors li jiftaħ il-proċedimenti quddiem il-qorti kkonċernata. Importanti li kun innutat li ftehim dwar ġuriżdizzjoni territorjali ma jistax isir waqt il-proċedimenti – jiġifieri, meta jkun diġà tressaq rikors quddiem qorti, mingħajr ftehim ta' din ix-xorta mehmuż.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Is-sistema ġudizzjarja Slovena ma għandhiex qrati speċjalizzati fil-qasam tad-dritt ċivili jew kummerċjali (pereż. qrati speċjali tal-familja li jsolvu tilwim matrimonjali jew tilwim bejn il-ġenituri u wliedhom), peress li l-kawżi ċivili kollha jkunu solvuti fil-qrati lokali u distrettwali, jew id-dipartimenti ċivili u kummerċjali tagħhom. Il-qrati għandhom dipartimenti organizzati (ċivili, tal-familja, kummerċjali, tal-eżekuzzjoni, tal-kawżi li ma jinvolvux litiġju, taċ-ċertifikazzjoni). B'mod ġenerali, imħallfin speċjalizzati jiddeċiedu kawżi f'dawn id-dipartimenti u jaqtgħu sentenza tal-qorti.

Qrati speċjali jiġu organizzati biss għal tilwim industrijali u soċjali, li l-ġuriżdizzjoni u l-organizzazzjoni tagħhom huma spjegati fil-kummenti tal-bidu.

Ħoloq relatati

http://www.sodisce.si/

http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov

https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs

http://www.pisrs.si/Pis.web/

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 24/06/2016

Ġurisdizzjoni - Slovakkja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Fil-prinċipju, fi proċeduri tal-prim'istanza f'materji ċivili, il-qrati ordinarji għandhom il-ġuriżdizzjoni, li jfisser, fil-maġġoranza tal-każijiet, il-qorti distrettwali (*okresný súd*) (l-Artikolu 12 tal-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili (*Civilný sporový poriadok*, CCAP)), u f'każijiet eċċezzjonali l-qorti reġjonali (*krajský súd*) (l-Artikolu 31 tas-CCAP). F'ċerti każijiet, trid tiġi avviċinata qorti speċjalizzata (ara t-tweġiba għall-mistoqsija Nru 3)

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f' liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Il-ġuriżdizzjoni sostantiva hija ġeneralment mifhuma bħala d-deżinjazzjoni tal-kompetenza sabiex jiġu deċiżi kawżi fil-prim'istanza bejn qrati ta' tipi differenti. Dan ifisser li hija d-determinazzjoni ta' jekk qorti distrettwali jew qorti reġjonali għandhiex tiddeċiedi materja bħala l-qorti tal-prim'istanza. Ġeneralment, il-qrati distrettwali għandhom il-ġuriżdizzjoni sabiex jisimgħu kawżi ċivili fil-prim' istanza (l-Artikolu 12 tas-CCAP). F'ċerti materji, speċifikati mil-liġi, huma l-qrati nazzjonali li jiddeċiedu bħala l-qrati tal-prim'istanza (l-Artikolu 31 tas-CCAP). Il-kriterju bażiku sabiex tiġi determinata l-ġuriżdizzjoni ta' qorti huwa n-natura l-materja.

Il-bażi tal-proċedura tal-qorti huwa s-smigħ quddiem il-qrati tal-prim'istanza. Kull materja l-ewwel trid tinstema' minn qorti tal-prim' istanza. Iċ-ċirkustanzi li jkunu jeżistu fiż-żmien meta tinbeda l-proċedura, jiġifieri dakinhar li t-talba/rikors tasal il-qorti, huma deċiżivi sabiex tiġi determinata l-ġuriżdizzjoni sostantiva. Bidla fiċ-ċirkustanzi matul proċedura ma għandha l-ebda impatt fuq il-ġuriżdizzjoni sostantiva li diġà tkun ġiet stabbilita.

L-eżistenza ta' ġuriżdizzjoni sostantiva hija waħda mill-kundizzjonijiet proċedurali fundamentali tal-qorti. Qorti tivvaluta jekk din tkunx ġiet issodisfata *ex officio* fl-istadji kollha tal-proċedimenti u f'kull każ, għalhekk, ma għandhiex għalfejn titqajjem oġġezzjoni dwar nuqqas ta' ġuriżdizzjoni sostantiva. Jekk qorti tiddeċiedi li ma għandhiex ġuriżdizzjoni sostantiva, hija obbligata tgħaddi l-kawża lil qorti oħra li jkollha ġuriżdizzjoni sostantiva. Il-qorti tinforma lill-attur/rikorrent. Jekk it-talba/rikors jkun diġà ġie nnotifikat lill-konvenut/intimat, il-qorti trid tinforma wkoll lil dik il-parti li hija tkun għaddiet il-kawża lil qorti li jkollha ġuriżdizzjoni sostantiva. Tilwima dwar il-ġuriżdizzjoni sostantiva tista' tinqala' biss bejn qorti distrettwali u qorti reġjonali, minħabba li l-Qorti Suprema (*Najvy šší súd*) ma jistax ikollha ġuriżdizzjoni sostantiva fi proċeduri tal-prim'istanza. Tilwima dwar il-ġuriżdizzjoni sostantiva bejn qorti distrettwali u qorti reġjonali tiġi solvuta mill-Qorti Suprema, li hija l-qorti superjuri għat-tnejn biex tiddeċiedi dwar il-ġuriżdizzjoni.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Is-sistema ġudizzjarja tar-Repubblika Slovakka għandha sistema tal-qorti bi tliet livelli: il-qrati distrettwali, il-qrati reġjonali, u l-Qorti Suprema. Il-qrati distrettwali għandhom ġuriżdizzjoni biex jisimgħu kawżi ċivili fil-prim'istanza (l-Artikolu 12 tas-CCAP). Il-qrati reġjonali għandhom ġuriżdizzjoni fit-tieni istanza, li jfisser li l-appelli kontra d-deċiżjonijiet tal-qrati distrettwali dejjem jinstemgħu mill-qrati reġjonali. Eċċezzjoni għal dan huma t-tilwimiet li jirriżultaw minn rieżami astratt ta' materji tal-konsumatur, meta l-qrati reġjonali (il-Qorti Reġjonali ta' Bratislava, il-Qorti Reġjonali ta' Banská Bystrica, u l-Qorti Reġjonali ta' Košice) jiddeċiedu fid-distretti tagħhom bħala l-qrati tal-prim'istanza (l-Artikolu 31 tas-CCAP).

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Il-ġuriżdizzjoni territorjali hija regolata mill-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili u l-Kodiċi tal-Proċedura Mhux Kontenzjuża Ċivili (*Civilný mimosporový poriadok*, CMP). Id-dispożizzjonijiet dwar il-ġuriżdizzjoni territorjali jiddeterminaw liema qorti tal-prim'istanza, jiġifieri liema qorti speċifika, mill-qrati kollha li jkollhom ġuriżdizzjoni sostantiva, għandhom jisimgħu u jiddeċiedu materja. Ir-regolamentazzjoni legali applikabbli tiddistingwi bejn ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali u ġuriżdizzjoni territorjali partikolari. Il-ġuriżdizzjoni territorjali partikolari tieħu prijorità fl-istabbiliment tal-ġuriżdizzjoni territorjali ta' qorti. Jekk il-ġuriżdizzjoni ma tiġix stabbilita f'dan il-metodu, tiġi applikata l-ġuriżdizzjoni territorjali ġenerali. Il-ġuriżdizzjoni territorjali tista' tkun ukoll fakultattiva (alternattiva/fakultattiva) jew esklużiva. Jekk il-ġuriżdizzjoni territorjali tkun fakultattiva, ir-rikorrent jista' jagħżel jekk jippreżentax ir-rikors għand il-qorti ordinarja tal-konvenut jew f'qorti oħra msemmija fis-CCAP. Fejn il-ġuriżdizzjoni territorjali tkun esklużiva, il-kawżi jiġu enumerati meta qorti għajr il-qorti ordinarja tal-konvenut ikollha l-ġuriżdizzjoni territorjali. Dan ifisser li ċerta qorti jkollha l-ġuriżdizzjoni irrispettivament minn jekk qorti differenti tkunx il-qorti ordinarja tal-konvenut jew le, u irrispettivament mill-possibbiltà li tintgħażel qorti fid-diskrezzjoni ta' dak li jkun fil-materja partikolari.

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Kawżi kontenzjużi

Skont id-dispożizzjonijiet tas-CCAP, il-qorti ordinarja tal-konvenut dejjem ikollha l-ġuriżdizzjoni territorjali, sakemm ma jkunx previst mod ieħor (l-Artikolu 13 tas-CCAP).

Il-qorti ordinarja ta' individwu hija l-qorti li fid-distrett tagħha l-individwu jkollu r-residenza permanenti tiegħu (l-Artikolu 14 tas-CCAP).

Il-qorti ordinarja ta' entità ġuridika hija l-qorti li fid-distrett tagħha l-entità ġuridika jkollha s-sede rreġistrata tagħha (l-Artikolu 15 (1) tas-CCAP). Il-qorti ordinarja ta' entità ġuridika barranija hija l-qorti li fid-distrett tagħha l-entità ġuridika barranija jkollha l-uffiċċju tal-fergħa tagħha fir-Repubblika Slovakka (l-Artikolu 15 (2) tas-CCAP).

Jekk ma tkunx tista' tiġi determinata l-qorti ordinarja b'dan il-mod, il-qorti ordinarja tkun dik il-qorti li fid-distrett tagħha l-individwu jew l-entità ġuridika jkollhom l-aħħar residenza tagħhom jew is-sede rreġistrata tagħhom fir-Repubblika Slovakka; jekk ma jkun hemm l-ebda qorti bħal din, f'dak il-każ il-qorti li fid-distrett tagħha l-persuna jkollha l-assi tagħha jkollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 16 tas-CCAP).

Il-qorti ordinarja tal-Istat hija l-qorti li fid-distrett tagħha jkun seħħ fatt li jwassal għat-talba (l-Artikolu 17 tas-CCAP).

Materji mhux kontenzjużi

F'materji mhux kontenzjużi (l-Artikolu 3 tas-CMP), qorti maħtura bl-Att ikollha l-ġuriżdizzjoni territorjali. Jekk il-ġuriżdizzjoni territorjali ma tkunx tista' tiġi determinata b'dak il-mod, il-qorti li tkun il-qorti ordinarja tar-rikorrent ikollha l-ġuriżdizzjoni territorjali.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Il-ġuriżdizzjoni alternattiva (ġuriżdizzjoni magħżula b'mod fakultattiv) tirrifletti d-dritt tar-rikorrent li jagħżel, minflok il-qorti ordinarja tal-konvenut, qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni skont l-Artikolu 19 tas-CCAP. Minbarra l-qorti ġenerali tal-konvenut, il-ġuriżdizzjoni territorjali hija wkoll tal-qorti li fid-distrett tagħha:

a) il-konvenut ikollu l-post tax-xogħol tiegħu, skont il-ftehim ta' impjieg tiegħu;

b) tkun seħħet ċirkustanza li twassal għat-talba għad-danni;

c) tkun ibbażata l-fergħa ta' uffiċċju ta' entità ġuridika konvenuta, jekk it-tilwima tkun relatata ma' dak l-uffiċċju;

d) ir-rikorrent li jkun konsumatur ikollu r-residenza permanenti tiegħu, jekk it-tilwima tkun tilwima tal-konsumaturi jew il-proċeduri jirrigwardaw tilwim relatat ma' arbitraġġ tal-konsumaturi;

e) ir-rikorrent ikollu r-residenza permanenti jew is-sede rreġistrata tiegħu jew, fil-każ ta' entità ġuridika barranija, fejn ir-rikorrent ikollu l-unità organizzattiva tiegħu, fil-każ ta' tilwima kontra d-diskriminazzjoni.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Il-ġuriżdizzjoni esklużiva f'**materji kontenzjużi** tfisser l-obbligu li r-rikorrent jagħżel, minflok il-qorti ordinarja tal-konvenut, il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni skont l-Artikolu 20 tas-CCAP. Dan ifisser li, fil-każijiet li ġejjin, il-ġuriżdizzjoni territorjali għas-smigħ tal-proċeduri tkun tal-qorti:

a) li fid-distrett tagħha tkun tinsab il-proprjetà immobbli, f'tilwima li tirrigwarda dritt *in rem* għall-proprjetà immobbli;

b) li fid-distrett tagħha jitmexxew il-proċeduri dwar wirt, f'tilwima relatata ma' proċeduri dwar wirt;

c) li fiha jkunu qegħdin iseħħu l-proċeduri ta' eżekuzzjoni, jekk it-tilwima tkun ikkawżata min-natura partikolari tal-proċeduri;

d) li fiha jkunu qegħdin iseħħu l-proċeduri ta' falliment jew ristrutturar, jekk it-tilwima tkun ikkawżata min-natura partikolari tal-proċeduri, bl-eċċezzjoni tal-proċeduri rigward il-ftehim dwar proprjetà matrimonjali indiviżibbli;

e) li fid-distrett tagħha jkun jinsab il-post tal-arbitraġġ, jekk il-proċeduri jirrigwardaw tilwim dwar proċeduri tal-arbitraġġ, bl-eċċezzjoni tal-arbitraġġ tal-konsumaturi; jekk il-post tal-arbitraġġ ikun barra mir-Repubblika Slovakka, il-qorti li fid-distrett tagħha l-konvenut ikollu r-residenza permanenti tiegħu jew l-indirizz tas-sede rreġistrata tiegħu jew l-unità organizzattiva tiegħu, fil-każ ta' entità ġuridika barranija, ikollha l-ġuriżdizzjoni biex tisma' l-każ; jekk il-konvenut ma jkollux ir-residenza permanenti tiegħu jew l-indirizz tas-sede rreġistrata tiegħu jew l-unità organizzattiva tiegħu, fil-każ ta' entità ġuridika barranija, fir-Repubblika Slovakka, il-qorti li fiha r-rikorrent ikollu r-residenza permanenti tiegħu jew l-indirizz tas-sede rreġistrata tiegħu jew l-unità organizzattiva tiegħu, fil-każ ta' entità ġuridika barranija, ikollha l-ġuriżdizzjoni biex tisma' l-każ.

Il-ġuriżdizzjoni esklużiva f'**kawżi mhux kontenzjużi** tfisser li, minflok il-qorti ordinarja, għandu jkollha l-ġuriżdizzjoni l-qorti li ġejja:

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw id-**divorzju ta' koppja miżżewġa** tkun f'idejn il-qorti li fid-distrett tagħha l-koppja kellhom l-aħħar indirizz tar-residenza konġunt tagħhom, bil-kundizzjoni li mill-anqas wieħed minnhom ikun għadu residenti f'dak id-distrett. Inkella, il-qorti ordinarja tal-konjuġi li ma ppreżentatx it-talba jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali. Jekk il-ġuriżdizzjoni tal-qorti ma tkunx tista' tiġi determinata b'dan il-mod, il-qorti ordinarja tar-rikorrent ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 92 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw id-**determinazzjoni tal-invalidità** jew l-**annullament ta' żwieġ** tkun f'idejn il-qorti li fid-distrett tagħha l-koppja kellhom l-aħħar indirizz tar-residenza konġunt tagħhom, bil-kundizzjoni li mill-anqas wieħed minnhom ikun għadu residenti f'dak id-distrett. Inkella, il-qorti ordinarja tal-konjuġi li ma ppreżentatx it-talba jkollha l-ġuriżdizzjoni territorjali. Jekk il-ġuriżdizzjoni tal-qorti ma tkunx tista' tiġi determinata b'dan il-mod, il-qorti ordinarja ta' wieħed mill-konjuġi jkollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 101 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri f'każijiet li jirrigwardaw il-**protezzjoni ġudizzjarja ta' minorenni** tkun f'idejn il-qorti li fid-distrett tagħha l-minorenni jkollu r-residenza tiegħu, determinata bi qbil tal-ġenituri tiegħu jew inkella skont il-liġi fil-bidu tal-proċeduri (l-Artikolu 112 (1) tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri f'każijiet li jirrigwardaw l-**adozzjoni** tkun f'idejn il-qorti li t-tfal ikollhom ir-residenza tagħhom fid-distrett tagħha, determinata bi qbil tal-ġenituri tagħhom jew inkella skont il-liġi fil-bidu tal-proċeduri. Jekk ma jkun hemm l-ebda qorti bħal din, il-qorti li t-tfal jgħixu fid-distrett tagħha jkollha l-ġuriżdizzjoni biex tisma' l-każ (l-Artikolu 136 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw il-**kapaċità ta' parteċipazzjoni f'rikorsi legali** hija tal-qorti li l-persuna li l-kapaċità tagħha qed tiġi kkontestata jkollha r-residenza tagħha fid-distrett ta' dik il-qorti (l-Artikolu 232 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw il-**permissibbiltà tad-dħul u ż-żamma ta' persuna f'faċilità medika** hija tal-qorti li fid-distrett tagħha tkun tinsab il-faċilità medika (l-Artikolu 252 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw il-**ħatra ta' kustodju** tkun tal-qorti li l-individwu kkonċernat ikollu r-residenza tiegħu fid-distrett tagħha; jekk ma jkun hemm l-ebda qorti tali, il-qorti li l-individwu jkollu l-assi tiegħufid-distrett tagħha (l-Artikolu 273 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw **dikjarazzjoni tal-mewt** hija tal-qorti ordinarja tal-persuna li tkun trid tiġi ddikjarata mejta (l-Artikolu 220 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw il-**wirt** hija tal-qorti li fid-distrett tagħha:

a) it-testatur kellu r-residenza permanenti tiegħu fil-ħin ta' mewtu;

b) ikunu jinsabu l-assi tat-testatur, sakemm il-ġuriżdizzjoni ma tiġix stabbilita skont il-paragrafu a);

c) miet it-testatur, sakemm il-ġuriżdizzjoni ma tiġix stabbilita skont il-paragrafi a) jew b) (l-Artikolu 158 tas-CMP).

Fi proċeduri sussegwenti dwar wirt, il-qorti li tkun għalqet il-proċeduri tal-wirt ikollha l-ġuriżdizzjoni territorjali (l-Artikolu 159 tas-CMP).

Jekk azzjoni ta' minorenni li jkun werriet tkun trid tiġi approvata minn qorti inkonnessjoni mal-proċeduri tal-wirt, il-qorti li quddiemha jkunu qegħdin isiru l-proċeduri tal-wirt ikollha l-ġuriżdizzjoni sabiex tapprova l-azzjoni legali (l-Artikolu 160 (1) tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri f'każijiet li jirrigwardaw il-**kustodja notarili** hija tal-qorti li fid-distrett tagħha n-nutar li jkollu l-flus, oġġetti, jew titoli fil-kustodja tiegħu jkollu l-uffiċċju rreġistrat tiegħu (l-Artikolu 334 tas-CMP).

Il-ġuriżdizzjoni territorjali fi proċeduri li jirrigwardaw is-**sostituzzjoni ġudizzjarja ta' titolu mitluf maħruġ minn bank jew fergħa ta' bank barrani** hija tal-qorti li fid-distrett tagħha l-bank jew il-fergħa ta' bank barrani jkollu l-uffiċċju rreġistrat tiegħu. Inkella, il-qorti ordinarja tar-rikorrent ikollha l-ġuriżdizzjoni fi proċeduri li jirrigwardaw is-sostituzzjoni ġudizzjarja ta' dokument. Jekk ir-rikorrent ma jkollux il-qorti ordinarja tiegħu fir-Repubblika Slovakka, il-qorti li fid-distrett tagħha jkun jinsab il-punt tal-ħlas ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 311 tas-CMP).

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Le.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-ġuriżdizzjoni ta' qrati speċjalizzati hija regolata fl-Artikoli 22 – 33 tas-CMP; b'mod speċifiku, hemm qrati speċjalizzati li għandhom il-ġuriżdizzjoni fi:

a) proċeduri dwar kambjali u ċekkijiet;

b) tilwim dwar l-impjiegi;

c) proċeduri ta' falliment u ristrutturar;

d) tilwim relatat ma' proprjetà industrijali;

e) tilwim relatat ma' mġiba kompetittiva inġusta u tilwim dwar id-drittijiet tal-awtur;

f) tilwim li jirriżulta mill-kompetizzjoni ekonomika;

g) tilwim relatat ma' proċeduri tal-arbitraġġ;

h) tilwim li jirriżulta minn ftehimiet fil-Borża;

i) tilwim li jirrigwarda d-determinazzjoni tal-invalidità ta' ftehim, kuntratt ta' konċessjoni għax-xogħol, jew ftehim qafas;

j) tilwim li jirriżulta minn rieżami astratt f'materji tal-konsumatur;

k) tilwim li jirrigwarda l-kumpens ta' ħsara nukleari;

l) materji li jirrigwardaw miżuri protettivi fi kwistjonijiet ċivili ordnati fi Stat Membru ieħor tal-UE.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 10/02/2020

Ġurisdizzjoni - Finlandja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

---

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Fil-Finlandja, il-kawżi ċivili jiġu ttrattati mill-qrati ġenerali. Il-qrati speċjali ġeneralment jieħdu ħsieb l-appelli jew inkella jisimgħu kawżi oħra, minbarra dawk li jitressqu minn ċittadini individwali.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?

Il-Qorti Ġenerali tal-Prim'Istanza fil-kawżi ċivili fil-Finlandja hija l-Qorti Distrettwali (*käräjäoikeus*). Il-Qrati tal-Appell (*hovioikeus*) fil-prinċipju huma qrati li jieħdu ħsieb kawżi fil-livell tal-appell.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ir-regola ewlenija hija li l-kawżi jitressqu quddiem il-Qorti Ġenerali tal-Prim'Istanza li tkun tinsab fil-post tar-residenza tal-intimat. Dan japplika wkoll meta l-intimat ikun persuna ġuridika. Għadd żgħir biss tal-kawżi jiġu ttrattati xi mkien ieħor.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

***2.2.2.1** Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Il-kawżi fejn dan ikun possibbli jinkludu dawn li ġejjin:

Il-kawżi li jirrigwardaw id-divorzju, it-terminazzjoni ta' koabitazzjoni jew tal-validità taż-żwieġ, jew il-qsim tal-beni f'komunjoni f'ċirkostanzi partikolari minbarra wara l-mewt ta' wieħed mill-konjuġi, jistgħu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn wieħed mill-konjuġi jkollu l-post tar-residenza jew id-domiċilju tiegħu.

Il-kawżi li jirrigwardaw l-operati ta' xi fergħa, dipartiment, rappreżentanza jew ta' post tan-negozju ieħor ta' dan it-tip ta' persuna ġuridika jew ta' negozjant indipendenti, fejn dawn tal-aħħar ikunu l-intimati, ukoll jistgħu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tan-negozju kkonċernat.

Il-pretensjoni mressqa minn konsumatur kontra negozjant abbażi tal-leġiżlazzjoni dwar il-protezzjoni tal-konsumatur, ukoll tista' tinstema' minn qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn il-konsumatur ikkonċernat ikollu l-post tar-residenza jew id-domiċilju tiegħu.

It-tilwim, ir-rikorsi u l-ilmenti relatati mad-drittijiet industrijali u mad-drittijiet tal-awtur jiġu ttrattati fil-prim'istanza mill-Qorti tas-Suq (*markkinaoikeus*).

Il-kawżi relatati mal-kuntratti ta' impjieg ukoll jistgħu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn normalment jitwettaq ix-xogħol irregolat mill-kuntratt ikkonċernat. Fil-każijiet fejn ix-xogħol normalment ma jkunx isir fl-istess distrett ġudizzjarju, impjegat li jrid iressaq pretensjoni kontra l-impjegatur tiegħu jista' jagħmel dan ukoll quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn l-impjegatur ikollu l-post tan-negozju tiegħu.

Il-kawżi li jirrigwardaw il-kumpens għal raġunijiet għajr dawk kuntrattwali, ukoll jistgħu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju ta' fejn ikun seħħ l-att dannuż jew l-att ta' negliġenza li wassal għall-pretensjoni jew ta' fejn eventwalment iġġarrab it-telf. It-tipi ta' kawżi msemmija hawn fuq jistgħu jitressqu wkoll quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ir-rikorrent ikollu l-post tar-residenza jew id-domiċilju tiegħu, jekk il-pretensjoni tkun ibbażata fuq l-Att dwar l-Assigurazzjoni li tkopri Riskji Awtomobilistiċi (*liikennevakuutuslaki*), l-Att dwar il-Korrimenti tal-Morda fi Sptar (*potilasvahinkolaki*), l-Att dwar ir-Responsabbiltà għall-Prodotti Difettużi (*tuotevastuulaki*), l-Att dwar l-Assigurazzjoni għall-Ħsara Ambjentali (*laki ympäristövahinkovakuutuksesta)* jew l-Att dwar ir-Responsabbiltà fit-Traffiku Ferrovjarju (*raideliikennevastuulaki*).

Il-kawżi relatati mal-proprjetà immobbli jistgħu jitressqu wkoll quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn tkun tinsab il-proprjetà immobbli kkonċernata.

Il-kawżi relatati mal-manteniment jistgħu jitressqu wkoll quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tar-residenza tar-rikorrent jew ta' dak li jirċievi l-manteniment.

F'każijiet internazzjonali, jistgħu japplikaw ir-regoli ta' ġuriżdizzjoni stipulati fir-regolamenti tal-UE jew fit-trattati internazzjonali.

***2.2.2.2** Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Il-qorti kompetenti mhux dejjem tkun dik tal-post tar-residenza tal-intimat. Pereżempju,

Il-kawżi relatati mad-dikjarazzjoni ta' paternità jridu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tar-residenza jew id-domiċilju tal-omm jew tal-wild. Il-kawżi relatati mar-revoka ta' paternità jridu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tar-residenza tal-wild.

Il-kawżi relatati mal-kustodja tat-tfal u mad-dritt tal-ġenituri li jaraw lil uliedhom iridu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tar-residenza tal-wild.

Il-kawżi relatati mal-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet dwar il-kustodja tat-tfal u d-dritt tal-ġenituri li jaraw lil uliedhom iridu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tar-residenza tal-wild jew tal-intimat, jew fejn ikun hemm ir-residenza temporanja ta' wieħed minnhom.

Il-kawżi relatati mal-ħatra tal-kustodju jew it-terminazzjoni tal-kustodja jew mal-limitazzjoni tal-kapaċità legali jew mat-tneħħija jew l-emenda ta' tali limitazzjoni, iridu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tar-residenza tal-individwu li l-kapaċità legali tiegħu tkun qed tiġi limitata.

Il-kawżi relatati mal-validazzjoni ta' adozzjoni jridu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn ikun jinsab il-post tar-residenza jew id-domiċilju tal-ġenitur adottiv.

Il-kawżi relatati mal-wirt u mal-patrimonju jridu jitressqu quddiem qorti tal-prim'istanza fid-distrett ġudizzjarju fejn kien jinsab il-post tar-residenza jew id-domiċilju tal-persuna deċeduta.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Fil-kawżi ċivili (iżda mhux fi proċedimenti b'ġuriżdizzjoni volontarja) il-partijiet interessati jistgħu, soġġetti għal ċerti kundizzjonijiet, jagħżlu qorti oħra li ma tkunx dik li normalment ikollha l-kompetenza (il-qorti tal-prim'istanza)

Id-dritt tal-konsumaturi, l-impjegati jew l-individwi li jitolbu li jirċievu jew li jirċievu l-manteniment biex iressqu kawża l-qorti kif indikat mill-Kodiċi tal-Proċedura Ġudizzjarja (*oikeudenkäymiskaari*) ma jistax ikun limitat mill-ftehimiet li jagħtu l-ġuriżdizzjoni, minbarra f'każijiet fejn tali ftehimiet ikunu saru wara li tkun inqalgħet xi tilwima.

Il-ftehimiet li jagħtu l-ġuriżdizzjoni jridu jsiru bil-miktub, u jistgħu jew ikunu limitati għal tilwima speċifika jew inkella jkopru kwalunkwe tilwima sussegwenti li tirriżulta minn rabta legali speċifika.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

It-tilwim, ir-rikorsi u l-ilmenti relatati mad-drittijiet industrijali u mad-drittijiet tal-awtur jiġu ttrattati fil-prim'istanza mill-Qorti tas-Suq. Mill-bqija, is-sistema speċjali tal-qrati fil-Finlandja tintuża biss għall-każijiet ta' litigazzjoni f'ċirkostanzi eċċezzjonali.

Ħoloq

Il-qrati Finlandiżi

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 11/06/2020

Ġurisdizzjoni - Svezja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?
- 2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?
  - 2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma’ l-każ tiegħi?
  - 2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)
    - 2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali
    - 2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika
      - 2.2.2.1 Meta nkun nista’ nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?
      - 2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?
      - 2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?
- 3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

It-tilwim fil-liġi ċivili normalment jinstema' minn qorti ġenerali. Il-każ irid jitressaq quddiem qorti distrettwali ("tingsrätt") li għandha ġuriżdizzjoni.

Hemm żewġ qrati speċjali li jisimgħu ċerti tipi ta' kawżi ċivili, b'mod partikolari l-Qorti Industrijali ("*Arbetsdomstolen"*) u l-Qorti Kummerċjali ("*Marknadsdomstolen"*). Hemm ukoll ċerti qrati distrettwali li jistgħu jisimgħu każijiet speċifiċi. Tista' ssib aktar informazzjoni dwar il-ġuriżdizzjoni ta' dawn il-qrati taħt il-mistoqsija Nru 3 hawn taħt.

Tista' ssib aktar informazzjoni dwar il-qrati ġenerali hawnhekk, u dwar il-qrati speċjali hawnhekk.

Ċertu tilwim skont il-liġi ċivili jinstema' minn korpi li mhumiex strettament qrati. Bi proċedura simplifikata fil-kuntest ta' proċedimenti sommarji, l-awtoritajiet ta' eżekuzzjoni jistgħu jitolbu lil parti biex tħallas jew biex tieħu passi oħra. Id-deċiżjonijiet tal-awtoritajiet jistgħu jiġu kontestati quddiem qorti distrettwali. Ċerti tipi ta' tilwim li jinvolvu kera jew kirjiet jinstemgħu mit-Tribunal dwar il-Kera ("hyresnämnder") jew it-Tribunali dwar il-Kirjiet ("arrendenämnder").

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista’ nkun naf f’ liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Fil-biċċa l-kbira l-kawżi ċivili kollha l-ewwel jitressqu quddiem il-qorti inferjuri, il-qorti distrettwali ("tingsrätt").

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Bħala regola ġenerali, każ irid jitressaq fejn huwa residenti l-konvenut. Persuna fiżika tiġi kkunsidrata residenti fil-post fejn hija reġistrata fir-reġistru tal-popolazzjoni. L-Aġenzija Svediża dwar it-Taxxa ("Skatteverket") tista' tipprovdi informazzjoni dwar fejn hi reġistrata persuna fir-reġistru tal-popolazzjoni (Tel: +46 (0)8 56 48 51 60). Il-persuni ġuridiċi normalment jitqiesu residenti fil-post fejn għandhom l-uffiċċju reġistrat.

Każ jista' jitressaq quddiem il-qorti Svediża wkoll anke jekk hija ma tgħix l-Isvezja. Jekk il-konvenut mhux residenti l-każ jista' jitressaq fil-post fejn qed joqgħod, jew, f'xi każijiet, fil-post fejn qagħad jew għex l-aħħar. F'ċerti kawżi ċivili każ jista' jitressaq fl-Isvezja anki jekk il-konvenut jgħix barra l-pajjiż. Jekk għandu proprjetà l-Isvezja jew daħal fi ftehim mal-Isvezja, dan ikun ta' importanza kruċjali għall-bażijiet ta' ġuriżdizzjoni.

F'każijiet internazzjonali huwa importanti li jiġi mfakkar li d-dispożizzjonijiet Svediżi dwar il-ġuriżdizzjoni tal-qrati jistgħu japplikaw biss fejn ikollha ġuriżdizzjoni l-Isvezja. F'bosta każijiet l-Isvezja jkollha ġuriżdizzjoni jekk qorti Svediża jkollha ġuriżdizzjoni skont id-dispożizzjonijet nazzjonali dwar il-ġuriżdizzjoni tal-qrati. F'dan il-kuntest jridu jiġu kkunsidrati wkoll il-ftehimiet internazzjonali li jistgħu japplikaw. L-aktar ftehimiet importanti għall-Isvezja huma r-Regolament Brussell I, il-Konvezjonijiet ta' Brussel u ta' Lugano, li kollha kemm huma jirregolaw il-ġuriżdizzjoni tal-qrati jekk il-konvenut huwa residenti fi Stat kopert mir-Regolament jew il-Konvenzjonijiet. B'mod partikolari, huma jindikaw li l-bażijiet għall-ġuriżdizzjoni fejn tista' tistressaq kawża għall-ħlas ta' responsabbiltà fejn għandu proprjetà l-konvenut ma jistgħux jiġu applikati lil persuna li hija residenti fi Stat Membru jew fi Stat firmatarju tal-Konvenzjoni.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 *Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?*

Hemm numru ta' regoli dwar il-ġuriżdizzjoni fejn każ jista' jitressaq quddiem qorti li ma tkunx il-qorti tal-post fejn jgħix il-konvenut. Hemm ukoll regoli dwar il-ġuriżdizzjoni li tikkompeti f'diversi ftehimiet internazzjonali, pereżempju r-Regolament Brussell I u l-Konvezjonijiet ta' Brussel u ta' Lugano.

Dawn huma l-aktar regoli Svediżi importanti dwar il-ġuriżdizzjoni li tikkompeti:

- Kull min sofra ħsara jista' jiftaħ kawża fil-post fejn seħħ l-avveniment dannuż jew fejn saret il-ħsara. Fil-prinċipju, din id-dispożizzjoni ma tapplikax fil-każ ta' ksur ta' kuntratt. Kawża għad-danni minħabba att kriminali tista' titressaq b'rabta mal-prosekuzzjoni tar-reat.
- Il-konsumaturi jistgħu jiftħu kawża kontra negozjant quddiem il-qorti ta' residenza tagħhom f'kawżi tal-konsumatur li jinvolvu ammonti żgħar.
- Il-każijiet li jinvolvu ħlas ta' responsabbiltà b'kuntratt f'xi każijiet jistgħu jitressqu fil-post fejn sar il-kuntratt. Min-naħa l-oħra, mhemmx dispożizzjonijiet fil-liġi Svediża li jagħtu ġuriżdizzjoni lill-qorti tal-post fejn irid jitwettaq il-kuntratt.
- Kawża kontra negozjant li tinvolvi tilwima li seħħet b'rabta ma' attività ta' negozju tista' f'xi każijiet tinfetaħ fil-post ta' negozju.
- Kawżi dwar il-kustodja tat-tfal, fejn se jgħixu u d-drittijiet ta' aċċess normalment jinstemgħu fil-post fejn huwa residenti l-minuri (ara wkoll it-Taqsima dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenitur - l-Isvezja).
- Il-kawżi li jinvolvu l-manteniment tat-tfal normalment jitressqu quddiem il-qorti fejn huwa residenti l-konvenut, iżda l-kawżi dwar il-paternità, dwar iż-żwieġ u l-kawżi li jinvolvu r-responsabbiltà tal-ġenituri (il-kustodja tat-tfal u fejn se jgħixu) jistgħu jinstemgħu wkoll minn qorti oħra.

2.2.2.2 *Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?*

Il-liġi Svediża fiha numru ta' regoli dwar il-ġuriżdizzjoni esklussiva fejn il-każ irid jitressaq bilfors quddiem qorti partikolari. Hemm ukoll regoli dwar il-ġuriżdizzjoni esklussiva f'diversi ftehimiet internazzjonali, pereżempju r-Regolament Brussell I u l-Konvenzjonijiet ta' Brussell u ta' Lugano. Jekk il-każ li jkun kopert minn xi waħda minn dawn ir-regoli jitressaq quddiem qorti oħra għajr dik bil-ġuriżdizzjoni esklussiva, dik il-qorti ma titħallhiex tisma' l-kawża.

Dawn huma l-aktar regoli Svediżi importanti dwar il-ġuriżdizzjoni esklussiva:

- Bosta mit-tilwim dwar il-proprjetà jrid jinstema' mill-qorti fil-post fejn tinsab il-proprjetà.
- Ċertu tilwim li jinvolvi l-proprjetà jrid jinstema minn qorti speċjalizzata fil-proprjetà ("fastighetsdomstol") jew minn tribunal dwar il-kera jew kirjiet ("hyresnämnd' jew "arrendenämnd"). Għal darb'oħra, dan jiddependi minn fejn qiegħda l-proprjetà.
- Il-kawżi li jinvolvu l-liġi tas-suċċessjoni jridu jinstemgħu mill-qorti tal-post fejn kien jgħix id-*decujus*.
- It-tilwim li jikkonċerna ż-żwieġ u d-diviżjoni tal-proprjetà bejn il-miżżewwġin irid jinstema' mill-qorti tal-post fejn tgħix waħda mill-partijiet.
- Fejn it-tilwim irid jinstema' mill-Qorti Industrijali ("Arbetsdomstolen") jew mill-Qorti Kummerċjali Market Court ("Marknadsdomstolen"), il-każ ma jistax jitressaq quddiem il-qorti ġenerali fil-post ta' residenza tal-konvenut.
- Għall-maġġoranza tat-tilwim dwar il-liġi ambjentali, il-liġi marittima u l-liġi dwar il-proprjetà intellettwali, hemm regoli speċjali li jagħtu ġuriżdizzjoni lil qorti waħda biss.
- Il-Qorti tal-Appell ("Svea hovrätt") għandha ġuriżdizzjoni esklussiva biex tisma' ċerti talbiet dwar l-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet minn qrati barranin.

***2.2.2.3** Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?*

Il-partijiet jistgħu jidħlu fi ftehim fejn it-tilwima tista' jew trid tinstema' minn qorti partikolari. Dan huwa magħruf bħala ftehim ta' estensjoni tal-ġuriżdizzjoni, u jrid isir bil-miktub. Il-ftehim ifisser li qorti waħda għandha ġuriżdizzjoni esklussiva. Il-partijiet jistgħu jiftehmu wkoll li jkollha ġuriżdizzjoni qorti oħra għajr dik prevista mir-regoli normali. Il-partijiet jistgħu jassenjaw il-ġuriżdizzjoni lil aktar minn qorti waħda.

Fil-prinċipju, il-qorti magħżula mill-partijiet biex ikollha ġuriżdizzjoni trid taċċetta l-każ miġjub quddiemha. Madankollu, dan ma japplikax jekk il-ftehim jikser xi regoli dwar il-ġuriżdizzjoni esklussiva. Jekk waħda mill-partijiet tasserixxi li l-ftehim dwar l-estensjoni tal-ġuriżdizzjoni mhux validu, il-qorti trid teżamina wkoll dan il-punt, bir-riżultat li jista' ma jkollix ġuriżdizzjoni.

Qorti li kieku ma jkollix ġuriżdizzjoni jista' jkollha ġuriżdizzjoni jekk il-konvenut ma jsostnix li l-każ qed jinstema' mill-qorti l-ħażina (dan huwa magħruf bħala "l-estensjoni taċita"). Dan mhuwiex il-każ, madankollu, jekk japplikaw ir-regoli dwar il-ġuriżdizzjoni esklussiva; il-qorti trid tikkunsidra din il-kwistjoni ex officio. Madankollu, il-qorti ma' tistax teżamina awtomatikament il-kwistjoni dwar jekk il-każ qed jiġi miġjub bi ksur tar-regola prinċipali, ir-regoli dwar il-ġuriżdizzjoni li tikkompeti jew ftehim ta' estensjoni tal-ġuriżdizzjoni. Kull dikjarazzjoni li l-qorti ma għandhiex ġuriżdizzjoni trid issir dakinhar li l-partijiet jagħmlu dikjarazzjonijiet waqt il-każ. Madankollu, jekk il-konvenut ma jagħmel l-ebda dikjarazzjoni u l-qorti trid tagħti sentenza f'kontumaċja, il-qorti trid teżamina l-kwistjoni dwar jekk għandhiex ġuriżdizzjoni.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Hemm żewġ qrati speċjali li jittrattaw tilwim ċivili; dawn huma l-Qorti Industrijali ("Arbetsdomstolen") u l-Qorti Kummerċjali ("Marknadsdomstolen"). Il-Qorti Industrijali tisma' tilwim dwar ir-relazzjonijiet industrijali, jiġifieri tilwim dwar ir-relazzjoni bejn min iħaddem u l-impjegat. Il-Qorti Kummerċjali tisma' kawżi dwar il-kompetizzjoni u l-liġi tal-bejgħ.

Ċerti qrati distrettwali ("tingsrätter") jisimgħu b'tipi partikolari ta' kawżi ċivili. Ħamsa mill-qrati distrettwali Svediżi huma wkoll qrati li jittrattaw kwistjonijiet dwar l-art u l-ambjent ("mark- och miljödomstolar"). Dawn il-qrati jisimgħu każijiet koperti mill-Kodiċi dwar l-Ambjent ("miljöbalken") u kawżi li jinvolvu l-esproprjazzjoni u d-diviżjoni tal-art f'porzjonijiet. Il-kawżi marittimi jinstemgħu minn seba' qrati distrettwali li huma qrati speċjalizzati fil-liġi marittima ("sjörättsdomstolar"). Hemm regoli speċjali għal tilwim taħt il-liġi dwar il-proprjetà intellettwali, speċjalment dawk dwar il-privattivi li jagħtu ġuriżdizzjoni esklussiva lill-qorti distrettwali ta' Stokkolma ("Stockholms tingsrätt").

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 12/11/2015